

Prognoza oddziaływania
na środowisko dla projektu
„Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego
na lata 2021 - 2024 z perspektywą
do 2030 r.”

Choszczno, wrzesień 2021

WYKONAWCA OPRACOWANIA:

Zarząd Powiatu Choszczeńskiego

AUTOR OPRACOWANIA:

mgr inż. Monika Szopińska - kierownik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Choszcznie

.....
(podpis autora)

SPIS TREŚCI	
WSTĘP	4
1. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA	7
1.1. GŁÓWNE CELE PROJEKTOWANEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU CHOSZCZEŃSKIEGO ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	7
1.1.1. Powiązania (spójność) Programu z innymi dokumentami	8
1.2. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	11
1.3. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA	13
1.4. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	13
2. OPIS, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA	13
2.1. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA W POWIECIE CHOSZCZEŃSKIM, W TYM NA OBSZARACH PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	13
2.1.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	13
2.1.2. Ochrona przed hałasem	17
2.1.3. Pola elektromagnetyczne	20
2.1.4. Jakość wód powierzchniowych i podziemnych	21
2.1.4.1. Wody powierzchniowe	21
2.1.4.1.1. Jeziora	21
2.1.4.1.2. Rzeki	24
2.1.4.2. Wody podziemne	26
2.1.5. Zasoby geologiczne	27
2.1.6. Gospodarka wodno-ściekowa	29
2.1.7. Gleby	30
2.1.8. Gospodarka odpadami	31
2.1.9. Zasoby przyrodnicze	33
2.2. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	57
2.3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGOLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY	58
2.4. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPOLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	60
2.5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA POSZCZEGOLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA (W TYM NA OBSZARY NATURA 2000)	62
2.6. OCENA PROJEKTU PROGRAMU W KONTEKŚCIE ZAPISÓW ART. 33 USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	77
2.7. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	78
3. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ KORZYSTNYCH DLA ŚRODOWISKA	81
3.1. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	81
3.2. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE	84
4. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIETECHNICZNYM	84
5. OŚWIADCZENIE AUTORA, A W PRZYPADKU GDY WYKONAWCĄ PROGNOZY JEST ZESPÓŁ AUTORÓW - KIERUJĄCEGO TYM ZESPOŁEM, O SPEŁNIENIU WYMAGAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 74A UST. 2, STANOWIĄCE ZAŁĄCZNIK DO PROGNOZ	89

WSTĘP

Prognoza oddziaływania na środowisko projektowanego „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 - 2024 z perspektywą do 2030 r.” sporządzona została w celu określenia wpływu na środowisko założonych w nim celów oraz zadań i stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Podstawę prawną opracowania prognozy stanowi art. 51, w związku z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 247 ze zm.). Zgodnie z ww. artykułem prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

1. zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2,

2. określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,

- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3. przedstawiać:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru, oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zgodnie z art. 52 ww. ustawy informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa wyżej, powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Starosta Choszczeński przed przystąpieniem do opracowywania projektu Programu zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Zachodniopomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla ww. dokumentu.

Odpowiadając na ww. wystąpienie Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie pismem oznaczonym sygnaturą: WOPN-OS.411.52.2021.KM z dnia 15.06.2021 r., wniósł o sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko ze szczególnym uwzględnieniem poniższych zagadnień:

- prognoza powinna w pełnym zakresie odpowiadać wymaganiom wynikającym z art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko przy zachowaniu warunków, o których mowa w art. 52 ust. 1 i 2 ww. ustawy; zalecane jest przy tym, o ile to możliwe, zachowanie układu zagadnień przedstawionego w art. 51 ust. 2 tej ustawy;
- należy zwrócić szczególną uwagę na diagnozę stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem (art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. b ustawy OOŚ), określenie przewidywanych, znaczących oddziaływań, spowodowanych realizacją ustaleń projektu programu (art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy OOŚ) oraz przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub ewentualną kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań, a także rozwiązań alternatywnych (art. 51 ust. 2 pkt 3 lit. a i b ustawy OOŚ);

- należy przedstawić opis środowiska przyrodniczego terenu objętego projektem programu ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków objętych ochroną na podstawie:
  - a) Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz.U. z 2014 poz.1713),
  - b) Rozporządzenia Ministra Środowiska z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016 r. poz. 2183);
  - c) Rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2014 r. poz. 1409);
  - d) Rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z 2014 r. poz. 1408);
  - e) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;
  - f) Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. Nr 25 poz. 133 ze zm.)
- powyższe zagadnienia należy przedstawić na załączniku graficznym (Załącznik nr 1) do prognozy oddziaływania na środowisko.
- w prognozie należy przeprowadzić ocenę projektu Programu w kontekście zapisów art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia o ochronie przyrody;
- należy przedstawić na załączniku graficznym do prognozy lokalizację terenu objętego projektem programu w odniesieniu do istniejących form ochrony przyrody;
- wynik powyższej analizy należy wykorzystać do wyznaczenia i opisu obszarów problemowych, analizy oddziaływań skumulowanych, zaplanowania środków minimalizujących oraz ograniczających negatywne oddziaływanie, a w przypadku, gdy nie będą one wystarczające działań kompensujących;
- przedmiotem przeprowadzonej analizy i oceny oddziaływań na środowisko powinny być zarówno zadania inwestycyjne, jak też zamierzenia, które będą bezpośrednio sprzyjać poprawie, bądź zabezpieczeniu stanu środowiska;
- należy wykazać także spójność ustaleń Programu z rozwiązaniami przyjętymi w innych opracowaniach strategicznych.

Zachodniopomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem znak: NZNS.7040.2.13.2021 z dnia 24.05.2021 r. wniósł, iż prognoza powinna przede wszystkim odpowiadać wymaganiom art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Wskazano, że prognoza powinna przede wszystkim określić, zanalizować i ocenić przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko, a w szczególności na ludzi, wodę i powietrze, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między

oddziaływaniami na te elementy. Ponadto powinna dać rzetelną ocenę oddziaływania na stan zdrowia ludzi, w szczególności w aspekcie: narażania na hałas, wibracje i zanieczyszczenia powietrza, promieniowane elektromagnetyczne, zagrożeń dla ujęć i źródeł wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z uwzględnieniem obszarów stref ochronnych tych ujęć, zagrożeń dla wód podziemnych, w szczególności GZWP, oddziaływania na gleby, zwłaszcza użytkowane rolnicze, zachowania dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie, zwłaszcza na terenach zabudowy mieszkaniowej /siedlisk ludzkich, zabudowy związanej ze stałym i czasowym pobytem dzieci i młodzieży (jednostki oświatowe) oraz na terenach rekreacyjno -wypoczynkowych, zapewnienie odpowiednich standardów jakości powietrza atmosferycznego. Prognoza powinna odnosić się do pełnej wersji projektowanego dokumentu i obejmować wszystkie planowane działania. Ponadto, w przypadku zidentyfikowania ryzyka wystąpienia negatywnych oddziaływań na zdrowie i życie ludzi, związanych z realizacją działań przewidzianych w projekcie, należy w prognozie w sposób szczególny odnieść się do możliwych metod ich skutecznej eliminacji bądź maksymalnego ograniczenia.

Zapisy zawarte w ww. uzgodnieniach uwzględniono w niniejszym opracowaniu.

1. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

1.1. GŁÓWNE CELE PROJEKTOWANEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU CHOSZCZEŃSKIEGO ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

„Program Ochrony Środowiska na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.” sporządzony został bazując na „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” opracowanych przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 r.

Na podstawie ww. wytycznych dokonano oceny stanu środowiska na terenie powiatu oraz wyznaczono cele, kierunki interwencji i zadania, z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.
2. Zagrożenia hałasem.
3. Pola elektromagnetyczne.
4. Gospodarowanie wodami.
5. Gospodarka wodno-ściekowa.
6. Zasoby geologiczne.
7. Gleby.
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.
9. Zasoby przyrodnicze.
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

W Prognozie dokonano oceny skutków realizacji Programu na poszczególne ww. komponenty środowiska, przedstawiono potencjalne zagrożenia dla środowiska wynikające z realizacji działań zaplanowanych w Programie.

Poniżej przedstawiono główne kierunki interwencji dla przedmiotowego Programu:

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

I. Ochrona powietrza z uwzględnieniem zmian klimatu

ZAGROŻENIA HAŁASEM

I. Poprawa klimatu akustycznego w powiecie choszczeńskim

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

GOSPODAROWANIE WODAMI

I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych

II. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

I. Dalszy rozwój infrastruktury wodnościekowej i racjonalna gospodarka wodnościekowa.

ZASOBY GEOLOGICZNE

I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.

GLEBY

I. Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi.

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.

ZASOBY PRZYRODNICZE

I. Ochrona zasobów przyrodniczych.

II. Rozwój turystyki zrównoważonej korzystającej z zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych, edukacja przyrodnicza.

III. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii.

Zadania określone do realizacji w ramach ww. celów bardziej szczegółowo przedstawiono w dalszej części niniejszego opracowania.

1.1.1. Powiązania (spójność) projektu Programu z innymi dokumentami

Analizowany Program stanowić będzie lokalny dokument określający obszary i cele, które przyczynić się mają do poprawy środowiska w powiecie choszczeńskim. Ww. projekt jest spójny z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla tj.:

1. DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU. POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI

Priorytetowe cele to zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych oraz zwiększenie dostępności terytorialnej Polski.

2. POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA 2030 – STRATEGIA ROZWOJU W OBSZARZE ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Priorytetowe cele strategii to: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, a więc:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej.

3. STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030 R.

Priorytetowym celem strategii jest poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska poprzez zrównoważone gospodarowanie i ochronę zasobów środowiska oraz adaptację do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.

4. POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040 ROKU

PEP2040 jest jedną z dziewięciu zintegrowanych strategii sektorowych, wynikających ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. PEP2040 jest spójna z Krajowym planem na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030.

5. KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2022

Podstawowym celem jest dążenie do systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju. Postępowanie z odpadami odbywać ma się zgodnie z hierarchią: po pierwsze zapobieganie powstawaniu odpadów, a jeśli już powstają to przygotowanie ich do ponownego użycia - recykling, inne metody odzysku np. wykorzystanie odpadów, unieszkodliwianie, natomiast najmniej pożądanym sposobem ich zagospodarowania jest składowanie.

6. PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009-2032

Priorytetowe cele programu to: usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju oraz likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

7. NARODOWY PROGRAM ROZWOJU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ

NPRGN określa jako cel główny rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zachowaniu zrównoważonego rozwoju kraju.

8. STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030 - SPA2020

Głównym celem SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. W Planie wskazano kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w pierwszej kolejności w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach.

9. MAPA DROGOWA TRANSFORMACJI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM (GOZ)

Mapa drogowa transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym jest jednym ze strategicznych projektów Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju. Mapa drogowa stanowi

element nowej koncepcji rozwoju gospodarczego, w którym produkty, materiały oraz surowce mają pozostawać w gospodarce najdłużej jak to możliwe, przy jednoczesnym minimalizowaniu powstawania odpadów.

10. KRAJOWY PROGRAM OGRANICZANIA ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA (KPOZP)

Dokument został przyjęty w celu wypełnienia zobowiązań wynikających z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylecia dyrektywy 2001/81/WE (dyrektywa NEC).

Dyrektywa NEC ustanowiła zobowiązania państw członkowskich w zakresie redukcji emisji antropogenicznych zanieczyszczeń do atmosfery: dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x), niemetanowych lotnych związków organicznych (NM_{LZO}), amoniaku (NH₃) i pyłu drobnego (PM_{2,5}), a także zawiera m.in. wymóg sporządzania, przyjmowania i wdrażania krajowych programów ograniczania zanieczyszczenia powietrza.

11. PLANY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM POWODZIOWYM (PZRP)

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym obejmują wszystkie elementy zarządzania ryzykiem powodziowym, ze szczególnym uwzględnieniem działań służących zapobieganiu powodzi i ochronie przed powodzią oraz informacji na temat stanu należytego przygotowania w przypadku wystąpienia powodzi. Głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te prowadzić będą m.in. do obniżenia strat powodziowych.

12. POLITYKA OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Celem nadrzędnym realizowanej polityki jest zbilansowanie potrzeb rozwoju gospodarczego i zachowanie oraz ochrona jego zasobów przyrodniczych zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Priorytetem rozwojowym jest wykorzystanie potencjału regionu w celu poprawy jakości życia mieszkańców przy jednoczesnym ograniczeniu możliwych konfliktów interesów. Kluczowym zagadnieniem w tym aspekcie pozostaje zatem wzrost świadomości ekologicznej w obszarach priorytetowych oraz kształtowanie postaw świadomej i zrównoważonej konsumpcji. Cel nadrzędny realizowany będzie poprzez osiągnięcie poniższych celów:

- Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych w rozwoju turystyki.
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych.
- Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.
- Poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów.
- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych.
- Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami.
- Edukacja ekologiczna.

13. POLITYKA ENERGETYCZNA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Polityka ta dotyczy przeciwdziałania zmianom klimatycznym, redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii oraz poprawy efektywności energetycznej. Celem polityki samorządu województwa zachodniopomorskiego w sektorze energetyki jest zapewnienie optymalnego poziomu bezpieczeństwa dostaw energii dla mieszkańców regionu.

14. PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DLA STREF WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO TJ. AGLOMERACJI SZCZECIŃSKIEJ, MIASTA KOSZALIN ORAZ STREFY ZACHODNIOPOMORSKIEJ (STREFA ZACHODNIOPOMORSKA)

Głównym celem sporządzenia programu jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza w zakresie zanieczyszczenia ozonem i benzo(a)pirenem. Program wskazuje istotne powody występowania przekroczeń poziomów docelowych ozonu, oraz listę możliwych działań, których wdrożenie umożliwi obniżenie poziomu zanieczyszczeń. W niniejszym Programie ochrony środowiska uwzględniono zadania wynikające z przyjęcia tego dokumentu.

15. PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2020 2026 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY NA LATA 2027-2032 (WPGO 2020)

Nadrzędnym celem WPGO 2020 jest stworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju i opartego na hierarchii sposobów postępowania z odpadami komunalnymi, jak również zgodnego z zasadą zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska oraz zapewniającego poprawę stanu środowiska naturalnego. Wdrożenie dokumentu będzie realizować cel budowy świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną.

16. MAPA AKUSTYCZNA RECZA W OTOCZENIU DROGI KRAJOWEJ NR 10 ORAZ DROGI WOJEWÓDZKIEJ NR 151

Efektem realizacji projektu PL0298 „Usprawnienie wdrażania i egzekucji prawa z zakresu ochrony środowiska poprzez doposażenie w nowoczesną aparaturę kontrolno-pomiarową WIOŚ w Szczecinie” w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego, było sporządzenie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie 10 map akustycznych, w tym mapy akustycznej otoczenia drogi krajowej nr 10 oraz drogi wojewódzkiej nr 151 w Reczu. Klimat akustyczny miasta Recz oceniony został na podstawie badań i modelowania hałasu drogowego. W ww. opracowaniu, w celu poprawnego wykorzystania mapy akustycznej, zalecono uwzględnienie wyników analiz akustycznych dla obszarów zagrożonych ponadnormatywnym hałasem w dokumentach strategicznych tworzonych na różnych szczeblach (województwa, powiatu, gminy), szczególnie w programach ochrony środowiska, strategiach rozwoju i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W opracowanym Programie ochrony środowiska uwzględniono ww. informacje.

Kierunki działań zaprezentowane w Programie odzwierciedlają cele i kierunki wyznaczone w strategiach, planach i programach wyższego szczebla.

1.2. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Sporządzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedmiotowego Programu odbywało się równoległe ze sporządzaniem dokumentu kluczowego. Zgodnie z art. 46 ust. 2

ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2021 r. poz. 247 ze zm.) przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty: polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Główną metodą zastosowaną przy opracowywaniu prognozy jest analiza, której poddano proponowane do realizacji na terenie powiatu choszczeńskiego cele, kierunki interwencji oraz zadania. Analizowano zgodność treści projektowanego Programu z ustaleniami i celami innych dokumentów strategicznych. Zgodność Programu z ww. dokumentami wykazano w pkt 1.1.1. niniejszej prognozy. Omówiono również możliwe do przewidzenia skutki realizacji Programu dla środowiska.

Przy ustalaniu tych oddziaływań na środowisko opierano się głównie na ocenie potencjalnych oddziaływań wynikających z rodzaju zaplanowanych celów, kierunków interwencji i zadań. Przeanalizowano dostępne dokumenty takie jak np. informacje o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim, dane z GUS, Waloryzacja Przyrodnicza Województwa Zachodniopomorskiego. Ocenę stanu aktualnego środowiska opracowano w oparciu o dane na rok 2020 lub 2019 (miejsca również starsze), jeśli nie były dostępne za lata 2019-2020. Dokonano analizy przestrzennej terenu powiatu na tle obszarów cennych przyrodniczo - w celu określenia wpływu planowanych działań i kierunków interwencji na formy ochrony przyrody, a także siedliska i gatunku roślin, zwierząt i grzybów występujących na terenie powiatu. Do przedstawienia występowania na terenie powiatu choszczeńskiego form ochrony przyrody, siedlisk, gatunków, stref ochronnych gatunków wykorzystywano udostępnione przez RDOŚ w Szczecinie dane przestrzenne.

Z uwagi na to, że projekt Programu obejmuje tereny zajmujące różne części powiatu choszczeńskiego jako teren „objęty potencjalnym oddziaływaniem” przyjęto cały obszar powiatu choszczeńskiego. Utrudnieniem przy sporządzaniu Prognozy jest brak jednolitej metodyki w odniesieniu do prognoz oddziaływania dokumentów, za wyjątkiem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także szczególny charakter omawianego dokumentu, gdyż nie wskazuje on szczegółowo zakresu prac w ramach realizacji dokumentu.

Do analizy przyjęto dwa warianty możliwych oddziaływań, z uwzględnieniem zapisów dokumentów strategicznych uchwalanych na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym:

1. wariant „0” - nie wdrożenia Programu;
2. wariant „1” - związany z realizacją opracowanego Programu.

Prognozę oddziaływania na środowisko wykonano w oparciu o zapisy ww. ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku (...). Ponadto kierowano się również zapisami ustawy o ochronie przyrody, gdyż ustawa ta uszczegóławia przepisy ustanowione dla obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów w Natura 2000.

1.3. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA

Ocena realizacji założonych celów, kierunków interwencji i zadań przeprowadzana będzie poprzez:

- ocenę realizacji poszczególnych celów, kierunków, zadań, w ramach sporządzanych co 2 lata raportów z wykonania programu ochrony środowiska. Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 - Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 1219 ze zm.) zarząd powiatu jest obowiązany sporządzać raporty oraz przedkładać je radzie powiatu. Jako źródło danych służą przede wszystkim dane (w tym statystyczne) będące w posiadaniu organów administracji, oraz informacje pochodzące od podmiotów obowiązanych do realizacji zadań przypisanych w Programie;
- ocenę wdrażania Programu mierzoną za pomocą wskaźników proponowanych do oceny programu ochrony środowiska. Wskaźniki będą obrazowały zmiany jakie zaszły w środowisku w kolejnych latach.

1.4. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Obszar objęty Programem obejmuje tylko teren powiatu choszczeński. Oddziaływanie transgraniczne oznacza jakiegokolwiek, niekoniecznie globalne, oddziaływanie odczuwalne na terenie jednej ze stron Konwencji z Espoo, spowodowane przedsięwzięciem zlokalizowanym na terenie innej Strony. Konwencja z Espoo to Konwencja EKG ONZ o Ocenach Oddziaływania na Środowisko w Kontekście Transgranicznym. Skala i rodzaj zamierzeń inwestycyjnych wskazują, że nie będą one znacząco oddziaływać na poszczególne elementy środowiska, oddziaływanie będzie całkowicie lokalne.

Z uwagi na lokalny zasięg nie wystąpi jakiegokolwiek wpływ transgraniczny ze strony realizacji analizowanego Programu, wobec czego nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania na środowisko.

2. OPIS, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA

2.1. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA W POWIECIE CHOSZCZEŃSKIM, W TYM NA OBSZARACH PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Ocena stanu środowiska w powiecie choszczeńskim została szczegółowo przedstawiona w projekcie Programu, dla którego wykonywana jest niniejsza prognoza. Poniżej przedstawiono najważniejsze aspekty określające istniejący stan środowiska w powiecie choszczeńskim.

2.1.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

KLIMAT

Obszar województwa zachodniopomorskiego podzielony został na dziesięć następujących krain klimatycznych: Kraina I Zalewu Szczecińskiego; Kraina II Trzebiatowska; Kraina III Kołobrzesko-

Darłowska; Kraina IV Koszalińska; Kraina V Nowogardzko-Gryficka; Kraina VI Pyrzycko-Goleniowska; Kraina VII Drawsko-Szczecinecka; Kraina VIII Wałecka; Kraina IX Myśliborska; Kraina X Doliny Dolnej Odry.

W podziale krain klimatycznych powiat choszczeński w przewadze znajduje się w obszarze Krainy IX - Myśliborskiej. Zróżnicowane ukształtowanie terenu (wzniesienia morenowe) oraz pokrycie powierzchni dużą ilością jezior i lasów decyduje o łagodniejszym umiarkowanym klimacie, który pozostaje pod wpływem klimatu oceanicznego. Występuje tutaj regionalne i lokalne zróżnicowanie warunków klimatycznych. Część północna krainy jest znacznie chłodniejsza, powiat choszczeński leży w części cieplejszej i bardziej suchej.

Średnie roczne nasłonecznienie od 1540 godzin na północnej granicy wzrasta do 1590 godzin na południowej granicy krainy. Średnie roczne temperatury spadają z kierunku zachodniego na wschodni, mieszczą się w przedziale 8,5°C - 8,2°C, przy czym średnia temperatura stycznia zawiera się w przedziale od -0,8°C do -1,5°C. Średnia temperatura w lipcu od 17,7°C w części północno-wschodniej do ponad 18°C w południowo-zachodniej, temperatura poniżej 17,5°C występuje w strefie wzniesień morenowych. Przymrozki wiosenne zanikają pod koniec kwietnia a przymrozki jesienne pojawiają się między 15 a 20 października. Okres wegetacyjny roślin trwa od 221 do 225 dni, okres gospodarczy trwa od 247 do 258 dni, prace polowe rozpoczynają się w połowie marca. Roczne sumy opadów kształtują się w przedziale od 530 mm do 610 mm, natomiast pokrywa śnieżna występuje w okresie 50 dni. Wiatry najczęściej występują z zachodu i południowego zachodu.

Wyniki analiz naukowych oraz scenariusze klimatyczne wykonane w ramach „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) jednoznacznie wskazują, iż klimat Polski ulega systematycznej zmianie. Największe zagrożenie dla gospodarki oraz społeczeństwa stanowią:

- wzrost średniej rocznej temperatury powietrza;
- zmiana struktury opadów – opady są bardziej gwałtowne, krótkotrwałe oraz nieregularne;
- wzrost częstotliwości występowania oraz nasilenia zjawisk ekstremalnych takich jak: silne wiatry, nawalne deszcze, burze, fale upałów.

Łączną wartość strat bezpośrednich spowodowanych przez niekorzystne zjawiska pogodowe i klimatyczne w kraju w latach 2001-2011 oszacowano na ponad 56 mld zł, zgodnie z danymi umieszczonymi na stronie <http://klimada.mos.gov.pl/>. Szacuje się, że w przypadku niepodjęcia działań przystosowawczych do zmian klimatu straty te w latach 2021-2030 mogą wynieść ponad 120 mld zł. Adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych jest więc zasadną koncepcją działania na wielu poziomach: międzynarodowym, krajowym, jak również lokalnym.

Uwzględniając powyższe należy podejmować kompleksowe czynności adaptacyjne w zakresie gospodarki wodnej, rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa, ochrony zdrowia (ludzi, zwierząt i roślin), ekosystemów przybrzeżnych i morskich oraz różnorodności biologicznej.

Jakość powietrza

Poziom całkowitej emisji głównych zanieczyszczeń powietrza w Polsce, w tym dwutlenku węgla - głównego gazu cieplarnianego, należy do jednego z wyższych wśród krajów Unii Europejskiej. W przeliczeniu na 1 mieszkańca roczna emisja dwutlenku węgla w 2018 r. wyniosła 8,76 t dla Polski

i 7,4 t dla Unii Europejskiej. W związku z alarmującymi doniesieniami dotyczącymi stanu jakości powietrza w Polsce, działania zmierzające ku ochronie powietrza stały się zagadnieniem priorytetowym. W związku z alarmującymi doniesieniami dotyczącymi stanu jakości powietrza w Polsce, działania zmierzające ku ochronie powietrza stały się zagadnieniem priorytetowym.

Regionalny Departament Monitoringu Środowiska w Szczecinie, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm.) opracował w kwietniu 2020 r. roczną ocenę jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim, odnoszącą się do jakości powietrza w 2019 r., zgodnie z podziałem województwa na strefy:

- aglomeracja szczecińska - miasto Szczecin,
- miasto Koszalin - miasto o liczbie ludności powyżej 100 tys.,
- strefa zachodniopomorska - stanowiąca pozostały obszar województwa nie wchodzący w skład aglomeracji szczecińskiej i miasta Koszalin (w tym powiat choszczeński).

Odrębnie, dla każdej substancji dokonano klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji - klasa C
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji - klasa B
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego - klasa A
- przekracza poziom docelowy – klasa C
- nie przekracza poziomu docelowego - klasa A
- przekracza poziom celu długoterminowego - klasa D2,
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego - klasa D1.

Oceny poziomu substancji w powietrzu na obszarze stref województwa dokonano na podstawie funkcjonującego systemu oceny jakości powietrza, szczegółowo określonego w Programie Państwowego Monitoringu Środowiska. Na system taki składały się: pomiary automatyczne i manualne w stałych punktach. W roku 2019, podobnie jak w latach poprzednich, ważnym elementem systemu oceny jakości powietrza były również obliczenia z wykorzystaniem matematycznych modeli transportu i przemian substancji w powietrzu, wykonane przez Instytut Ochrony Środowiska Państwowy Instytut Badawczy (IOS-PIB) na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Obliczenia dostarczyły istotnych informacji o występujących stężeniach zanieczyszczeń w układzie przestrzennym, na obszarze stref gdzie nie były prowadzone pomiary. Na podstawie wyników obliczeń modelowych zdefiniowano dodatkowo metody obiektywnego szacowania, które posłużyły do wyznaczenia obszarów przekroczeń poziomów kryterialnych na obszarach pozostających poza zasięgiem stacji pomiarowych. W ocenie wykorzystano także metody obiektywnego szacowania oparte o pomiary poziomów stężeń w strefach województwa zachodniopomorskiego i województw ościennych.

W związku z faktem, iż na obszarze powiatu choszczeńskiego RDMŚ w Szczecinie w latach 2019-2020 nie prowadził pomiarów, ocenę jakości powietrza za lata 2019-2020 wykonano przy wsparciu wspomnianych metod. Roczna ocena jakości powietrza, o której wspomniano wyżej, pozwoliła uzyskać informacje na temat poziomu stężeń substancji wobec których zgodnie z prawem zachodzi obowiązek przeprowadzenia oceny.

Badaniom podlegały: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenki azotu (NO_x), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył PM_{2,5}, pył PM₁₀ oraz zawartość ołowiu (Pb), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀.

WYNIKI KLASYFIKACJI STREF:

W przeprowadzonej klasyfikacji stref dla zanieczyszczeń: SO₂, NO₂, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5}, O₃ (poziom docelowy), C₆H₆, CO, As, Cd, Ni i Pb, strefa zachodniopomorska, w skład której wchodzi powiat choszczeński, otrzymała w roku 2019 klasę A ze względu na ochronę zdrowia. Nie odnotowano również przekroczenia poziomów kryterialnych określonych ze względu na ochronę roślin dla dwutlenku siarki (SO₂), ozonu (O₃) poziom docelowy i tlenków azotu (NO_x) (tabela 1). W 2020 r., podobnie jak w 2019 r. dla zanieczyszczeń: SO₂, NO₂, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5} (poziom docelowy), C₆H₆, CO, As, Cd, Ni i Pb, strefa zachodniopomorska, otrzymała klasę A ze względu na ochronę zdrowia (tabela 2). W przypadku wystąpienia klasy A nie są wymagane działania naprawcze.

TABELA 1. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2019 r.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM ₁₀	PM _{2,5}	Pb	As	Cd	Ni	BaP	O ₃ (dc)
Strefa zachodniopomorska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A

Źródło: RDMS w Szczecin

TABELA 2. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2020 r.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej												
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM ₁₀	PM _{2,5}	Pb	As	Cd	Ni	BaP	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)
Strefa zachodniopomorska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A	D2

Źródło: RDMS w Szczecin

TABELA 3. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2019 r.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie		
	SO ₂	NO _x	O ₃ (dc)
Strefa zachodniopomorska	A	A	A

Źródło: RDMS w Szczecin   dc – poziom docelowy

TABELA 4. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2020 r.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie			
	SO ₂	NO _x	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)
Strefa zachodniopomorska	A	A	A	D2

Źródło: RDMS w Szczecin   dc – poziom docelowy, dt – poziom długoterminowy

W latach 2019-2020 problemy z dotrzymaniem standardów jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim, a tym samym w strefie zachodniopomorskiej związane były z przekroczeniami poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀, co skutkowało

przypisaniem klasy C strefie zachodniopomorskiej dla tego zanieczyszczenia. Ponadto w 2020 r. były również problemy z dotrzymaniem standardów jakości powietrza w strefie zachodniopomorskiej dla poziomu docelowego długoterminowego ozonu. Nie stwierdzono tych przekroczeń w 2019 r. (tabela nr 3 i 4) .

Przypisanie strefie zachodniopomorskiej klasy C i D2 nie oznacza, że przekroczenie stężeń zanieczyszczeń występują na całym obszarze strefy. Jednak konieczne jest wskazanie w jej obrębie miejsc, które wymagają podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza, w celu przywrócenia obowiązujących standardów. W celu poprawy jakości powietrza tworzone są Programy Ochrony Powietrza (POP)). W 2020 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwalił nowe programy ochrony powietrza (POP) dla strefy zachodniopomorskiej. Dla strefy D2 nie ma obowiązku tworzenia POP. Niemniej jednak dla stref w klasie D2, należy ograniczać emisję prekursorów ozonu (tlenki azotu i niemetanowe lotne związki organiczne), które mają największe znaczenie dla jego powstawania.

Na podstawie wyników pomiarów i metod obiektywnego szacowania opartych o wyniki modelowania matematycznego, w ocenie jakości powietrza za lata 2019 -2020 wyznaczone zostały obszary przekroczeń standardów jakości powietrza ze względu na stężenia benzo(a)pirenu na obszarze strefy zachodniopomorskiej. Na terenie powiatu choszczeńskiego, w obu latach, wskazano obszar miasta Choszczno.

Przyczyny przekroczeń

Obszarami przekroczeń stężeń benzo(a)pirenu są przede wszystkim większe miasta powiatu o dużych skupiskach ludności, w których istotny wpływ na jakość powietrza ma emisja powierzchniowa, związana z indywidualnym ogrzewaniem budynków przy zastosowaniu paliw stałych o niskiej jakości. Wynika to głównie z braku środków finansowych na wkład własny do dofinansowania na wymianę przestarzałych pieców/kotłów oraz brak środków finansowanych na bieżące potrzeby, co powoduje zakup tańszego paliwa, gorszej jakości, bądź spalanie pozostałościami z gospodarstwa domowego (odpadami).

Wpływ na ww. stan rzeczy może również wynikać z niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców.

2.1.2. Ochrona przed hałasem

Na obszarze powiatu choszczeńskiego hałas przemysłowy ma charakter lokalny, na który narażeni są przede wszystkim sąsiedzi ferm, zakładów handlowo-usługowych, produkcyjnych, przemysłowych, drzewnych (wyroby tartaczne) czy skupów złomu. Brak natomiast na terenie powiatu choszczeńskiego dużych zakładów przemysłowych, których działalność powodowałaby znaczące oddziaływania akustyczne.

Pomiary kontrolne hałasu wynikały z konieczności ich przeprowadzania po przeprowadzonych czynnościach kontrolnych. Starosta Choszczeński dotychczas wydał 5 decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu, z czego dwie zostały wygaszone w 2017 roku z powodu zakończenia działalności. Podmiotami gospodarczymi, którym zostały wydane ww. decyzje na terenie powiatu są:

1. Firma Handlowo - Transportowa Doncer Piotr, Gleźno 29, 73-200 Choszczno.
2. Firma Usługowo - Handlowa „DRAWA” Zdzisław Ptak ul. Choszczeńska 66, 73-220 Drawno.
3. Zakład Usługowo - Handlowy, Ryszard Jankiewicz ul. Kolejowa 6, 73-220 Drawno

4. Zakład Kamieniarsko - Budowlany, Bożena Hein, ul. Wojska Polskiego 4/1, 73-200 Choszczno- decyzja wygaszająca z dnia 10.11.2017 r. - zakończenie działalności.
5. Halina Plewińska - prowadząca działalność gospodarczą polegającą na produkcji wyrobów tartacznych i opakowań drewnianych, Łasko 75, 73-240 Bierzwnik -decyzja wygaszająca z dnia 10.11.2017 r. - zakończenie działalności.

Pomiary hałasu z instalacji pracujących w ww. Zakładach wskazywały przekroczenia na poziomie kilku - kilkunastu dB.

Zasadniczym źródłem hałasu, który kształtuje klimat akustyczny na terenie powiatu jest hałas komunikacyjny. Generuje on najwyższą liczbę przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku w środowisku. Przez teren powiatu choszczeńskiego przebiegają szlaki komunikacyjne o średnim natężeniu ruchu, a mianowicie drogi wojewódzkie nr: 151, 160 i 175 oraz o silnym natężeniu ruchu w skali kraju jak droga krajowa nr 10, a także drogi o znaczeniu lokalnym: powiatowe i gminne.

Na terenie kraju co 5 lat GDDKiA przeprowadza Generalny Pomiar Ruchu (GPR), który obejmuje drogi krajowe oraz wojewódzkie. Ostatni GPR przeprowadzony został w roku 2020 r. Opublikowanie ww. wyników planuje się na 2021 r. Aktualnie dostępne są wyniki z lat poprzednich z których wynika, że liczba pojazdów na poszczególnych odcinkach dróg kształtuje się na podobnym poziomie. Jednakże zauważalny jest wzrost (na niektórych odcinkach) ruchu samochodów osobowych. Nastąpił natomiast dość istotny spadek ilości przejeżdżających autobusów, co świadczy niestety o niewielkim udziale komunikacji zbiorczej, a także ze zwiększającej się ilości samochodów, szczególnie osobowych (przeciętna rodzina posiada jeden/dwa pojazdy na gospodarstwo domowe).

W ramach monitoringu środowiska w ostatnich latach prowadzone były w powiecie choszczeńskim pomiary hałasu drogowego. W 2016 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie prowadził pomiary monitoringowe hałasu drogowego na terenie miasta Choszczno w 3 punktach pomiarowych przy ul. Jagiełły, ul. Stargardzkiej i ul. Wolności.

Klimat akustyczny miasta Choszczno oceniony został na podstawie badań i modelowania hałasu drogowego. Badania struktury i natężenia ruchu komunikacyjnego wykonywane były przy pomocy automatycznych stacji monitorowania hałasu. Jako dane pomocnicze wykorzystywany był także obraz wideo z kamery przemysłowej. Na ich podstawie okazuje się, że najbardziej uciążliwa akustycznie dla mieszkańców miasta Choszczna jest droga wojewódzka nr 160, przebiegająca przez ulicę Władysława Jagiełły oraz droga wojewódzka nr 151, przebiegająca przez ulicę Wolności i Stargardzką. Ocena stanu warunków akustycznych określona została w oparciu o wskaźniki długookresowe: LDWN (długookresowy średni poziom dźwięku wyznaczany w ciągu wszystkich dób w roku) i LN (długookresowy średni poziom dźwięku wyznaczany w ciągu wszystkich pór nocy w roku). Powierzchnia terenów zagrożonych ponadnormatywnym hałasem, ocenianym wskaźnikiem LDWN, wynosi 0,019 km². Nie odnotowano przekroczeń powyżej 10 dB oraz nie zidentyfikowano zagrożonych ponadnormatywnym hałasem budynków szkolnych, przedszkolnych, służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej.

Stan klimatu akustycznego z uwzględnieniem dróg krajowych i wojewódzkich w Choszcznie określono jako niedobry. W niesprzyjających warunkach akustycznych mieszka niecałe 7 % całej ludności miasta Choszczno. Przekroczenia poziomu hałasu są rzędu 1 – 10 dB, nie występują przekroczenia powyżej 10 dB. Zalecono uwzględnienie wyników analiz akustycznych dla obszarów

zagrożonych ponadnormatywnym hałasem w dokumentach strategicznych tworzonych na różnych szczeblach podziału administracyjnego (województwo, powiat, gmina i miasto), szczególnie w programach ochrony środowiska, strategiach rozwoju i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Na uwagę zasługuje fakt, iż w latach 2019-2020 trwał remont drogi wojewódzkiej nr 160. Wymieniona została nawierzchnia drogowa, powstały ścieżki rowerowe

W 2019 r. prowadzone były pomiary hałasu drogowego na terenie powiatu choszczeńskiego w gminie Drawno w 2 punktach pomiarowych.

- Drawno, ul. Choszczeńska,
- Drawno, ul. Kolejowa.

Badania poziomu emisji hałasu wykonywane były przy pomocy automatycznych stacji monitorowania hałasu, przy równoczesnym pomiarze warunków meteorologicznych oraz struktury i natężenia ruchu komunikacyjnego. Jako dane pomocnicze wykorzystywany jest także obraz wideo z kamery przemysłowej.

Wykonane pomiary hałasu drogowego pozwalają na wyznaczenie wskaźników hałasu (mających zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska), w odniesieniu do jednej doby: L_{AeqD} tj. równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 600 do godz. 2200) oraz L_{AeqN} tj. równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰)

Wyniki równoważnych poziomów dźwięku dla pory dnia L_{AeqD} i nocy L_{AeqN} przedstawiono w poniższej tabeli nr 5.

TABELA 5. Wyniki równoważnych poziomów dźwięku dla pory dnia L_{AeqD} i nocy L_{AeqN} w 2019 r.

Nazwa odcinka drogi	Miejscowość	Rodzaj terenu	Czas odniesienia	Data pomiaru	L_{AeqD} po korekcie dB	Wartość dopuszczalna (dB)	Wartość przekroczenia (dB)
Ul. Kolejowa Drawno	Miasto Drawno Gmina Drawno	Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i mieszkania zbiorowego	Dzień 16h	2019-04-09	59,0	65	Brak przekroczenia
				2019-04-10	61,2		Brak przekroczenia
				2019-04-11	61,2		Brak przekroczenia
			Noc 8h	2019-04-09	51,9	56	Brak przekroczenia
				2019-04-10	52,9		Brak przekroczenia
				2019-04-11	52,5		Brak przekroczenia

Źródło: GIOŚ, Departament monitoringu Szczecin

Analiza wyników w punkcie pomiarowym przy ul. Kolejowej wykazała brak przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu dla pory dnia (L_{AeqD}) i pory nocy (L_{AeqN}). W oparciu o pomiary kilkudniowe, powtarzane trzy razy w roku (w porach: wiosennej, letniej i jesiennej), obliczone zastały długookresowe średnie poziomy dźwięku A:

- L_{DWN} - wyznaczone dla wszystkich dób z uwzględnieniem pory dnia (rozumiane jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰, do godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (rozumiane jako przedział

czasu od godz. 18⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz pory nocy (rozumiane jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰),

- L_N - wyznaczone w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumiane jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰).

Powyższe wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem. Wyznaczone zostały zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2010 r. w sprawie sposobu ustalania wartości wskaźnika hałasu L_{DWN} (Dz. U. Nr 215, poz. 1414), a ich wyniki przedstawiono w poniższej tabeli nr 6. Należy zaznaczyć, iż ochroną akustyczną objęte są tylko określone rodzaje terenów, wskazane w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie *dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz.U. z 2014 r. poz. 112), wyróżnione ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (np. tereny zamieszkałe, rekreacyjne, szpitale).

TABELA 6. Zestawienie wyników pomiarów długookresowych monitoringu hałasu drogowego w 2019 r. na terenie powiatu choszczeńskiego

Nazwa odcinka drogi	Rodzaj terenu	Data pomiaru	Wyniki pomiarów w dB			Obliczony poziom długookresowy (dB)		Wartość dopuszczalna (dB)		Wielkość przekroczenia (dB)	
			NOC	DZIEŃ	WIECZÓR	L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N
Ul. Choszczeńska Drawno	Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i mieszkania zbiorowego	2019-04-25	56	62,1	58,8	64,5	55,1	68	69	Brak przekroczenia	Brak przekroczenia
		2019-04-26	55,6	62,7	59,9						
		2019-04-27	53,6	61,4	58,8						
		2019-04-28	57,1	59,4	62,8						
		2019-07-10	56,3	60,8	59,1						
		2019-07-11	56,6	64,2	61,4						
		2019-07-12	54,2	64,2	60,9						
		2019-09-20	55,2	65,2	62,1						
		2019-09-21	53	64,7	60,8						
		2019-09-22	55,2	63,8	59,9						
		2019-09-23	52,8	65,1	59,1						
2019-09-24	53,4	64,6	60,4								

Źródło: GIOŚ, Departament monitoringu Szczecin

Opierając się na wynikach pomiarów równoważnych poziomów hałasu drogowego mierzonych w określonych porach roku, w punkcie pomiarowym na ul. Choszczeńskiej (tabela 6) wyznaczono wartości długookresowych średnich poziomów dźwięku: poziomu dziennie- wieczornego- nocnego - L_{DWN} oraz nocnego - L_N . Pomiar wykazały brak przekroczeń dopuszczalnego poziomu dźwięku w odniesieniu do wskaźnika L_{DWN} oraz wskaźnika L_N .

2.1.3. Pola elektromagnetyczne

Źródłem pól elektromagnetycznych na terenie powiatu choszczeńskiego są linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia głównie 110 kV, stacje elektroenergetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

Na podstawie art. 124 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2020 r., poz. 1219), Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności. Badania pól

elektromagnetycznych w powiecie choszczeńskim prowadzone są przez GIOŚ w Szczecinie. Rejestr nie zawiera obszarów znajdujących się na terenie powiatu choszczeńskiego.

W poniżej tabeli nr 7 wskazano wyniki przeprowadzonych w latach 2018-2019 r. pomiarów PEM.

TABELA 7. Wyniki pomiarów monitoringu PEM na terenie powiatu choszczeńskiego w latach 2018-2019.

Lp.	Miejscowość	Współrzędne geograficzne		Wyniki pomiaru V/m
		Długość	Szerokość	
2018 r.				
1.	Choszczno	15,4245	53,1676	0,78
2.	Krzęcin	15,4904	53,0826	0,28
2019 r.				
3.	Drawno	5,764110	53,216860	0,45

Źródło: GIOŚ, Departament monitoringu Szczecin

Zmierzone wartości były znacznie poniżej wartości dopuszczalnej (7 V/m), określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. Nr 192, poz. 1883).

2.1.4. Jakość wód powierzchniowych i podziemnych na obszarze

2.1.4.1. Wody powierzchniowe

Sieć hydrograficzną powiatu stanowią rzeki, liczne jeziora głównie przepływowe oraz oczka wodne. do głównych rzek należy rzeka Ina, Drawa i Płonia. Sieć najważniejszych dopływów Drawy oraz Iny na terenie powiatu stanowią rzeki: Stobnica, Korytnica i Mała Ina.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. - *Prawo wodne* (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 624) podstawową jednostką gospodarki wodnej są jednolite części wód. Jednolitą częścią wód powierzchniowych (JCWP) jest oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, a także morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne.

Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych została wykonana w 2014 r., przy pierwszej aktualizacji Planów gospodarowania wodami na podstawie badań prowadzonych w 2012 r. Rozporządzenia zatwierdzające plany gospodarowania wodami zachowują moc do dnia 22 grudnia 2021 r.

Z oceny stanu środowiska wykonywanej w ramach PMŚ wynika, że jakość wód powierzchniowych jest determinowana przez: zrzuty punktowe ścieków komunalnych, bytowych i przemysłowych, zanieczyszczenia dopływające do wód ze źródeł rozproszonych (spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, miejskich i przemysłowych, depozyt zanieczyszczeń z atmosfery, małe źródła punktowe) oraz nadmierny pobór wód. Dodatkowe zagrożenie stanowią ekstremalne zjawiska pogodowe - ulewne deszcze, susze hydrologiczne

2.1.4.1.1. Jeziora

Na obszarze powiatu choszczeńskiego wyznaczono 17 jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych wskazane w tabeli nr 8.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

TABELA 8. JCW jeziornych zlokalizowanych w powiecie choszczeńskim

L.p.	Nazwa	Kod JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Aktualny stan i ocena ryzyka nie osiągnięcia celów środowiskowych
1.	Klukom	LW11061	2a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni , stratyfikowane.	SZCW - silnie zmieniona część wód	-/zagrożona
2.	Raduń	LW11059	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT - naturalna	-/zagrożona
3.	Korytowo	LW11070	3b - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane.	SZCW - silnie zmieniona część wód	-/zagrożona
4.	Dubie Południowe	LW10745	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT - naturalna	-/zagrożona
5.	Rudno	LW10744	3b - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane.	NAT - naturalna	-/zagrożona
6.	Dominikowo Duże	LW10752	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT - naturalna	-/zagrożona
7.	Piaseczno	LW10828	1a - jezioro o niskiej zawartości wapnia, stratyfikowane.	NAT - naturalna	-/niezagrożona
8.	Przytoczno	LW10821	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT - naturalna	-/niezagrożona
9.	Niesobia	LW10827	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT - naturalna	-/niezagrożona
10.	Bierzwnik	LW10809	2a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni , stratyfikowane.	NAT - naturalna	dobry/ niezagrożona
11.	Starzyce	LW10818	3b - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane.	NAT - naturalna	-/zagrożona
12.	Kosino	LW10817	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT - naturalna	-/zagrożona
13.	Bukowskie	LW10814	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT - naturalna	-/zagrożona
14.	Chłopowo	LW10797	2a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni , stratyfikowane.	NAT - naturalna	-/niezagrożona
15.	Pełcz	LW11081	2a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni , stratyfikowane.	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły/zagrożona
16.	Trzebuń	LW10736	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT - naturalna	-/zagrożona
17.	Nowa Korytnica	LW10760	3b - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane.	NAT - naturalna	-/zagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2016 r. poz. 1967)

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

Ocena stanu JCWP jeziornych

W latach 2018-2020 objęto w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska badaniami 14 JCWP jeziornych. W poniższej tabeli nr 9 przedstawiono zakres i wyniki prowadzonych badań monitoringowych.

TABELA 9. Wyniki klasyfikacji i oceny JCWP jeziornych powiatu choszczeńskiego na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w latach 2018 -2020

I.p.	Nazwa jeziora	Klasyfikacja biologiczna	Klasyfikacja wskaźników fizykochemicznych	Przekroczenia wartości granicznych norm środowiskowych	Przekroczenia wartości substancji priorytetowych w tkankach zwierzęcych	Badania ichtiofauny
2018 r.						
1.	Pełcz (LW11081)	II klasa (stan dobry)	poniżej dobrego	benzo(a)piren filuorantenu	difenyloetery bromowane, rtęć, heksabromocykl ododekan	nie badano
2019 r.						
1.	Bierzwnik (LW10809)	II klasa (stan dobry)	poniżej dobrego	nie stwierdzono	nie stwierdzono	nie badano
2.	Chłopowo (LW10797)	III klasa (stan umiarkowany)	dobry	nie stwierdzono	nie stwierdzono	nie badano
2020 r.						
1.	Przytoczno (LW10821)	IV klasa (stan słaby)	poniżej dobrego	benzo(a)piren	difenyloetery bromowane, rtęć, heptachlor	nie badano
2.	Klukom (LW110161)	III klasa (stan umiarkowany)	umiarkowany	nie badano	nie badano	nie badano
3.	Pełcz (LW110811)	nie badano	nie badano	benzo(a)piren, fluoranten, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, benzo(g,h,i)perylene	nie badano	nie badano
4.	Bierzwnik (LW10809)	nie badano	nie badano	benzo(a)piren, fluoranten, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, benzo(g,h,i)perylene	nie badano	nie badano
5.	Chłopowo (LW10797)	nie badano	nie badano	benzo(a)piren	nie badano	nie badano
6.	Piaseczno (LW10828)	nie badano	nie badano	nie stwierdzono (badano na obecność kadmu).	BDE (difenyloetery bromowane) heptachlor	nie badano
7.	Bukowskie (LW10814)	nie badano	nie badano	nie badano	BDE (difenyloetery bromowane) heptachlor	II klasa (stan zadawalający)
8.	Kosino (LW10817)	nie badano	nie badano	nie badano	BDE (difenyloetery bromowane) heptachlor	II klasa (stan zadawalający)
9.	Starzyce (LW10818)	nie badano	nie badano	nie badano	BDE (difenyloetery bromowane) heptachlor	III klasa (stan umiarkowany)
10.	Niesobia	nie badano	nie badano	nie badano	nie badano	II klasa

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

L.p.	Nazwa jeziora	Klasyfikacja biologiczna	Klasyfikacja wskaźników fizykochemicznych	Przekroczenia wartości granicznych norm środowiskowych	Przekroczenia wartości substancji priorytetowych w tkankach zwierzęcych	Badania ichtiofauny
	(LW10827)					(stan zadawalający)
11.	Nowa Korytnica (LW10760)	nie badano	nie badano	nie badano	nie badano	III klasa (stan umiarkowany)

Źródło: GIOŚ, Departament Monitoringu w Szczecinie - Informacje o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim - za lata 2018-2020

2.1.4.1.2. Rzeki

Przez obszar powiatu choszczeńskiego przepływa 20 wyznaczonych jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych wskazane w tabeli nr 10.

TABELA 10. JCW rzecznych przepływających przez powiat choszczeński

L.p.	Nazwa	Kod JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Aktualny stan i ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	Ina od źródeł do Stobnicy	RW60001619849	16 - Potok nizinny lessowy lub gliniasty	SZCW – silnie zmieniona część wód	zły/zagrożona
2.	Drawa od Drawicy do Mierzęckiej Strugi	RW600020188879	20 - Rzeka nizinna żwirowa	NAT – naturalna	dobry/zagrożona
3.	Słopica	RW600018188869	18 - Potok nizinny żwirowy	NAT – naturalna	zły/zagrożona
4.	Korytnica	RW6000181888729	18 - Potok nizinny żwirowy	NAT – naturalna	zły/zagrożona
5.	Mierzęcka Struga do wypływu z jez. Wielgie	RW6000251888893	25 - Ciek łączący jeziora	NAT – naturalna	zły/zagrożona
6.	Mała Ina od źródeł do Dopływu spod Pomietowa	RW600016198672	16 - Potok nizinny lessowy lub gliniasty	SZCW – silnie zmieniona część wód	zły/zagrożona
7.	Płonia od źródeł do Dopływu spod Myśluberek	RW600023197651	23 - Potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych	NAT – naturalna	zły/zagrożona
8.	Dopływ z Piasecznika	PLRW6000161985729	16 - Potok nizinny lessowy lub gliniasty	NAT – naturalna	zły/zagrożona
9.	Dopływ ze Sławęcina	PLRW60001619856	16 - Potok nizinny lessowy lub gliniasty	SZCW – silnie zmieniona część wód	dobry/ niezagrożona
10.	Ina od Dopływu ze Sławęcina do Krąpieli, bez Krąpieli	PLRW6000241987	24 - Mała i średnia rzeka na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych	SZCW – silnie zmieniona część wód	zły/niezagrożona
11.	Ina od Dopływu spod Jarostowa do Dopływu ze Sławęcina, bez Dopływu ze Sławęcina	PLRW60002419855	24 - Mała i średnia rzeka na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych	NAT – naturalna	zły/zagrożona

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

L.p.	Nazwa	Kod JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Aktualny stan i ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
12.	Głęboka	PLRW60001818885669	18 - Potok nizinny zwirowy	NAT – naturalna	zły/niezagrożona
13.	Drawa od Studzienicy do Drawicy	PLRW600020188857	20 - Rzeka nizinna zwirowa	NAT – naturalna	dobry/niezagrożona
14.	Moczel	PLRW6000181888749	18 - Potok nizinny zwirowy	NAT – naturalna	zły/niezagrożona
15.	Pełcz	PLRW6000181889849	18 - Potok nizinny zwirowy	NAT – naturalna	zły/niezagrożona
16.	Płonia od źródeł do Dopływu spod Myśluborek	PLRW600023197651	23 - Potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych	NAT – naturalna	zły/zagrożona
17.	Reczyca	PLRW600016198549	16 - Potok nizinny lessowy lub gliniasty	SZCW – silnie zmieniona część wód	zły/niezagrożona
18.	Sitna	PLRW60001818885934	18 - Potok nizinny zwirowy	NAT – naturalna	dobry/niezagrożona
19.	Bagnica	PLRW60001818885932	18 - Potok nizinny zwirowy	NAT – naturalna	zły/niezagrożona
20.	Drawica	PLRW6000181888589	18 - Potok nizinny zwirowy	NAT – naturalna	zły/zagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2016 r. poz. 1967)

Ocena stanu JCW rzecznych

Spośród ww. JCWP rzek, w latach 2018-2020, 5 z nich objęte było badaniami prowadzonymi w ramach monitoringu środowiska przez GIOŚ. Są to: Ina od źródeł do Stobnicy, Korytnica, Drawa od Studzienicy do Drawicy, Ina od Dopływu spod Jarostowa do Dopływu ze Sławęcina, bez dopływu ze Sławęcina oraz Słopica.

W poniższej tabeli nr 11 przedstawiono zakres i wyniki prowadzonych badań monitoringowych w 2020 r.

TABELA 11. Wyniki klasyfikacji i oceny JCWP rzecznych powiatu choszczeńskiego na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w 2020 r.

Nazwa JCWP	Klasyfikacja biologiczna	Klasyfikacja elementów biologicznych			Klasyfikacja elementów fizykochemicznych Grupy 3.1.-3.5.	Spełnione normy środowiskowe	Przekroczenia wartości graniczne norm środowiskowych
		Fitobentos	Makrobezkręgowce bentosowe	Ichtiofauna			
Drawa od Studzienicy do Drawicy	Stan dobry	-	II klasa	-	-	antracen, BDE, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, benzo(g,h,i)perylene	benzo(a)piren

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

Nazwa JCWP	Klasyfikacja biologiczna	Klasyfikacja elementów biologicznych			Klasyfikacja elementów fizykochemicznych Grupy 3.1.-3.5.	Spełnione normy środowiskowe	Przekroczenia wartości graniczne norm środowiskowych
		Fitobentos	Makrobezkręgowce bentosowe	Ichtyofauna			
Ina od Dopływu spod Jarostowa do Dopływu ze Sławęcina, bez dopływu ze Sławęcina	Stan umiarkowany	-	II klasa	III klasa	Stan poniżej dobrego	antracen, BDE, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten	benzo(a)piren, fluoranten, benzo(g,h,i)perylene
Ina od źródeł do Stobnicy	Umiarkowany potencjał	II klasa	III klasa	II klasa	Potencjał poniżej dobrego	antracen, atrazyna, BDE, fluoranten, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, benzo(g,h,i)perylene	benzo(a)piren
Korytnica	Stan umiarkowany	II klasa	-	III klasa	Stan dobry	antracen, BDE, fluoranten, Hg, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, benzo(g,h,i)perylene	benzo(a)piren
Słopica	Stan umiarkowany	I klasa	-	III klasa	Stan dobry	-	-

Źródło: GIOŚ, Departament Monitoringu w Szczecinie - Informacje o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2020 r.

2.1.4.2. Wody podziemne

Wody podziemne ujmowane do eksploatacji na terenie powiatu choszczeńskiego pochodzą głównie z utworów czwartorzędowych - głównego poziomu użytkowego. Teren powiatu choszczeńskiego obejmuje swym zasięgiem 3 główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP). Charakterystykę GZWP przedstawiono w poniższej tabeli nr 12.

TABELA 12. Charakterystyka GZWP występujących w powiecie choszczeńskim

Numer	Nazwa	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [tys. m ³ /dobę]	Średnia głębokość ujęć (m)
125	Zbiornik międzymorenowy Wałcz - Piła	169	65
135	Zbiornik Barlinek	51,5	50
136	Zbiornik międzymorenowy Dobiegniewo (Dobiegniew)	52	50

Źródło: www.wikipedia.pl

Wody podziemne ujmowane do eksploatacji pochodzą przede wszystkim z utworów czwartorzędowych. Na terenie powiatu choszczeńskiego funkcjonuje wiele ujęć wód podziemnych zarówno komunalnych jak i ujęć prywatnych. Na terenie powiatu choszczeńskiego nie rozpoznano

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

występowania wód termalnych i leczniczych. W m. Łasko gm. Bierzwnik zidentyfikowano występowanie wód zmineralizowanych.

Na obszarze powiatu choszczeńskiego wydzielono 3 jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z ustawą Prawo wodne przez jednolite częściach wód podziemnych rozumie się określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. W poniższej tabeli nr 13 przedstawiono charakterystykę JCWPd położonych na terenie powiatu choszczeńskiego.

TABELA 13. JCW podziemnych zlokalizowanych w powiecie choszczeńskim

L.p.	Kod JCWPd	Nazwa JCWPd	Cel środowiskowy - stan chemiczny	Cel środowiskowy - stan ilościowy
1.	PLGW60007	7	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy
2.	PLGW600024	24	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy
3.	PLGW600025	25	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy
4.	PLGW600034	34	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2016 r. poz. 1967)

Ocena stanu JCWPd

W latach 2018-2020 badania wód podziemnych na terenie powiatu choszczeńskiego wykonane zostały na poziomie krajowym w ramach monitoringu diagnostycznego w 3 punktach pomiarowych w miejscowości: Krzynki, gmina Pełczyce (punkt nr 1492), Wardyń, gmina Choszczno (punkt nr 298), Sułkowo, gmina Pełczyce (punkt nr 2521).

W poniższej tabeli nr 14 przedstawiono zakres i wyniki prowadzonych badań monitoringowych w 2019 r.

TABELA 14. Wyniki klasyfikacji i oceny JCW podziemnych powiatu choszczeńskiego na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w 2019 r.

Numer Punktu PIG-PIB	Miejscowość	Gmina	Nr JCWPd	Stratygrafia	Głębokość do stropu warstwy wodonośnej (m)	Zwierciadło wody	Typ ośrodka	Wskaźniki fizyko-chemiczne w zakresie stężeń IV klasy jakości	Wskaźniki fizyko-chemiczne w zakresie stężeń V klasy jakości	Klasa jakości	Stan chemiczny	Stężenie azotanów (mg/l)
298	Wardyń	Choszczno	7	Q	22,00	napięte	porowy	brak	brak	III	dobry	1,55
1492	Krzynki	Pełczyce	34	Q	10,20	swobodne	porowy	brak	brak	III	dobry	17,9
1492	Krzynki	Pełczyce	34	Q	10,20	swobodne	porowy	brak	brak	III	dobry	17,9
2521	Sułkowo	Pełczyce	24	Q	18,00	napięte	porowy	brak	brak	II	dobry	2,91

Źródło: GIOŚ, Departament Monitoringu w Szczecinie - Informacje o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2020 r.

2.1.5. Zasoby geologiczne

Na terenie powiatu choszczeńskiego występują udokumentowane złoża kredy jeziornej, piasku i żwiru, torfów, surowców ilastych ceramiki budowlanej, oraz piasków do produkcji cegły

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

wapienno-piaskowej. Aktualne dane dotyczące występowania złóż kopalin określa „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r.” - wykonany w Państwowym Instytucie Geologicznym - Państwowym Instytucie Badawczym, jako zadanie państwowej służby geologicznej.

Przedstawiono je w poniższej tabeli nr 15.

TABELA 15. Bilans zasobów kopalin występujących na terenie powiatu choszczeńskiego (2020 r.).

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie tys.m ³ /rok
	2020	Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
Kreda jeziorna (tys. ton)				
Suliszewo	Z	1.877	-	-
Kraśnik - Recz	P	1.805	-	-
Piaski i żwiry (tys. ton)				
Chrapowo	Z	557	-	-
Niemieńsko	R	40	-	-
Pełczyce I*	T	344	344	-
Pławno*	Z	800	-	-
Pławno I	R	650	-	-
Recz*	Z	271	-	-
Stary Klukom I	E	266	-	3
Niesporowice I	R	3.172	-	-
Zamęcin	R	191	-	-
Piaski kwarcowe (tys.m³)				
Kiełpino – Suliszewo	R	9.729	-	-
Złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej (tys.m³)				
Objezierze	Z	733	-	-
Drawno	R	328	-	-
Torfy (tys. ton)				
Kraśnik - Recz	P	1.021.40	-	-

ŹRÓDŁO: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce według stanu na 31 XII 2020 r.”- Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

* - złoża zawierające piasek ze żwirem

Skróty literowe stanu zagospodarowania zasobów wykazach złóż oznaczają:

- P - złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie (kategorii C₂).
- R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kategorii A+B+C).
- Z- złoża, z którego wydobycie zostało zaniechane.
- E - złoża eksploatowane.
- T - złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo.

Starosta jako organ administracji geologicznej w latach 2015-2020 nie wydał żadnej koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie kopalin oraz wydobywanie kopalin. Na terenie powiatu obecnie funkcjonuje jedna kopalnia odkrywkowa - złoża o nazwie Stary Klukom, na podstawie udzielonej przez starostę koncesji. Na terenie powiatu choszczeńskiego znajdują się również niekoncesjonowane miejsca wydobywania kopalin.

2.1.6. Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka wodno-ściekowa w gminach należących do powiatu choszczeńskiego nie osiągnęła jeszcze stanu zadowalającego. W dalszym ciągu występuje duża dysproporcja pomiędzy stopniem zwodociągowania przy niedostatecznie rozbudowanej kanalizacji sanitarnej. Zdarzają się również awarie na istniejącej sieci. Korzystający z sieci wodociągowej w % ogólnej liczby ludności w powiecie kształtuje się na poziomie ok. 92%, zaś sieci kanalizacyjnej na poziomie 77%. W projekcie Programu zestawiono dane obrazujące sytuację wodno-ściekową na terenie powiatu, dla oceny zmian zachodzących w omawianym kierunku interwencji przeprowadzono poniżej analizę na podstawie danych GUS z ostatnich 5 lat - za lata 2015-2020.

Zaopatrzenie mieszkańców powiatu w wodę pitną oparte jest głównie na ujęciach wód podziemnych eksploatowanych przede wszystkim z utworów czwartorzędowych. Woda dostarczona do celów pitnych musi spełniać wymagania jakościowe. Badania pod kątem przydatności do spożycia prowadzi na terenie powiatu choszczeńskiego Państwowa Powiatowa Inspekcja Sanitarna.

Według danych GUS zużycie wody ogółem wykorzystywanej na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w latach 2015 - 2017 kształtowało się na poziomie ok. 5.200 -5.300 dam^3 , po czym w latach 2018-2019 nastąpił wzrost na poziomie ok. 5.700 dam^3 . W 2020 r. odnotowano znaczny spadek zużycia wody wykorzystywanej na potrzeby gospodarki narodowej i ludności do poziomu ok. 4.200 dam^3 . Z danych przedstawionych przez GUS wynika, że spadek związany jest z mniejszą ilością wody pobranej do napełniania stawów rybnych (gmina Recz).

Nastąpił również niewielki spadek zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca powiatu choszczeńskiego (m^3) w stosunku do 2015 r. - w 2020 r. wyniosło - 26,2 m^3 , zaś w 2015 r. - 28 m^3 .

Woda przeznaczona do spożycia dostarczana jest do mieszkańców za pomocą sieci wodociągowej. Długość czynnej sieci wodociągowej na przełomie ostatnich 2 lata (lata 2019-2020) w gminach powiatu pozostaje na identycznym poziomie, zmalała natomiast nieznacznie ludność korzystająca z sieci wodociągowej w powiecie w stosunku do roku 2015 r.

Gospodarka ściekowa w gminach powiatu choszczeńskiego jest częściowo uregulowana. Odprowadzanie ścieków na terenie powiatu odbywa się przede wszystkim przy wykorzystaniu sieci kanalizacyjnej, która nie jest jeszcze dostatecznie rozbudowana. Ponadto zdarzają się awarie istniejącej sieci. W miejscach gdzie brak jest sieci kanalizacyjnej odprowadzanie ścieków odbywa się poprzez przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz zbiorniki bezodpływowe.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie choszczeńskim wzrosła nieznacznie w stosunku do 2015 r. - o 8,3 km.

Zgodnie z danymi GUS w 2020 r. na terenie powiatu choszczeńskiego funkcjonują 22 oczyszczalnie ścieków, w tym 19 oczyszczalni biologicznych oraz 3 z podwyższonym usuwaniem miogenów. Ilość ścieków komunalnych oczyszczonych na terenie powiatu choszczeńskiego na przełomie lat 2015 - 2020 przedstawiono w poniższej tabeli nr 16.

TABELA 16. Ilość ścieków komunalnych oczyszczonych - ogółem na terenie powiatu choszczeńskiego na przełomie lat 2015 – 2020

ROK	Ilość ścieków komunalnych oczyszczonych ogółem [tyś. m ³]					
	Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz
2015	55,0	696,0	106,0	42,0	178,0	105,0
2016	54,0	701,0	108,0	50,0	180,0	105,0
2017	54,0	694,0	105,0	50,0	163,0	104,0
2018	56,0	692,0	102,0	52,0	166,0	109,0
2019	56,0	674,0	99,0	62,0	167,0	103,0
2020	60,0	660,0	96,0	66,0	165,0	104,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.1.7. Gleby

Powiat choszczeński ma korzystne warunki do produkcji rolniczej, zróżnicowane pod względem jakości gleb w poszczególnych gminach. Grunty rolne stanowią 50 % powierzchni powiatu. Na terenie powiatu nie występują gleby pierwszej klasy bonitacyjnej. Gleby klasy drugiej występują w znikomych ilościach, głównie na terenie gminy Pełczyce. Najwięcej w powiecie choszczeńskim jest gleb klasy średniej (IV-IVb).

GRUNTY ZDEGRADOWANE I ZDEWASTOWANE

W celu przywrócenia dobrego stanu gleb zdegradowanych bądź zdewastowanych należy je rekultywować. Obszary zdegradowane i zdewastowane to grunty, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Na terenie powiatu choszczeńskiego według informacji zawartych w starych rejestrach gruntów zdegradowanych i zdewastowanych (prowadzonym we wcześniejszych latach) zlokalizowane były takie tereny. Starosta Choszczeński, w trybie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, w okresie 2015-2020 wydał 2 decyzje na rekultywację gruntów (po kopalnianych).

OSUWISKA

Występowanie osuwisk przypisywane jest miejscom, w których teren jest mocno nachylony a grunty mają specyficzną budowę, gdzie warstwy przepuszczalne i nieprzepuszczalne występują naprzemiennie. Przy większych opadach, warstwa przepuszczalna nasiąka wodą, która nie mając innego odpływu, zaczyna razem z wilgotnym gruntem spływać po warstwie nieprzepuszczalnej.

Wstępna ocena osuwisk w ramach projektu Państwowego Instytutu Geologicznego (PIG PIB) dotyczącego Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) pozwoliła na opracowanie przeglądowej mapy osuwisk i obszarów narażonych na osuwiska. Pierwsze rozpoznanie terenowe wskazało na występowanie 1 osuwiska oraz 34 terenów predysponowanych do występowania osuwisk w powiecie choszczeńskim.

TERENY POPRZEMYSŁOWE, POWOJSKOWE, POKOLEJOWE

Zgodnie z informacjami zawartymi w opracowaniu pt. „Obszary przemysłowe, pokolejowe i powojenne w województwie zachodniopomorskim” na terenie 3 gmin powiatu choszczeńskiego zidentyfikowano 3 tereny pokolejowe (gmina Choszczno, Recz, Krzęcin), w jednej gminie teren

powojkowe (gmina Choszczno), oraz w 1 gminie teren przemysłowy (gmina Krzęcin). Z ww. terenów pokolejowych, przemysłowych i pokolejowych tylko dwa z nich nie mają zaplanowanej bądź zrealizowanej inwestycji na tym terenie - dotyczy to terenu powojkowego (nieczynnego lotniska wojskowego) oraz terenu przemysłowego zlokalizowanego w m. Objezierze (teren po byłej cegielni).

REKULTYWACJA SKŁADOWISK ODPADÓW

W latach 2014-2015 prowadzona była rekultywacja składowiska odpadów komunalnych k/m Pomień realizowana przez Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty z siedzibą w Karlinie. Na najbliższe lata (obowiązującego niniejszego programu) planowana jest rekultywacja dwóch nieczynnych składowisk zlokalizowanych w m. Pławienko oraz m. Stradzewo.

REKULTYWACJA TERENÓW PO USUNIĘTYCH MOGILNIKACH

Na terenie powiatu choszczeńskiego zlokalizowany był jeden mogilnik w m. Pomień. W poprzednich latach został on zlikwidowany, a teren po nim został zrehabilitowany i objęty monitoringiem wód podziemnych.

2.1.8. Gospodarka odpadami, zapobieganie powstawaniu odpadów

GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI

Gospodarowanie odpadami komunalnymi prowadzone jest przez gminy powiatu choszczeńskiego. Zbiórka odpadów komunalnych na terenie gmin powiatu choszczeńskiego odbywa się w sposób zorganizowany. Odpady gromadzone są selektywnie w pojemnikach, workach oraz kontenerach, a następnie wywożone przez firmy obsługujące gminy w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych.

Na podstawie danych zawartych w poniższych tabelach nr 17-19 stwierdza się, że masa wytworzonych odpadów komunalnych ogółem wzrasta, zmniejsza się natomiast ilość odpadów zebranych, przy czym zebranych selektywnie jest więcej.

TABELA 17. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w Powiecie Choszczeńskim w podziale na gminy w latach 2019 i 2020 r.

Podmiot	Ilość wytworzonych odpadów na jednego mieszkańca [kg]	
	2019 r.	2020 r.
Powiat Choszczeński	280	289
Bierzwnik	234	234
Choszczno	305	296
Drawno	286	268
Krzęcin	250	247
Pełczyce	272	359
Recz	245	258

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

TABELA 18. Ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku w powiecie w latach 2015 – 2020.

Podmiot	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Powiat Choszczeński	11219,78	10860,07	10987,75	11081,72	10929,03	8592,40

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

Bierzwnik	665,0	642,54	713,78	721,06	730,82	702,56
Choszczno	5942,36	5945,28	6164,02	5989,70	5846,72	3675,38
Drawno	951,0	970,60	964,32	1032,31	1029,52	758,20
Krzęcin	1122,34	739,94	684,26	688,24	703,16	592,40
Pełczyce	1464,60	1561,86	1462,84	1639,70	1592,44	1945,37
Recz	1074,48	999,85	998,53	1010,71	1026,37	918,49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

TABELA 19. Ilość odpadów zbieranych selektywnie w powiecie choszczeńskim w latach 2018 – 2020

Rodzaj	Ilość odpadów zbieranych selektywnie w powiecie choszczeńskim [t]		
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
<i>ogółem</i>	2265,28	2621,99	5288,59
<i>papier i tektura</i>	96,59	99,42	475,23
<i>szkło</i>	399,18	519,27	926,12
<i>tworzywa sztuczne</i>	273,85	342,32	668,88
<i>metale</i>	0,86	0,60	0
<i>tekstylia</i>	0	0	0
<i>niebezpieczne</i>	0,04	0,04	0
<i>zużyte urządzenia elektr.</i>	21,92	27,19	57,62
<i>wielkogabarytowe</i>	827,96	827,96	1120,23
<i>biodegradowalne</i>	178,61	273,99	1418,77
<i>baterie i akumulatory</i>	0,24	0	0
<i>opakowania wielomater.</i>	97,0	0	0
<i>zmieszane odpady opakowaniowe</i>	359,83	531,20	542,70
<i>pozostałe</i>	9,74	0	79,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie powiatu choszczeńskiego istnieje 7 składowisk, żadne nie jest eksploatowane. Z danych dostępnych w GUS (według stanu na 31.12.2019 r.) na terenie powiatu choszczeńskiego istnieje 19 dzikich wysypisk odpadów.

GOSPODAROWANIE ODPADAMI INNYMI NIŻ KOMUNALNE

Na terenie powiatu choszczeńskiego brak jest większych wytwórców odpadów. Dominują odpady z przemysłu drzewnego, osady ściekowe oraz żużle ze spalania węgla.

Starosta dotychczas zmienił kilka zezwoleń na zbieranie odpadów, w związku z koniecznością dostosowania się do wymogów prawnych po wejściu w życie zmiany ustawy o odpadach, jak również wydał kilka nowych zezwoleń na zbieranie i przetwarzanie odpadów. W samej bazie BDO (BAZA DANYCH O PRODUKTACH I OPAKOWANIACH ORAZ O GOSPODARCE ODPADAMI) podmiotów gospodarujących odpadami w powiecie choszczeńskim zarejestrowanych jest 680 podmiotów w tym: 61 podmiotów w gminie Bierzwnik, 348 podmiotów w gminie Choszczno, 65 podmiotów w gminie Drawno, 50 podmiotów w gminie Krzęcin, 88 podmiotów w gminie Pełczyce oraz 68 podmiotów w gminie Recz. Zarejestrowana jest również na terenie powiatu stacja demontażu pojazdów oraz zakład demontażu zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych.

Sposób zagospodarowania odpadów innych niż komunalne w 2017 r. (brak danych za lata 2018-2020) przedstawiono w poniższej tabeli nr 20.

TABELA 20. Ilość odpadów wytworzonych i dotychczas składowanych z wyłączeniem odpadów komunalnych na terenie powiatu choszczeńskiego w 2017 r.

Odpady wytworzone i dotychczas składowane z wyłączeniem odpadów komunalnych [tyś. t]	
Poddane odzyskowi razem	0,0
Poddane odzyskowi - kompostowane	0,0
Poddane odzyskowi – w inny sposób	0,0
Unieszkodliwione razem	0,3
Unieszkodliwione termicznie	0,3
Unieszkodliwione – składowane w obiektach własnych	0,0
Unieszkodliwione w inny sposób	0,0
Przekazane innym odbiorcom	35,7
Magazynowane czasowo	0,0
Ogółem	36,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ponadto na terenie powiatu choszczeńskiego usuwane były wyroby zawierające azbest. Obowiązek usuwania azbestu wynika z zapisów Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu do 2032 r. Zgodnie z danymi uzyskanymi z bazy azbestowej wynika, że według stanu na 2021 r. usunięto i nieszkodliwiono już w powiecie choszczeńskim 8.427,48 Mg wyrobów zawierających azbest.

W podziale na gminy zestawiono w poniższej tabeli nr 21.

TABELA 21. Ilość zmieszanych nieszkodliwionych oraz pozostałych do nieszkodliwienia na terenie powiatu choszczeńskiego wyrobów azbestowych według stanu na 2021 r.

Podmiot	Unieszkodliwione odpady azbestowe (Mg)	Pozostałe do nieszkodliwienia odpady azbestowe (Mg)
Powiat	8.427,48	10.405,27
Bierzwnik	317,045	2.006,465
Choszczno	308,446	2.651,725
Drawno	59,55	467,58
Krzęcin	157,564	1.453,767
Pełczyce	7.407,179	2.945,901
Recz	177,695	879.836

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.bazaazbestowa.pl

Z ww. danych wynika, że do wymagane są dalsze działania zmierzające usuwania wyrobów azbestowych.

2.1.9. Zasoby przyrodnicze

Bogactwo natury staje się wartością coraz bardziej docenianą przez współczesny świat. W celu ochrony obszarów cennych przyrodniczo wyszczególniono chronione prawem formy ochrony przyrody, których ochrona w stosunku do działalności człowieka staje się priorytetem.

Formami ochrony przyrody, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2021 r. poz. 1098) są:

- parki narodowe;
- rezerваты przyrody;
- parki krajobrazowe;
- obszary chronionego krajobrazu;

- obszary Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- stanowiska dokumentacyjne;
- użytki ekologiczne;
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Powiat choszczeński może poszczycić się szerokim spektrum gatunków zarówno flory jak i fauny, które zasiedliły się na obszarze powiatu, przyczyniając się do zwiększenia atrakcyjności regionu.

W poniższej tabeli nr 22 przedstawiono powierzchnie występujących w powiecie choszczeńskim form ochrony przyrody.

TABELA 22. Formy ochrony przyrody w powiecie choszczeńskim w liczbach (stan na dzień 31.12.2020 r.).

Lp.	Forma ochrony przyrody	Liczba	Powierzchnia (ha)
1.	Parki narodowe	1	1.900,70
2.	Rezerваты przyrody	5	118,50
3.	Parki krajobrazowe	1	474,05
4.	Obszary chronionego krajobrazu	5	69.963,39
5.	Obszary Natura 2000 OSO	3	78.259,923
6.	Obszary Natura 2000 SOO	7	28.944,126
7.	Pomniki przyrody	140	-
8.	Stanowiska dokumentacyjne	0	-
9.	Użytki ekologiczne	40	167,43
10.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	0	-

Źródło: GUS, RDOŚ Szczecin

• **PARK NARODOWY**

Na szczególną uwagę zasługuje **Drawieński Park Narodowy**, którego powołanie określa *Rozporządzenie* Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 1990 r. w sprawie utworzenia *Drawieńskiego Parku Narodowego* (Dz.U. z 1990 r. Nr 26, poz. 151). Powierzchnia całkowita parku wnosi 11 535,66 ha, z czego **1.900,70 ha** leży w powiecie choszczeńskim na terenie gmin Drawno i Bierzwnik.

Drawieński Park do najbardziej malowniczy i wartościowy przyrodniczo fragment Równiny Drawskiej, dużego obszaru sandrowego na Pojezierzu Pomorskim. Na terenie parku ochronie podlegają wszystkie składniki przyrody ożywionej i nieożywionej. Szczególnie cenne są drzewostany dębowe i bukowe. Z obszarem Parku i otuliny związana jest bezpośrednio zlewnia rzeki Drawy o powierzchni 567 km². Rzeka Drawa ma bardzo wysokie walory turystyczne i chętnie jest wykorzystywana do spływów kajakowych. Z uwagi na zbyt dużą presję ograniczono ilość kajaków, które mogą spływać rzeką Drawą, w celu ograniczenia wpływu na jakość rzeki.

Na terenie DPN współcześnie rośnie 924 taksonów roślin naczyniowych, 55 gat. podlega ochronie gatunkowej. Najcenniejszym składnikiem flory roślin naczyniowych Parku jest storczyk lipiennik Loesela. Inne interesujące gatunki to np.: wawrzynek wilczełyko, dziewięciornik błotny, widłak jałowcowaty, spłaszczony i goździsty. Interesująca jest także flora roślin zarodnikowych oraz grzybów.

Obszar Drawieńskiego Parku Narodowego cechują walory faunistyczne wyróżniające go nie tylko w skali regionu, ale i kraju, a nawet Europy Środkowej. Zainteresowanych fauną przyciąga do Drawieńskiego Parku Narodowego łatwość zobaczenia bielika, rybołowa, kormorana, nurogęsi, gągoła, czy śladów żerowania bobra. Ichtyofaunę rzek - szczególnie Drawy - cechuje wyjątkowa różnorodność. Nie została ona dotknięta przez procesy degradacyjne w tak dużym stopniu, jak w innych polskich rzekach. Obok gatunków skrajnie zagrożonych, ginących - minoga rzeczno i strumieniowego, troci wędrowniej i certy, zachowały się tu jeszcze liczne i stosunkowo stabilne populacje gatunków rzadkich w skali kraju - pstrąga potokowego, lipienia, strzebli potokowej i głowacza białołetwego. Spośród ssaków najłatwiej o spotkanie z jeleniem, sarną, dzikiem, lisem lub zającem. Populacja jeleni szczególnie liczna bywa jesienią i zimą, kiedy schodzą się one na teren Parku w poszukiwaniu spokoju. Niemal wszędzie widoczne są ślady działalności bobrów, choć trudno zobaczyć same zwierzęta. Herbowe zwierzę Parku, wydra, jest pospolita, lecz bardzo trudna do zobaczenia. Faunę ssaków uzupełniają ryjówki, gryzonie, nietoperze, jeże i drobne drapieżniki (m. in. oba gatunki kun, tchórz, gronostaj, borsuk). Sporadycznie zdarza się zachodzenie na teren DPN: łosia, daniela czy wilka. Interesujący jest świat bezkręgowców. Wśród wstępnie przebadanych mięczaków, pijawek, chruścików, ważek i motyli, wiele jest gatunków rzadkich lub nawet unikatowych.

Według zarządzenia Ministra Klimatu określającego zadania ochronne dla Drawieńskiego Parku Narodowego na lata 2021-2022 jako istniejące zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne wskazano:

WEWNĘTRZNE

- zarastanie lądowych ekosystemów nieleśnych drzewami i krzewami oraz niepożądanymi gatunkami roślin zielnych, powodujące obniżenie różnorodności biologicznej;
- zanikanie populacji zwierząt rzadko występujących, zagrożonych i chronionych;
- zanikanie gatunków roślin rzadko występujących, zagrożonych i chronionych;
- zanikanie śladów po obiektach dawnej kultury materialnej i niematerialnej;
- zmniejszanie różnorodności biologicznej na obszarach dawnych osad leśnych;
- nadmierne uszkodzenie odnowień naturalnych oraz upraw leśnych i młodników powodowane przez zwierzęta kopytne - jelenia (*Cervus elaphus*), sarnę (*Capreolus capreolus*), daniela (*Dama dama*) i dziką (*Sus scrofa*);
- emisja hałasu wywołana ruchem turystycznym na rzece Drawie i w jej sąsiedztwie skutkująca płoszeniem gatunków zwierząt;
- zaśmiecanie rzeki Drawy i terenów przyległych przez odwiedzających DPN;
- wydeptywanie pokrywy glebowej wraz z szatą roślinną, uszkodzenie brzegów rzeki Drawy i jezior w wyniku ruchu turystycznego i presji wędkarskiej;
- degradacja siedlisk w wyniku wprowadzonego w przeszłości niewłaściwego składu gatunkowego zbiorowisk leśnych;
- niedostateczna dla stabilnej wielkości populacji (liczebności zapewniającej przetrwanie gatunku) liczebność niektórych gatunków ptaków;
- niezadowolający stan populacji ryb łososiowatych (niska liczebność osobników, mało zróżnicowana struktura wiekowa);
- niewykorzystanie potencjalnych możliwości biotopu i tarlisk przez ryby łososiowate;
- negatywny wpływ obcych i inwazyjnych gatunków zwierząt i roślin na rodzime, dziko żyjące populacje zwierząt i roślin, rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych;

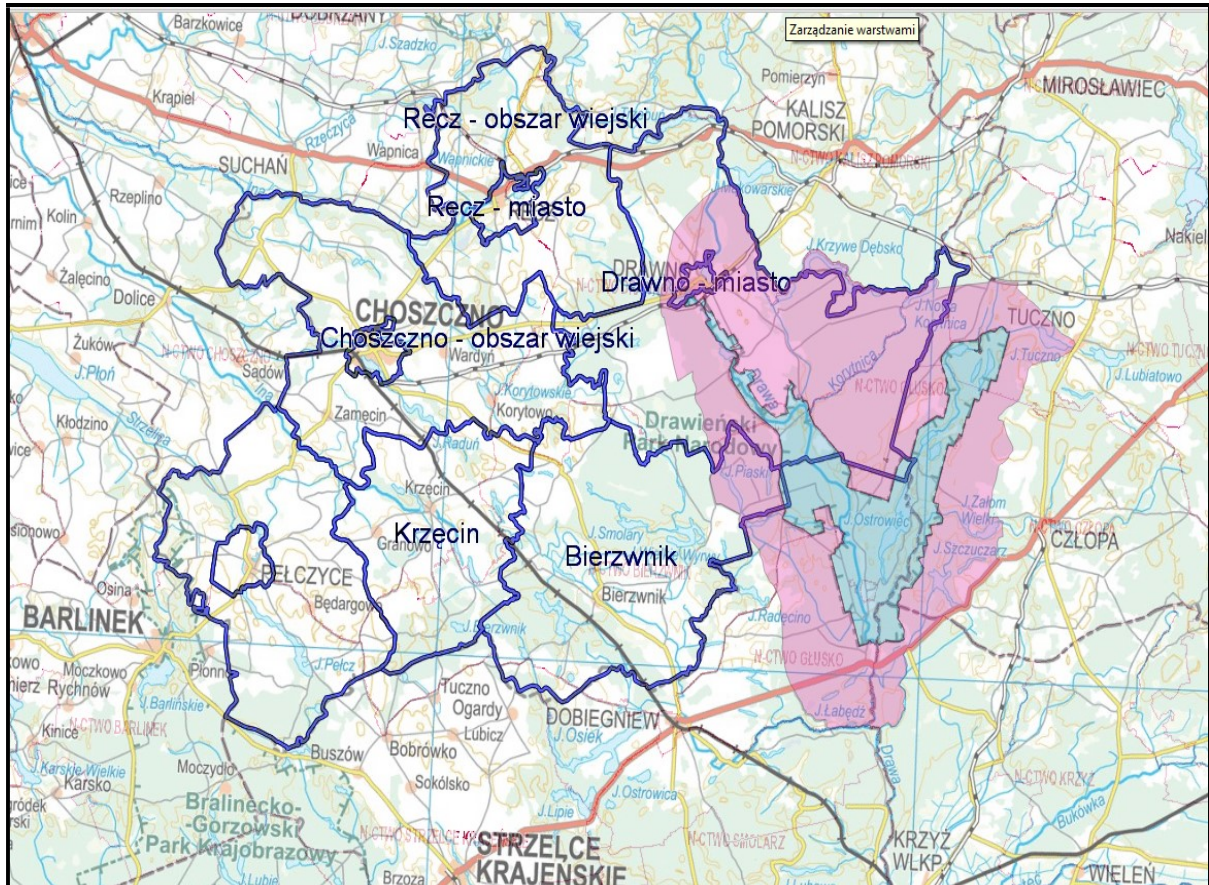
- zagrożenia dla siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt w sąsiedztwie powalonych drzew na rzece Drawie w wyniku:
  - 1) nadmiernej lokalnej koncentracji kajakowego ruchu turystycznego;
  - 2) wzmożonego generowania uszkodzeń szaty roślinnej;
  - 3) degradacji powierzchni gleb przez rozdeptywanie;
- obecność napowietrznych linii energetycznych stanowiących zagrożenie dla ptaków występujących w DPN;

ZEWNĘTRZNE

- dopływ zanieczyszczeń antropogenicznych i geogenicznych wnoszonych do DPN przez przepływające przez DPN rzeki i inne ciekі zlewni;
- nadmierna presja ruchu turystycznego na rzece Drawie;
- wpływ organizmów rzecznych w okolicy turbin na Elektrowni Wodnej Kamienna;
- zanikanie śladów po obiektach dawnej kultury materialnej i niematerialnej;
- rozbieżność pomiędzy oczekiwaniami turystów w zakresie udostępniania obszaru DPN, a celami z zakresu ochrony przyrody, w szczególności:
  - 1) brak akceptacji dla obowiązujących na obszarze DPN zakazów;
  - 2) niedostateczna wiedza o walorach przyrodniczych i kulturowych DPN oraz prowadzonych działaniach ochronnych;
- postępujące w czasie zanikanie regionalnych cech zabudowy jako elementów dziedzictwa kulturowego.

Lokalizację Drawieńskiego Parku Narodowego na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 1.

RYC.1. Lokalizacja Drawieńskiego Parku Narodowego na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

• **PARK KRAJOBRAZOWY**

Barlinecki Park Krajobrazowy - powstał w 2020 r. z przekształcenia położonej w województwie zachodniopomorskim części Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego, na podstawie uchwały nr XIX/232/20 z dnia 21 września 2020 r. Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego - wchodzi w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego.

Zajmuje powierzchnię 11 694,29 ha na terenie gmin - Barlinek - 10 658,90 ha, Nowogródek Pomorski - 561,34 ha (obie gminy w powiecie myśliborskim) i Pełczyce **474,05 ha** (w powiecie choszczeńskim). Otulina Parku posiada powierzchnię 18 809, 48 ha, na terenie tych samych gmin w następujących częściach - Barlinek 9 332,58 ha, Nowogródek Pomorski 6 096,41 ha, Pełczyce, 3 380,49 ha.

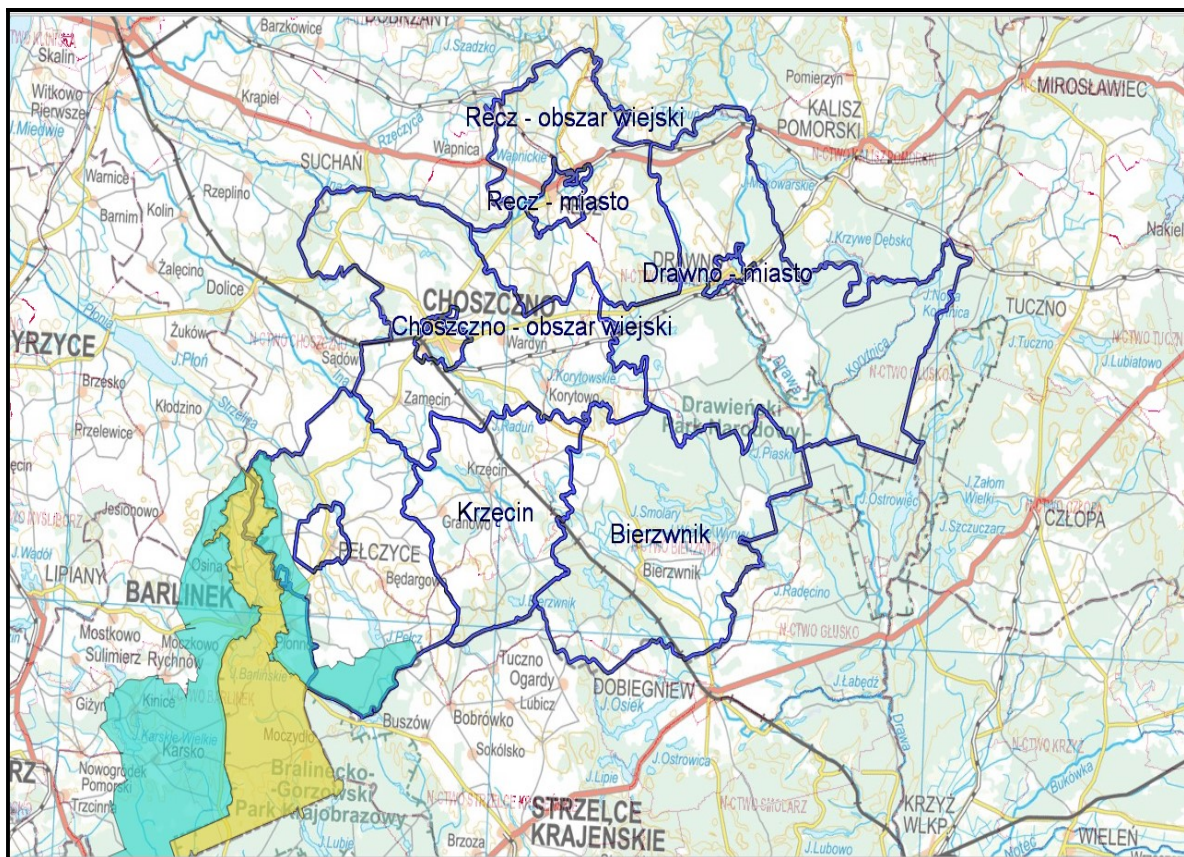
Park reprezentują takie rzadkości i ciekawostki jak: krasnorost hildebrantia, lilia złotogłów, nasięzał pospolity, sasanka łąkowa, tarczycza wyniosła, naparstnica zwyczajna, skrzyp olbrzymi, paprotka zwyczajna, pełnik europejski, rosiczka okrągłolistna, wolfia bezkorzeniowa, pływacz zwyczajny, bielistka sina, grzybień północny, sromotnik bezwstydy, koronica ozdobna, ramienice, jałowce, smardze, sopłówki. Do najbardziej interesujących gatunków ornitofauny należą: bielik, rybotów, błotniak łąkowy i zbożowy, jastrząb, sokół, kania rdzawa i czarna, orlik krzykliwy, puchacz, sowa uszata, płomykówka, puszczyk, bocian czarny, gągoł, zimorodek, dzięcioł czarny i zielony, łąbędź krzykliwy, nurogęś, żuraw, czapla siwa, bielaczek, krzyżodziób świerkowy, raniuszek, rybitwa białoskrzydła i białowąsa, ortolan, drozd śpiewak, myszołów włochaty, kormoran czarny, pęczacz leśny, perkozy i wiele innych.

Ssaki reprezentowane są przez liczne gatunki zwierzyny łownej: sarnę leśną i polną, jelenia, dzika, zająca szaraka oraz lisa, borsuka, myszy, np. leśna i badylarka, nornicę rudą, nietoperze, np. nocek Natterera, karlik malutki, kreta europejskiego, bobra europejskiego, jeża europejskiego, kunę domową, łasicę łąską, tchórza, wydrę, ryjówki, np. aksamitna i malutka, wiewiórkę i inne, których ślady i tropy znajdujemy na każdej wyprawie na teren Parku i jego otuliny. Najczęściej widywanymi płazami są „żaby zielone”: wodna, śmieszka, jeziorkowa, „żaby brązowe”: trawna i moczarowa, ale także można trafić na ropuchy: szarą, zieloną i paskówkę, grzebiuszkę ziemną, rzekotkę drzewną, kumaka nizinnego. Gady reprezentowane są głównie przez: zaskrońca, padalca zwyczajnego, jaszczurki: zwinę i żyworodną, gniewosza plamistego, żmiję zygzakowatą oraz ginącego żółwia błotnego. Najczęściej spotykana ichtiofauna w wodach obejmuje następujące gatunki: karp, płoć, okoń, szczupak, węgorz, jazgarz, karaś, kleń, kiełb, leszcz, krąp, koza, lin, sandacz, sumik karłowaty, tołpyga, wzdregę, ciernik oraz rzadziej występujące pstrąg, głowacz białopłetwy. Często też spotykamy innych mieszkańców wód: raka szlachetnego, stawowego i pręgowanego, larwy ważek, chrzączek i innych owadów, pijawki, np. rybia i kacza, minoga, dafnie, oczliki, ośliczki, kielże zdrojowe, małżoraczki, szczeżuje: spłaszczoną, pospolitą i wielką, skójki: zaostroszoną, malarską i rzadziej gruboskorupową, racicznice zmienną, groszkówkę rzeczną, żyworódki, błotniarki, zatoczki, rozdepkę rzeczną, przytulika strumieniowego, gąbki słodkowodne, liczne mikroskopijne pierwotniaki i glony.

Plan ochrony: - brak (według stanu na 31.12.2020 r.)

Lokalizację Barlineckiego Parku Krajobrazowego na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 2.

RYC.2. Lokalizacja Barlineckiego Parku Krajobrazowego na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

- **NATURA 2000**

W załączniku nr 1 do niniejszej prognozy umieszczono ww. mapy, mapy wskazujące występowanie siedlisk i gatunków ujętych w PZO obszarów Natura 2000 oraz w waloryzacji przyrodniczej województwa zachodniopomorskiego z 2010 r.

➤ **Dyrektywa siedliskowa**

- **Lasy Bierzwnickie PLH320044**, dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 8.792,3000 ha. Cenny przyrodniczo fragment Puszczy Drawskiej, obejmujący rzadkie siedliska przyrodnicze i populacje rzadkich gatunków. Siedliska wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (16 rodzajów) zajmują około 50% powierzchni obszaru, m. in. występuje tu rzadki na Pomorzu grąd lipowy. Jedyne w Puszczy Drawskiej miejsce występowania typowych torfowisk wysokich. Jest to fragment Puszczy Drawskiej, ważny dla zachowania rzadkich torfowisk nakredowych, reprezentujących tu podtyp z kłocią wiechowatą. Stwierdzono tu też występowanie 9 gatunków z Załącznika II Dyrektywy, w tym jednej z dwóch znanych w Puszczy populacji jelonka rogasza *Lucanus cervus* oraz żółwia błotnego *Emys orbicularis* (jedno z ważniejszych stanowisk w zachodniej Polsce).

Plan zadań ochronnych: - brak (według stanu na 31.12.2020 r.)

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Zagrożenia (zgodnie z SDF): zmiana stosunków wodnych, usuwanie martwych drzew lub ich obumarłych fragmentów, presja turystyczna, głównie rozbudowa infrastruktury, zanieczyszczenia wody, kłusownictwo.

- **Ostoja Barlinecka PLH080071**, dyrektywa siedliskowa pow. całkowita obszaru 26.596,4100 ha. Obszar obejmuje fragment rozległej sandrowej Równiny Gorzowskiej, porośniętej lasami Puszczy Gorzowskiej. Teren ma bogatą sieć hydrograficzną; przecinają go dopływy Noteci Polka i Santoczna oraz dopływ Warty Kłodawka. Na terenie obszaru znajduje się kilkadziesiąt jezior różnych typów, w większości położonych wśród lasów, z największym Jeziorem Barlineckim (268 ha) i Jeziorem Dankowskim Wielkim (107 ha). Liczne są niewielkie oczka wytopiskowe, a także położone w zagłębieniach terenu torfowiska. Lasy zajmują ponad 80% powierzchni terenu. Mimo dominacji drzewostanów sosnowych, duży jest udział buczyn i dąbrów. Najlepiej zachowany zwarty kompleks lasów bukowych znajduje się na południe od Barlinka. Na mniejszych powierzchniach, w zagłębieniach terenu, występują bory bagienne i olsy, a w dolinach cieków i w okolicy źródlisk-łęgi.

Plan zadań ochronnych: - brak (według stanu na 31.12.2020 r.)

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Zagrożenia (zgodnie z SDF): turystyka i rekreacja, ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo Gorzowa Wlkp. i łatwość dotarcia do wybranych miejsc, masowa turystyka związana z zaśmiecaniem oraz dewastacją środowiska leśnego.

- **Dolina Iny koło Recza PLH320004**, dyrektywa siedliskowa pow. całkowita obszaru 4.471,8200 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się część tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem

część gminy Recz oraz Choszczno. Obszar obejmuje środkowy fragment doliny rzeki Iny na odcinku od Recza do Suchania wraz z przyległymi dolinami mniejszych dopływów – m.in. Reczanki, Wardynki, Stobnicy oraz mniejszych strumieni. Rzeka Ina stanowi oś hydrograficzną obszaru, tworząc liczne meandry. Dopływy Iny zasilane są przez mniejsze bezimienne ciek. Ponadto w obszarze występują nieliczne naturalne jeziora o łącznej powierzchni ok. 56 ha. Są one zlokalizowane głównie w bocznych dolinach: w rynnach wapnickiej, w sąsiedztwie miejscowości Rajsko oraz w okolicy Chęłpy i w górnym biegu rzeki Wardynki. Powierzchnia poszczególnych jezior waha się pomiędzy 2 a 23 ha. Najgłębsze z nich, jez. Chojnica Duża, które osiąga głębokość 18m. Dolina posiada wysokie walory przyrodnicze – występuje tu 14 rodzajów siedlisk, w tym 4 o znaczeniu priorytetowym: łągi olszowo-jesionowe, ciepłolubne, śródładowe, murawy napiaskowe, źródła wapienne, murawy kserotermiczne. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie chronionych gatunków zwierząt będących przedmiotem ochrony tj. kumak nizinny, wydra europejska, koza pospolita (gat. ryb), głowacz białołetwy, minóg rzeczny, minóg strumieniowy, zalotka większa (gat. ważki), czerwończyk nieparek (gat. motyla).

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan zadań ochronnych.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Zagrożenia (zgodnie z PZO): m.in. rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem, zmiana składu gatunkowego (sukcesja) II, regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych, rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem, rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych, zaniechanie/brak koszenia, obce gatunki inwazyjne, zanieczyszczenia odpadami, usuwanie martwych i obumierających drzew -m.in. jez. Rajsko, meandry Iny, jez. koło Słutowa, Sicka, jez. leśne koło Korytowa, oddziały leśne nadleśnictwa Choszczno.

- **Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006**, dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 20.910,76 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się niewielki fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Pełczyce. Obszar o dużej bioróżnorodności. Stwierdzono na całym obszarze występowanie 16 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 11 gatunków z Załącznika II tej Dyrektywy. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie siedlisk: 9170 - grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, 91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, 9190 - pomorski kwaśny las brzoźowo - dębowy, 6510 - nizinne i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie oraz 9110 – kwaśne buczyny. Na obszarze tym występują liczne gatunki ptaków m. in. orlik krzykliwy, bąk, rybitwa czarna, bocian biały, błotniak stawowy, zbożowy i łąkowy, łabędź krzykliwy, ortolan, żuraw, bielik, bączek, gąsior, kania czarna i ruda, batalion, siewka złota, jarzębatka, dubelt, tracz, bielaczek. Również licznie reprezentowana jest na terenie doliny Płoni fauna płazów i gadów. Ponadto spotkać tu można: bobrą, wydrę, karliczkę, rzęsorkę rzeczny, karlika większego oraz nocka rudego.

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan zadań ochronnych.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zagrożenia (zgodnie z PZO): zanieczyszczenie wód powierzchniowych, eutrofizacja, zanieczyszczenia odpadami, niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak, nagromadzenie materii organicznej, zarzucenie pasterstwa, brak wypasu, zmiana składu

gatunkowego (sukcesja), intensyfikacja rolnictwa, nawożenie (nawozy sztuczne), zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie, zanieczyszczenia wód, intensyfikacja sportowa i rekreacyjna, usuwanie martwych i obumierających drzew.

- **Pojezierze Ińskie PLH320067** dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 10.229,9 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się niewielki fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Recz. Cechą charakterystyczną ostoi są duże jeziora mezotroficzne (zlokalizowane poza terenem powiatu) z rozległymi łąkami ramienicowymi, rzadkimi i zagrożonymi gatunkami glonów. Rozległe przestrzenie zajmują lasy z dominacją dobrze zachowanych buczyn żyznych i kwaśnych, tworzących mozaikę z grądami, łąkami oraz bagiennymi brzezinami, borami i olsami. Obszar ma duże znaczenie dla fauny, w szczególności dla ptaków (148 gatunków lęgowych) oraz płazów (12 gatunków) i gadów (4 gatunki) ze względu na duży udział dobrze zachowanych siedlisk podmokłych. Duża liczba drobnych zbiorników i mokradeł sprzyja licznemu występowaniu bezkręgowców wodnych.

Plan zadań ochronnych: - brak (według stanu na 31.12.2020 r.)

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zagrożenia (zgodnie z SDF): zanieczyszczenia i eutrofizacja wód, zabudowa brzegów jezior i terenów otwartych nad jeziorami, niekontrolowany rozwój rekreacji i nadmierna penetracja terenu, usuwanie martwych i umierających drzew i wprowadzanie obcych geograficznie gatunków drzew w lasach.

- **Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023**, dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 15.046,7 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Drawno. Obszar obejmuje jedno z największych jezior Pojezierza Drawskiego - Lubie - (1439 ha, 46 m głębokości max. 170 mln m³ wody), przez które przepływa Drawa, oraz odcinek doliny Drawy i Starej Drawy poniżej jeziora, wraz z przyległymi łąkami i lasami, aż po jezioro Grażyna koło Drawna. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie siedlisk tj. 3150 - starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion, 3260 - nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników, 91EO - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, 7230 - górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 9190 - kwaśne dąbrowy, oraz 9130 – żyzne buczyny. Występujące w obszarze gatunki zwierząt to m. in. wydra, kumak nizinny, bóbr, koza pospolita, różanka pospolita (gat. ryb), zalotka większa (gat. ważki), głowacz białopłetwy (gat. ryb), oraz traszka grzebieniasta.

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan zadań ochronnych.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zagrożenia (zgodnie z PZO): m.in. intensywne wędkarstwo powodujące wzrost trofii jezior związane z zanęcaniem, nadmierne użytkowanie wędkarskie, rybackie i turystyczne jezior, zanikanie ramienic w wyniku zmiany trofii jeziora, nadmierne użytkowanie jezior (turystyczne, rekreacyjne, wędkarsko - rybackie), silnie rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna, zamiary rozbudowy infrastruktury rekreacyjnej, zamiary zwiększenia presji rekreacji wodnej, zanieczyszczenia, w tym eutrofizacja wód, spływ wód z dróg przecinających rzeki włosienicznikowe negatywnie oddziałują na strukturę florystyczną i biologiczną rzekegulacje i prace utrzymaniowe, ingerencje w koryto, usuwanie martwych drzew, mogą negatywnie wpłynąć na

ekosystem, regulacja lub odmulanie koryta rzeki Drawy może negatywnie wpłynąć, powodując ograniczenie występowania siedliska, próby zagospodarowania doliny Drawy mogą doprowadzić do zaniku siedliska, intensyfikacja upraw i zmiana sposobu uprawy, zmiany stosunków wodnych, nieodpowiednia gospodarka leśna w siedliskach, zanik łąk stanowiących bazę żerową, prace utrzymaniowe i regulacyjne na ciekach, zanieczyszczenie wód.

- **Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046**, dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 74.416,3 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Drawno. Ostoja obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują drzewostany sosnowe, jednak duży jest udział buczyn i dąbrów; niektóre ich płaty mają charakter zbliżony do naturalnego. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie siedlisk m.in. tj. 9110 - kwaśne buczyny, 9130 - żyzne buczyny, 9160 - 9170 - grądy, 9190 - kwaśne dąbrowy, 91EO - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, 91D0 - bory i lasy bagienne. Występujące w obszarze gatunki zwierząt to m. in. wydra, kumak nizinny, bóbr, traszka grzebieniasta, koza pospolita, różanka pospolita (gat. ryb), czy traszka grzebieniasta.

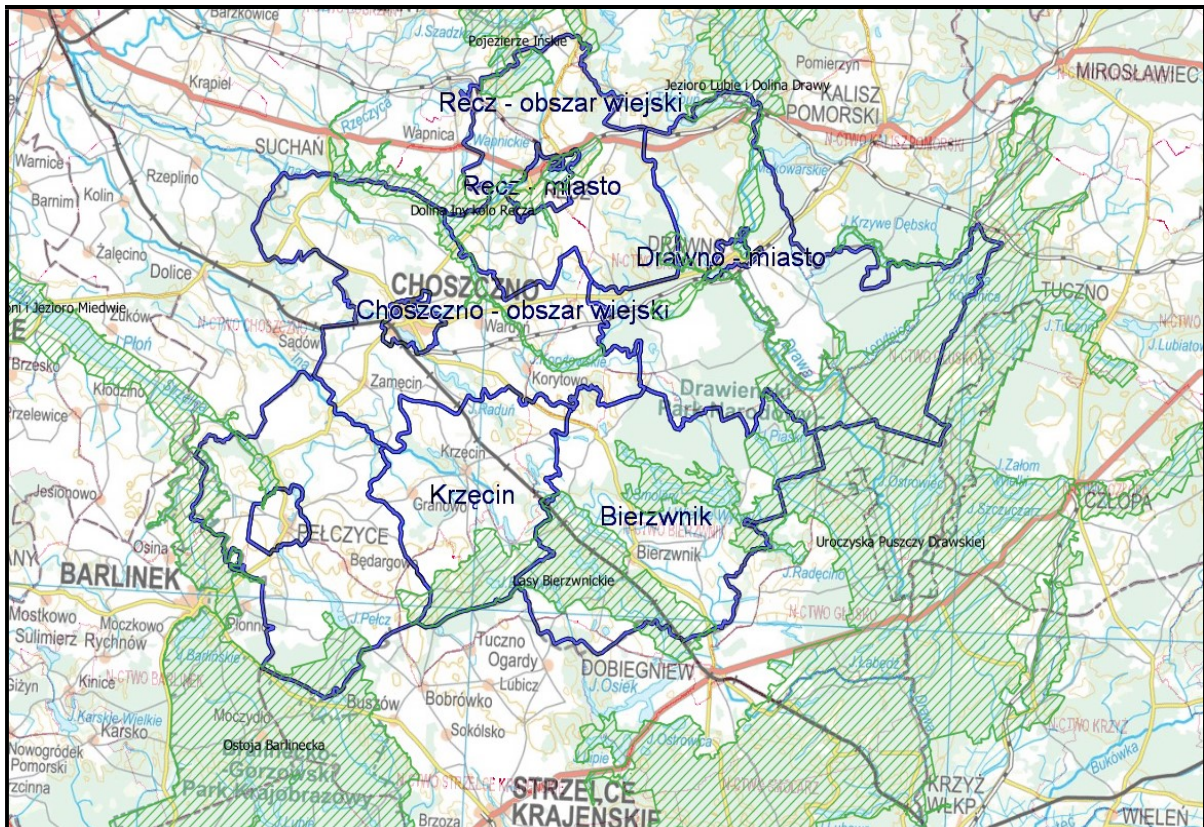
Plan zadań ochronnych: - brak, w przygotowaniu (według stanu na 31.12.2020 r.)

Nazwa sprawującego nadzór: Drawieński Park Narodowy, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Zagrożenia (zgodnie z SDF): presja związana z rozwojem turystyki (np. zabudowa nie uwzględniająca potrzeb ochrony przyrody, zaśmiecanie i wandalizm, nadmierna i niekontrolowana turystyka kajakowa na rzekach). Poważny problem może stanowić zmiana stosunków wodnych, pozyskiwanie piasku i żwiru, zamiary budowy zbiorników wodnych (Mierzęcka Struga), wielkoprzemysłowe hodowle trzody chlewnej (Chomętowo) oraz zanieczyszczenia wód, kłusownictwo, zwłaszcza dotyczące ryb i dużych ssaków, gospodarka leśna wymaga dostosowania do wymogów zachowania i odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych (odtworzenia wymagają zasoby rozkładającego się drewna w lasach). Problemem może być spadek poziomu wód gruntowych, zagrażający ekosystemom hydrogenicznym.

Lokalizację specjalnych obszarów ochrony (PLH) na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 3.

RYC.3.Lokalizacja specjalnych obszarów ochrony (PLH) na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

➤ Dyrektywa ptasia

- **Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016** dyrektywa ptasia, pow. całkowita obszaru 190.279,05 ha. Największy obszar występujący częściowo w powiecie choszczeńskim - obejmujący wszystkie gminy powiatu choszczeńskiego. Obszar obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują bory sosnowe z domieszką brzozy, dębu i topoli. Zostały one znacznie przekształcone w wyniku prowadzenia gospodarki leśnej na tym terenie przez kilkadziesiąt lat. Występuje co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Jedną z najważniejszych ostoi puchacza oraz kilku gatunków ptaków drapieżnych w Polsce. Ważne zimowisko fąbędzia krzykliwego (do 150 ptaków). Jedną z najważniejszych w Polsce lęgownic żurawia. Stwierdzono występowanie na terenie powiatu zimorodka zwyczajnego, dzięcioła czarnego, gągoła, żurawia zwyczajnego, oraz siedliska bielika zwyczajnego, rybołowa zwyczajnego czy fąbędzia czarnego. W okresie lęgowym obszar zasiedla wiele gatunków ptaków.

Plan zadań ochronnych: - brak (według stanu na 31.12.2020 r.)

Nazwa sprawującego nadzór: Drawieński Park Narodowy

Zagrożenia (zgodnie z SDF): eksploatacja surowców naturalnych, budowa kopalni odkrywkowych powodująca zmianę stosunków wodnych, zagrożenie eksploatacją położonego w pobliżu obszaru złoża węgla brunatnego, zabudowa rekreacyjna miejsc atrakcyjnych krajobrazowo jak również wyręb niektórych starodrzewi i drzew dziuplastych, sadzenie monokultur drzew, ograniczenie

zrębów zupełnych, zanieczyszczenie i eutrofizacja wód, naturalna sukcesja roślinności i zalesianie obszarów, na których zaniechano użytkowania rolniczego oraz rekreacja pobytowa i kłusownictwo.

- **Puszcza Barlinecka PLB080001** dyrektywa ptasia, pow. całkowita obszaru 26.505,63 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Pełczyce. Obszar Natura 2000 Puszcza Barlinecka obejmuje fragment rozległego kompleksu leśnego zwanego Puszczą Gorzowską. Leży na styku trzech mezoregionów: Równiny Gorzowskiej, Pojezierza Choszczeńskiego oraz Pojezierza Dobiegniewskiego. Obszar ten charakteryzuje się dużą lesistością (ponad 90%). W jego granicach znajduje się niewiele terenów otwartych, głównie zajętych przez miejscowości i pola uprawne, ale lokalnie także przez większe kompleksy łąk. Puszcza Barlinecka bogata jest w wody. Puszcza Barlinecka charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem drzewostanów liściastych, w tym starodrzewi. W północno-zachodniej części ostoi znajduje się rozległy jednolity obszar starych dąbrów o powierzchni kilkuset hektarów. Pozostała część Puszczy to głównie mozaika borów, lasów mieszanych oraz charakterystycznych dla tego obszar buczyn. W obniżeniach terenu oraz wzdłuż cieków zachowały się olsy oraz lasy łąkowe. Takie warunki sprzyjają występowaniu ptaków znajdujących dogodnie miejsca bytowania w lasach i nad wodami. Obszar puszczy zamieszkują m. in. bielik, kania ruda i czarna, orlik krzykliwy, rybołów, trzmielojad, puchacz, dzięcioł czarny i średni, muchołówka mała, żuraw, derkacz, zimorodek, błotniak stawowy, bąk, gąsiorek i jarzębatka. W okresie wiosennym powracają do swych gniazd bociany białe i czarne.

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan zadań ochronnych.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim.

Zagrożenia (zgodnie z PZO): lokalizowanie ferm norek w granicach obszaru Natura 2000 (potencjalne) oraz w jego pobliżu (istniejące), płoszenie ptaków, w tym przez wędkarzy, pogorszenie jakości fizyko-chemicznych wód, niepokojenie ptaków przez użytkowników zbiorników zagospodarowanych rybacko, niewielka dostępność miejsc odpowiednich do odbycia lęgu (gniazda bielika, sztuczne platformy lęgowe).

- **Ostoja Ińska PLB320008** dyrektywa ptasia, pow. całkowita obszaru 87.710,94 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem niewielki fragment gminy Recz. Obszar typowy dla krajobrazu postglacjalnego Pojezierza Ińskiego. Rzeźba terenu została ukształtowana podczas stadiału pomorskiego ostatniego zlodowacenia i charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem form i wysokości względnych - można tu wyróżnić trzy zasadnicze jednostki geomorfologiczne i związane z nimi typy krajobrazu: wyniesienia moreny czołowej, sandry i wysoczyznę moreny dennej. Najwyższe wzniesienie - Głowacz osiąga 180 m n.p.m. Teren odwadniany jest przez rzekę Inę i jej dopływy, jedynie jego północna część odwadniana jest przez Regę. Cechy charakterystyczne ostoi to pofalowany teren, silnie rozczłonkowane lasy, liczne bagna i małe zbiorniki wodne. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie ptaków tj. bocian biały, żuraw zwyczajny czy zimorodek zwyczajny.

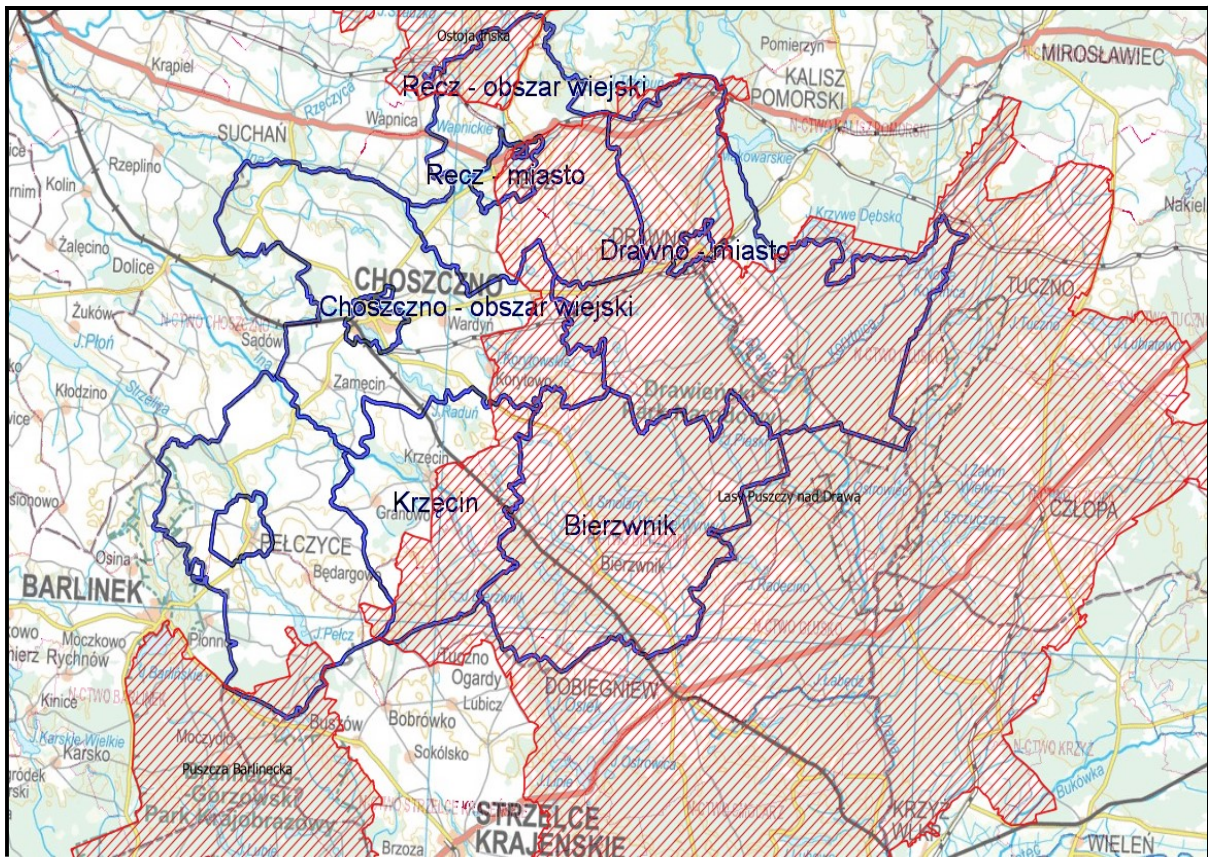
Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan zadań ochronnych.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zagrożenia (zgodnie z PZO): m.in. zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska, drapieżnictwo, napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne powodujące kolizje.

Lokalizację obszarów specjalnej ochrony (PLB) na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 4.

RYC.4. Lokalizacja obszarów specjalnej ochrony (PLB) na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

- **Obszary Chronionego Krajobrazu**

✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu D (Choszczewo-Drawno)** - teren Obszaru Chronionego Krajobrazu "D" Choszczewo-Drawno jest bardzo zróżnicowany pod względem form pokrycia terenu - z dominującymi polami przeplatają się lasy sosnowe, bagienne lasy olszowe, łąki i nieużytki. Znajduje się tu również kilkanaście jezior. Obszar chroniony obejmuje południową część korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym, jakim jest dolina Iny, w jego skład wchodzi także lokalne korytarze - dolina Stobnicy oraz Wardynki. Do Iny dopływa szereg bezimiennych cieków o charakterze potoków górskich. Użytkowane w większości ekstensywne łąki nadrzeczne tworzą doskonałe siedlisko dla takich gatunków jak: derkacz, bocian biały czy bąk. W granicach obiektu zlokalizowane są na stokach dolin rzecznych lasy i zadrzewienia, będące ostoją wielu gatunków oraz stanowiące osłonę wąwozów i obszarów erozyjnych z wypływami źródeł. Okolice Recza są jedną z najbardziej interesujących florystycznie okolic Pomorza Zachodniego. Cały obszar odznacza się wysokimi walorami krajobrazowymi. Wschodnia jego część obejmuje fragmenty Puszczy Drawskiej.

✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu "Dominikowo-Niemieńsko"** - obszar w otulinie Drawieńskiego Parku Narodowego na pograniczu Równiny Drawskiej i Pojezierza Wałeckiego. Położony jest częściowo na terenie Borów Dominikowskich i w południowej części Polany Drawieńskiej pomiędzy Drawieńskim Parkiem Narodowym, Choszczewem, Drawnem i rzeką

Korytnicą. Celem ochrony jest zachowanie walorów krajobrazowych, kulturowych i przyrodniczych tego terenu. Teren ten charakteryzuje się harmonicznym połączeniem rolniczego i leśnego użytkowania. Występują na tym obszarze liczne gatunki flory ciepłolubnej. Teren słynie też z doskonale zachowanych w skali regionu alei przyrodniczych.

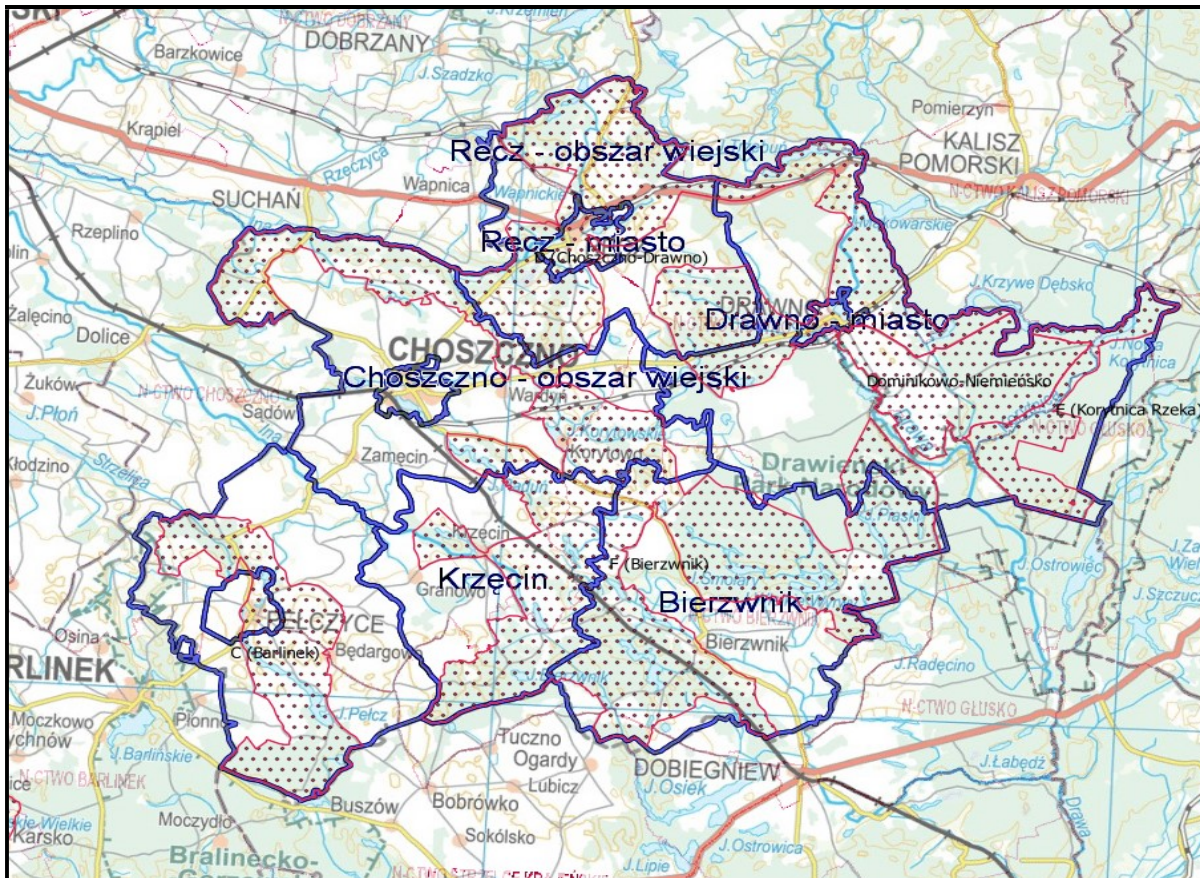
✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu F (Bierzwnik)** - obszar zlokalizowany na terenie Puszczy Drawskiej. Charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi, w jego skład wchodzi porośnięte lasami równiny sandrowe, poprzecinane rozległymi rynnami glacialnymi z licznymi jeziorami. Najpiękniejsza rynna glacialna obszaru ciągnie się od pasa moren czołowych w zachodniej części gminy Bierzwnik na południowo-wschodnią równinę sandrową w kierunku Drawy. Jej dno wypełnia szereg jezior, począwszy od małych zbiorników (jez. Ramki), po największe na terenie obszaru jezioro Wielkie Wyrwy. Pomiędzy jeziorami występują łąki powstałe zapewne na osuszonych zatokach jeziornych. Teren obszaru chronionego stanowi ostoję, głównie w odniesieniu do herpetofauny i zwierzyny łownej. Przez obiekt przebiega korytarz ekologiczny, wzdłuż doliny Wardynki z licznymi torfowiskami źródłkowymi i innymi torfowiskami niskimi.

✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu C (Barlinek)** - obszar położony w granicach województwa zachodniopomorskiego, stanowi otulinę Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego. Zajmuje urozmaicony teren z licznymi bezodpływowymi jeziorkami i rynnami polodowcowymi. Ekosystemy rozmieszczone są mozaikowo, z przewagą użytków rolnych. Spotykamy tu również mokradła, zbiorowiska leśne o charakterze naturalnym oraz godne zachowania stanowiska unikalnej flory i fauny. Flora roślin naczyniowych odznacza się udziałem wielu gatunków chronionych i zagrożonych, takich jak: ramienica zwyczajna, grąźel żółty, grzybienie białe, kruszczyk błotny, rosiczka okrągłolistna, pierwiosnek lekarski, kalina koralowa. Szczególnym walorem tego obszaru jest fauna związana z wodami, obejmująca zarówno bezkręgowce jak i kręgowce. Występują tutaj między innymi stanowiska lęgowych ptaków wodno-błotnych, siedliska gatunków chronionych objętych ochroną strefową.

✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu Korytnica Rzeka** - obszar położony jest w otulinie Drawieńskiego Parku Narodowego. Tworzy go malownicza dolina rzeki Korytnicy, która płynie wśród sosnowych starodrzewi. Flora roślin naczyniowych odznacza się udziałem wielu gatunków chronionych i zagrożonych, takich jak: mchy torfowce, grąźel żółty, grzybienie białe, bagno zwyczajne, turzycyca piaskowa, konwalia majowa, paprotka zwyczajna, wełnianka wąskolistna, rosiczka okrągłolistna. Szczególnym walorem tego obszaru jest fauna związana z wodami, obejmująca zarówno bezkręgowce jak i kręgowce. Występują tutaj między innymi stanowiska lęgowych ptaków wodno-błotnych i siedliska ptaków chronionych objętych ochroną strefową.

Lokalizację obszarów chronionego krajobrazu na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 5.

RYC.5.Lokalizacja obszarów chronionego krajobrazu na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

- **Rezerваты przyrody**

✓ **Łasko** - o powierzchni 16,98 ha, położony w gminie Bierzwnik. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie walorów biocenotycznych i krajobrazowych wyspy z cennymi fitocenozy, w tym kwaśną buczyną niżową oraz siedliskami awifauny.

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan ochrony.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zidentyfikowane zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne (zgodnie z PZO): antropopresja (w następstwie swobodnego przejścia groblą, odsłoniętą na skutek obniżonego poziomu wody w jeziorze Wyrwy Wielkie) związana z niekontrolowaną penetracją rezerwatu, wydeptywaniem roślinności, płoszeniem zwierząt i zaśmiecaniem obiektu (zagrożenie istniejące), zanieczyszczenie wód jeziora w wyniku lokalizacji w sąsiedztwie rezerwatu pól biwakowych z nie rozwiązany problem utylizacji ścieków (zanieczyszczenie jeziora Wielkie Wyrwy) skutkujące przeżyźnieniem siedlisk rezerwatu w strefie brzegowej (zagrożenie istniejące), ubożenie bazy pokarmowej ptaków gnieźdzących się w rezerwacie w skutek zmniejszenia realizowanych zarybień w jeziorze Wielkie Wyrwy (Przytoczno) i okolicznych akwenach (zagrożenie istniejące).

✓ **Wyspa na Jeziorze Bierzwnik** - o powierzchni 1,1 ha, położony w gminie Bierzwnik. Celem ochrony jest zachowanie różnicowania biologicznego i swobodnego składu flory i fauny dla brzegów wyspy na jeziorze skąpożywnym, oraz wykształconego na wyspie ekosystemu leśnego, w tym kłoci

wiechowatej, starodrzewu i gniazdujących na wyspie ptaków drapieżnych oraz innych rzadko spotykanych roślin, grzybów i zwierząt.

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan ochrony.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zidentyfikowane zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne (zgodnie z PZO): zanieczyszczanie wód jeziora, przebywanie ludzi w rezerwacie - wydeptywanie i zrywanie roślin oraz grzybów, zaśmiecanie, palenie ognisk, wycinanie drzew, płoszenie zwierząt, ocienianie stanowiska rzadko spotykanych roślin światłolubnych przez drzewa w związku z naturalną zmianą składu drzewostanu ze świetlistego dębowo-sosnowego na cienisty bukowy, niewielka ilość martwego drewna spowodowana dawnym gospodarczym wykorzystaniem drzewostanu oraz wypalaniem drewna w ogniskach, Niewielka powierzchnia drzewostanu (starodrzewu) w rezerwacie ograniczająca możliwości budowy gniazd przez duże ptaki drapieżne i gnieźdzenia się innych zagrożonych gatunków ptaków.

✓ **Źródliko Skrzypowe** - o powierzchni 1,1435 ha, położony w gminie Bierzwnik . Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie stanowiska skrzypu olbrzymiego *Equisetum maximum*.

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan ochrony.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zidentyfikowane zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne (zgodnie z PZO): zmniejszanie kondycji skrzypu olbrzymiego *Equisetum telmateia* oraz jego arealu przez: 1) zacienienie spowodowane nadmiernym zwarcie koron drzew oraz nadmiernym rozwojem podszytu; 2) pojawianie się gatunków niepożądanych zacieniających skrzyp (głównie malin i jeżyn *Rubus* sp.) na skutek cięć prześwietlających w przylegających do rezerwatu wydzieleniach leśnych 424j, m 12 (zagrożenie istniejące), Zgryzanie nadmiernej ilości drzew przez bobry (*Castor fiber*), w tym starodrzewi i wkraczanie na to miejsce niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora* (zagrożenie istniejące), penetracja rezerwatu - wydeptywanie, niszczenie i zaśmiecanie chronionych fitocenoz (zagrożenie istniejące), pogorszenie stanu jakości fizykochemicznych wód rzeki Kaczynki i pośrednio przeżytnienie siedlisk rezerwatu (zagrożenie istniejące, nasilenie zjawiska (zagrożenie potencjalne), nadmierne przesuszenie siedliska i degeneracyjne przekształcenia zbiorowisk na skutek obniżenia wód gruntowych wynikającego ze zmiany stosunków wodnych w zlewni rzeki Koczynki, tj. zmniejszenie dopływu wody na terenie zlewni (zagrożenie potencjalne).

✓ **Grądowe Zbocze** - o powierzchni 33,22 ha, położony w gminie Recz. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ekosystemu żyznego lasu liściastego oraz kompleksów źródliskowych wraz z procesami ich naturalnej dynamiki oraz związaną z nimi cenną florą i fauną.

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan ochrony.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zidentyfikowane zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne (zgodnie z PZO): obecność oraz ekspansja gatunków obcych siedliskowo, tj. świerka (*Picea abies*), robinii akacjowej (*Robinia pseudoacacia*), klonu jesionolistnego (*Acer negundo*), brzozy (*Betula pendula*) na siedlisku gradu subatlantyckiego *Stellario-Carpinetum* (zagrożenie istniejące), zanikanie rzadkich i chronionych gatunków roślin na

skutek sukcesji (zagrożenie istniejące), istnienie napowietrznej linii elektroenergetycznej 15 kV (L-312 kierunek Węgorzyno), co wiąże się z koniecznością regularnego wycinania podrostu drzew, ekspansją roślinności porębowej (zagrożenie istniejące) oraz niebezpieczeństwem kolizji dla ornitofauny (zagrożenie istniejące), presja turystyczno-rekreacyjna związana z zaśmiecaniem rezerwatu, zanieczyszczeniem poboczny dróg (dzikie wysypiska) oraz niszczeniem cennych gatunków flory, fauny i grzybów (zagrożenie istniejące), kradzież drewna, kłusownictwo, zbiór owoców runa leśnego, przybijanie tabliczek do drzew (zagrożenie istniejące), dzikie wyrobiska złóż mineralnych i pobór wód powierzchniowych i podziemnych z terenu rezerwatu (wykopywanie rowów odprowadzających wodę z rezerwatu) (zagrożenie istniejące), bariery ekologiczne w postaci drogi krajowej nr 10 i linii kolejowej uniemożliwiający swobodny transfer genów roślinnych i zwierzęcych pomiędzy rezerwatem a gruntami leśnymi i zadrzewionymi w obrębach ewidencyjnych Wielgoszcz, Suliborek, Rybaki i Słutowo w gminie Recz (zagrożenie istniejące), ruch pojazdów samochodowych oraz ciągników rolniczych po wyznaczonym szlaku (zagrożenie istniejące), zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych oraz zmiana stosunków wodnych wód gruntowych w otoczeniu rezerwatu, w tym zrzut wód ze stawów rybnych używających priorytetowe siedlisko przyrodnicze 7220 źródłiska wapienne (zagrożenie potencjalne).

✓ **Torfowisko Konotop** - o łącznej powierzchni 66,06 ha, położony w gminach Drawno i Bierzwnik. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie torfowiska pojeziernego wypełniającego rynną wypłacającego się jeziora Konotop wraz z licznymi chronionymi i rzadkimi gatunkami roślin, oraz zwierząt.

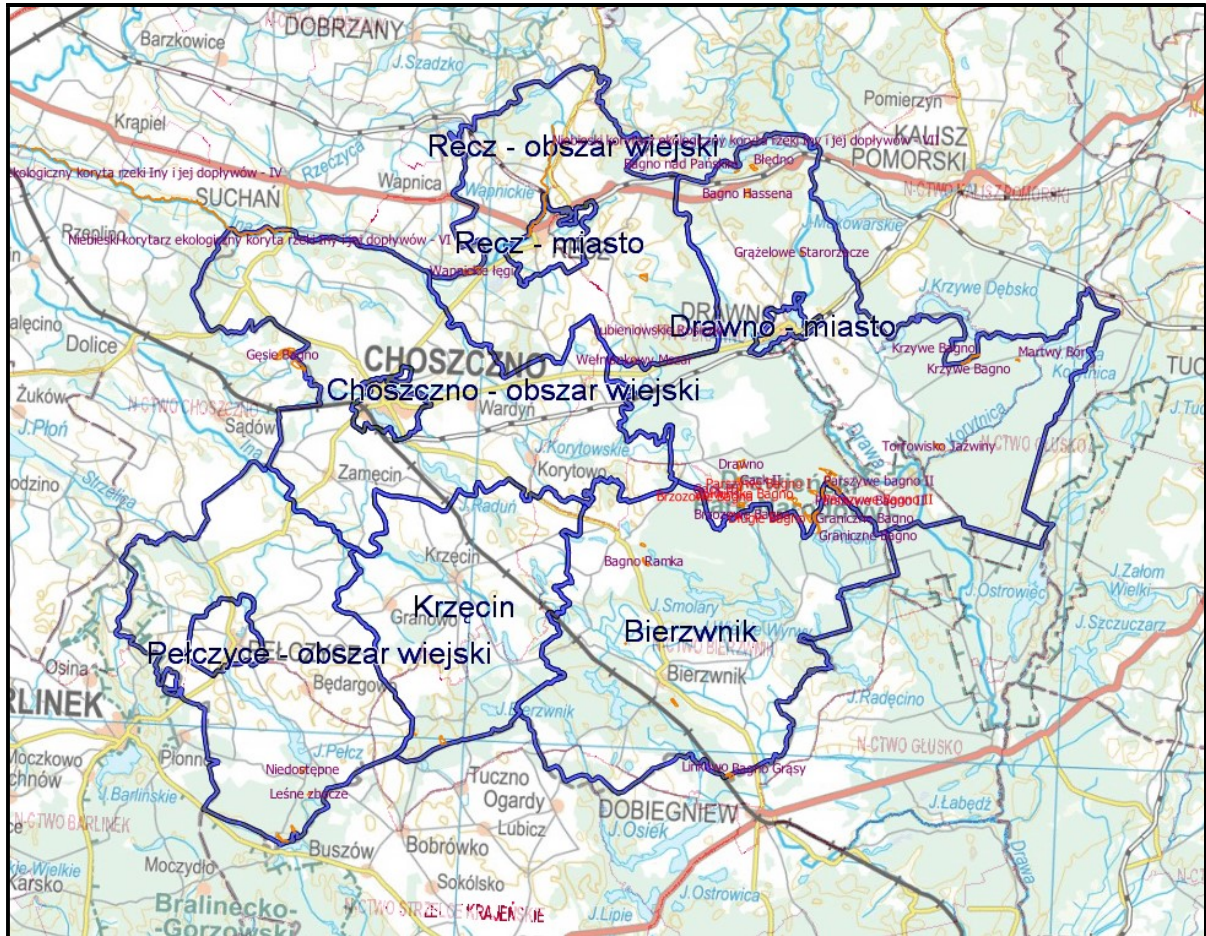
Plan zadań ochronnych: brak ustanowionego planu ochrony.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalny Konserwator Przyrody w Szczecinie

Lokalizację rezerwatów na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 6.

RYC. 7. Lokalizacja użytków ekologicznych na tle powiatu choszczeńskiego

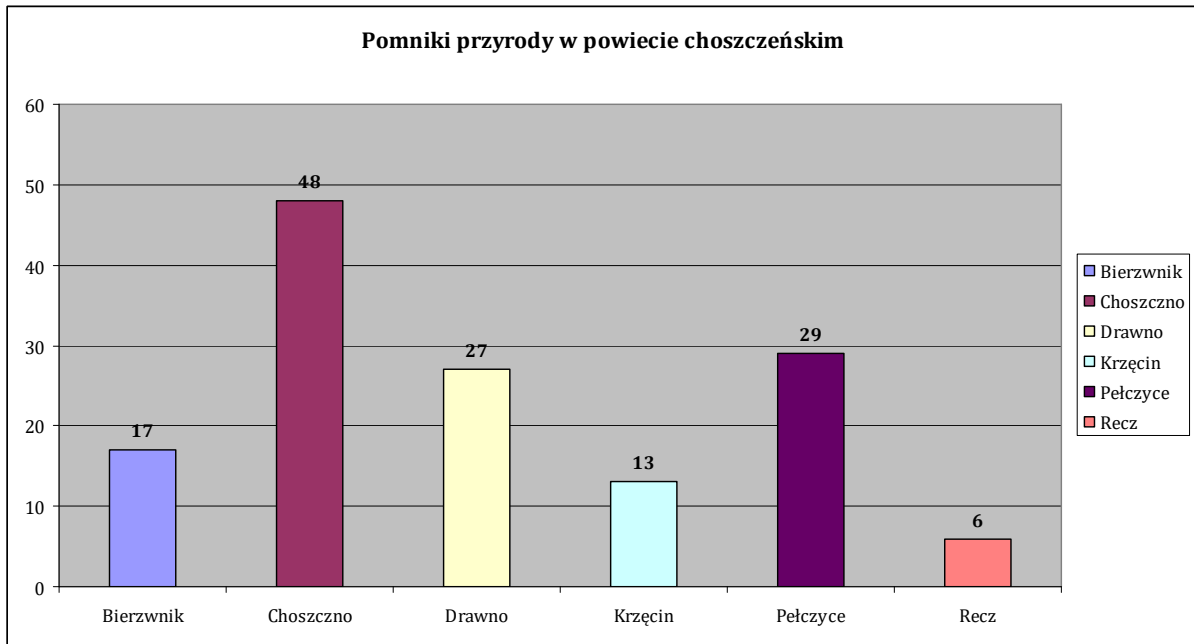
Źródło: opracowanie własne

Pomniki przyrody

Zgodnie z art. 114 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody rejestr pomników przyrody prowadzi Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska.

Na obszarze powiatu choszczeńskiego (według danych GUS) znajduje się 140 pomników przyrody, w następującym rozłożeniu na gminy powiatu (stan na 28.06.2021 r.): Gmina Bierzwnik – 17, Gmina Choszczno – 48, Gmina Drawno – 27, Gmina Krzęcin – 13, Gmina Pełczyce - 29, Gmina Recz – 6.

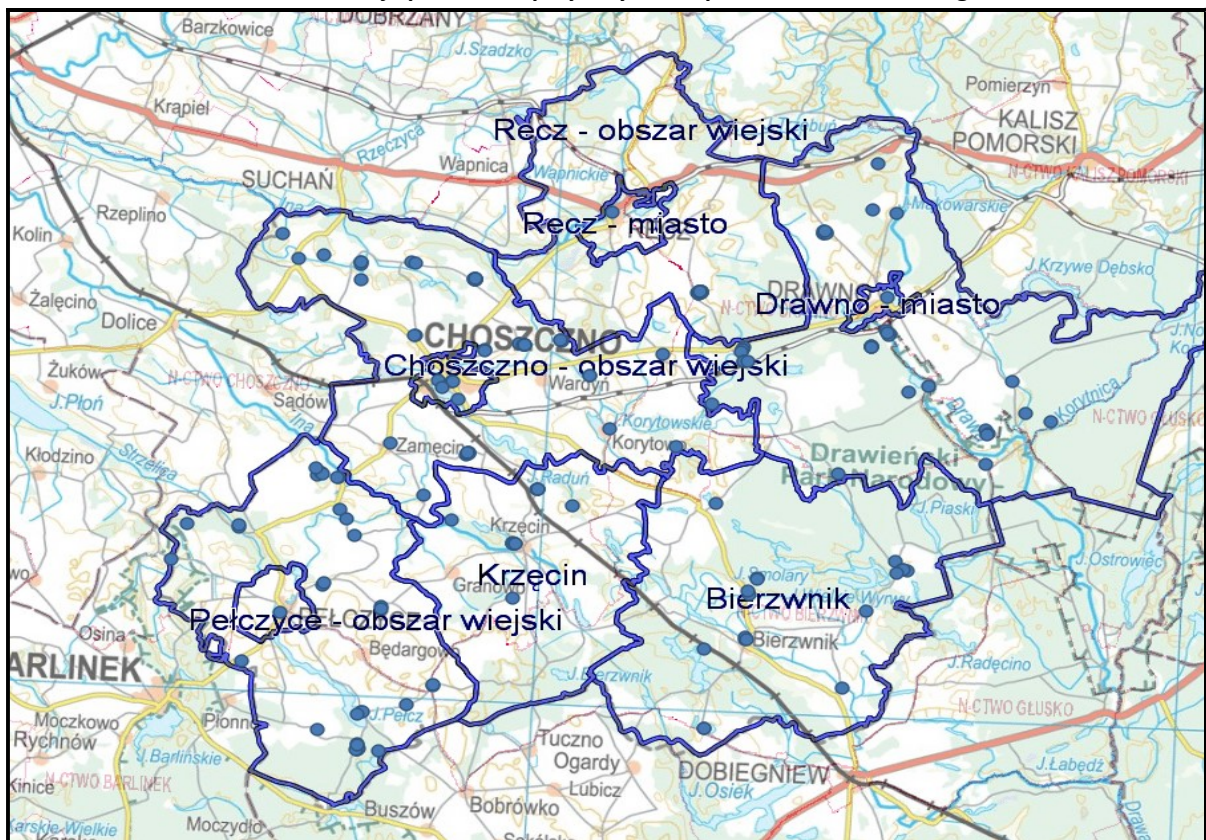
Wykres 1. Pomniki przyrody w powiecie choszczeńskim.

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych (stan na 31.12.2020 r.)

Lokalizację pomników przyrody na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 8.

RYC.8.Lokalizacja pomników przyrody na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

- **Ochrona gatunkowa**

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu dziko występujących roślin, grzybów i zwierząt oraz ich siedlisk, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Ochrona ta dotyczy gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem, oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych. Wśród gatunków objętych ochroną gatunkową występujących na terenie powiatu można wyróżnić: rośliny - czosnek niedźwiedzi, arcydzięgiel litwor, orlik pospolity, podejźrzon księżycowy, storczyk plamisty, zwierząt – czerwończyk nieparek, szczeżuja wielka, minóg rzeczny i strumieniowy, kumak nizinny, traszka grzebieniasta, żółw błotny oraz liczne gatunki ptaków, grzyby - włostka brązowa, płucnica, chrobotek reniferowy, purchawica olbrzymia, czy szmaciak gałęzisty. Ustanowiono również na terenie powiatu strefy ochronne dla ptaków.

Lokalizację występowania gatunków objętych ochroną gatunkową oraz stref ochronnych na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono w [załączniku nr 1](#) do niniejszej prognozy.

- **Lasy**

Powierzchnia lasów ogółem w powiecie choszczeńskim wynosi 51.080,94 ha, co stanowi 38,51% powierzchni powiatu, w tym lasy państwowego w zarządzie PGL LP - 48 478,01 ha, niestanowiące własności Skarbu Państwa (prywatne w nadzorze starosty) - 875,6937 ha (stan na 01.01.2021 r.). Lasy państwowe gospodarowane są przez PGL LP. Powiat choszczeński zajmuje swoją powierzchnią grunty administrowane przez 7 nadleśnictw. Lasy państwowe występujące w powiecie choszczeńskim są w stanie zdrowotnym właściwym.

Struktura lasów państwowych na terenie powiatu choszczeńskiego jest różna i przedstawia się następująco:

- Nadleśnictwo Bierzwnik: na terenie ww. nadleśnictwa przeważają siedliska lasowe z przewagą gatunków iglastych;
- Nadleśnictwo Barlinek: na terenie ww. nadleśnictwa przeważają siedliska lasowe mieszane z przewagą gatunków iglastych;
- Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie: na terenie ww. nadleśnictwa przeważają siedliska lasowe z przewagą gatunków iglastych;
- Nadleśnictwo Dobrzany: na terenie ww. nadleśnictwa przeważają siedliska lasowe z przewagą gatunków liściastych;
- Nadleśnictwo Głusko: na terenie ww. nadleśnictwa przeważają siedliska lasowe mieszane z przewagą gatunków iglastych;
- Nadleśnictwo Choszczno: na terenie ww. nadleśnictwa przeważają siedliska lasowe mieszane z przewagą gatunków iglastych;
- Nadleśnictwo Drawno: na terenie ww. nadleśnictwa przeważają siedliska lasowe mieszane z przewagą gatunków iglastych;

Wśród podstawowych zagrożeń lasów należy wyróżniać zagrożenia:

- **biotyczne** (np. szkodliwe owady, grzyby patogeniczne, ssaki roślinożerne);
- **abiotyczne** - ekstremalne zjawiska atmosferyczne (np. silne wiatry, śnieg, ulewne deszcze, wysokie i niskie temperatury);
- **antropogeniczne** - wywołane przez człowieka (np. pożary, zanieczyszczenia przemysłowe, zaśmiecanie lasu).

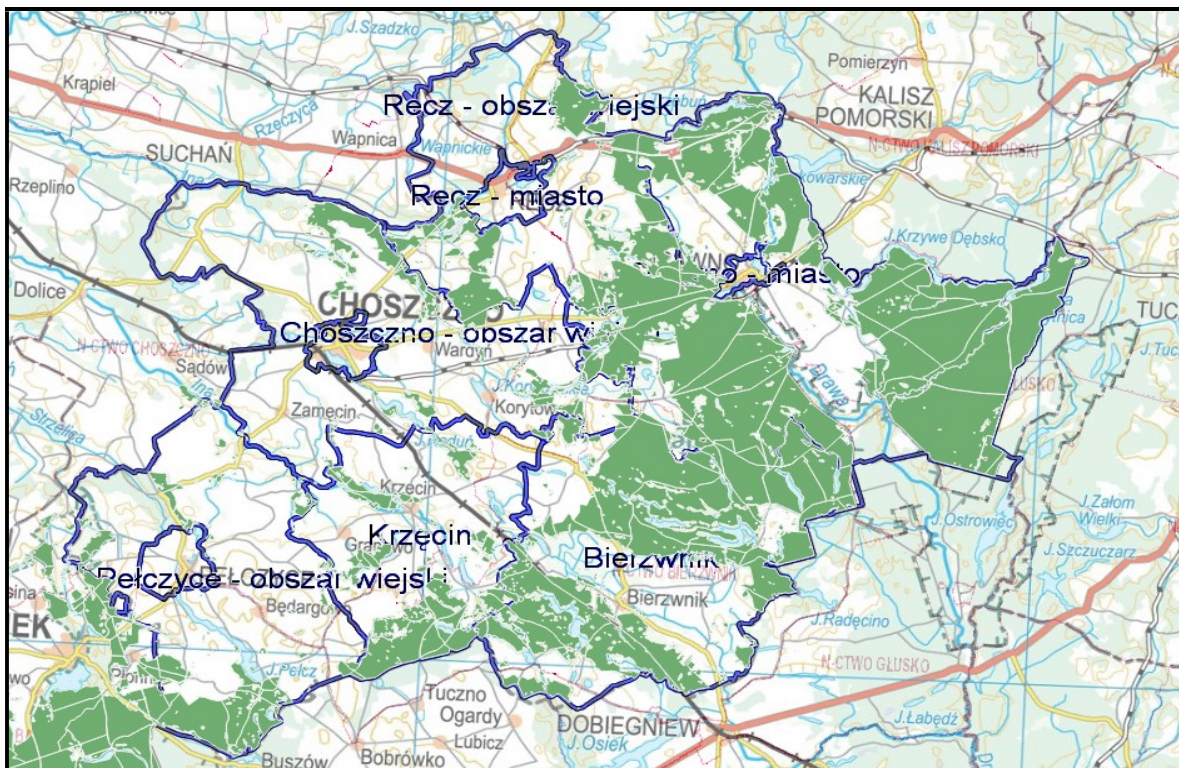
Z przedstawionych informacji uzyskanych z nadleśnictw wynika, że wśród występujących zagrożeń w lasach położonych na terenie powiatu choszczeńskiego w latach 2019-2020 wskazywano:

- szkodliwe owady,
- ssaki roślinożerne,
- pożary lasów,
- długotrwałe susze (powodujące obniżenie się poziomu wód gruntowych),
- podtopienia i zalania,

Z przesłanych informacji do raportu z realizacji poprzedniego Programu wynika, że podejmowane były również działania związane z zaśmiecaniem lasów.

Lokalizację lasów na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 9.

RYC.9. Lokalizacja lasów na tle powiatu choszczeńskiego.

Źródło: opracowanie własne

Zalesianie okazuje się bardzo dobrą alternatywą na przywrócenie wartości użytkowych i przyrodniczych terenom niewykorzystanym rolniczo (często nieużytkom), jak również terenom zniszczonym. Zalesianie stosuje się także do gruntów rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa i podatnych na degradację (erozję, wyjąłowanie, przenikanie zanieczyszczeń do wód). Starosta prowadzi nadzór nad lasami niepaństwowymi, corocznie zleca też wykonanie inwentaryzacji stanu lasów niestanowiących

Zagrożenia

Zagrożenia dla lasów wynikają przede wszystkim ze postępujących zmian klimatycznych i związanych z nimi ekstremalnych warunków pogodowych, pożarów w lasach, chorób wirusowych czy bakteryjnych drzewostanów. Według danych RDLP w Szczecinie w 2020 r. pożary nie wystąpiły

jedynie na terenie 2 nadleśnictw gospodarujących bądź nadzorujących lasami w powiecie choszczeńskim tj. Choszczno oraz Strzelce Krajeńskie.

INWAZYJNE GATUNKI OBCE¹

Inwazyjne gatunki obce (IGO) to rośliny, zwierzęta, patogeny i inne organizmy, które nie są rodzime dla ekosystemów i mogą powodować szkody w środowisku lub gospodarce, lub też negatywnie oddziaływać na zdrowie człowieka (IGO) prowadzone lub rozprzestrzenione poza swoimi naturalnymi siedliskami, oddziałują na rodzimą różnorodność biologiczną prawie wszystkich ekosystemów ziemi i stanowią jedno z największych zagrożeń dla tej różnorodności. Z informacji zawartych na geoserwisie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska wynika, że na terenie powiatu choszczeńskiego występują tego typu gatunki tj. barszcz Sosnowskiego, Berenika kanadyjska, biedronka azjatycka, czebaczek amurski, czeremcha amerykańska, dąb czerwony, jenot, kolczurka klapowana, królik, moczarka kanadyjska, nawłóć kanadyjska, niecierpek drobnokwiatowy, niecierpek gruczołowaty, norma amerykańska, piżmak, rak pręgowany, rak sygnałowy, rdestowiec japoński, rdestowiec sachaliński, robinia akacjowa, surmik karłowaty, szop pracz, słonecznik bulwiasty, tawuła kutnerowata.

ZAGROŻENIA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH

Z uwagi na to, iż powiat choszczeński cechuje się dużymi walorami przyrodniczymi jednym z niekorzystnych czynników, który ma wpływ na przyrodę powiatu choszczeńskiego jest presja turystyczna. Jej niekorzystny związany jest m.in. z:

- brakiem ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej w miejscach atrakcyjnych turystycznie, w tym również niedostosowanie istniejącego systemu odbioru ścieków czy odpadów, powodujące niekontrolowane wprowadzenie ich do środowiska,
- nieprzestrzeganiem zakazów ustanowionych na terenach cennym przyrodniczo (np. podczas spływów rzeką Drawą),
- niedostosowanie ruchu turystycznego do pojemności turystycznej terenów cennych przyrodniczo, brak określonej pojemności turystycznej wszystkich miejsc cennych przyrodniczo.

Zagrożeniem na terenie powiatu choszczeńskiego jest również problemem z zachowaniem właściwego stanu ekosystemów wodnych, a co za tym idzie siedlisk od wody zależnych. Z prowadzonych w ramach monitoringu środowiska badań wynika, że zarówno w JCW powierzchniowych rzecznych i jeziornych badanych na terenie powiatu występują substancje pochodzące ze zrzutów ścieków (komunalnych, bytowych, przemysłowych), ze spływów powierzchniowych z terenów rolniczych oraz powierzchni utwardzonych, powodujące m.in. ich eutrofizację. Również naturalne zjawiska mają wpływ na ten stan - dotyczy to przede wszystkim ulewnych deszczy powodujących wprowadzenie do cieków/zbiorników wodnych jednorazowo dużej ilości wody zawierającej również zanieczyszczenia, czy też spadki poziomu wody spowodowane długotrwałą suszą. Susza hydrologiczna według sprawozdań przedłożonych Radzie Powiatu Choszczeńskiego przez kierowników nadzorów wodnych wystąpiła w powiecie choszczeńskim zarówno w 2019 jak i 2020 r.

---

¹ www.gdos.gov.pl

Zagrożenia dla gatunków i siedlisk przyrodniczych w powiecie choszczeńskim, zostały również określone w opracowanych dla danej formy ochrony przyrody dokumentach (np. plan ochrony, PZO). W powiecie choszczeńskim wygląda to następująco:

Drawieński Park Narodowy

- sukcesja wtórna na nieużytkowanych łąkach i pastwiskach,
- zanikanie przestrzeni otwartej, stanowiącej istotny komponent krajobrazów Parku;
- presja turystyczna - spływy kajakowe;
- występowanie w Parku obcych i inwazyjnych gatunków roślin (np. łubin trwały, rdestowiec ostrokończasty, Barszcz Sosnowskiego, tawuła kutnerowata⁰ i zwierząt (jenot, norka amerykańska, piżmak, szop praczy);
- bariery na rzece Drawie uniemożliwiające migracje ryb.

Obszary Natura 2000:

Najczęściej wymieniane problemy i zagrożenia zidentyfikowane w planach zadań ochronnych obszarów posiadających opracowane PZO to:

- presja turystyczna,
- masowa turystyka związana z zaśmiecaniem oraz dewastacją środowiska leśnego,
- zmiana stosunków wodnych, zanieczyszczenie wód powierzchniowych, eutrofizacja
- usuwanie martwych drzew lub ich obumarłych fragmentów,
- rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem, z powodu ścieków z gospodarstw domowych, zanieczyszczenia odpadami
- zaniechanie/brak koszenia,
- obce gatunki inwazyjne,
- intensyfikacja rolnictwa, nawożenie (nawozy sztuczne),
- zabudowa brzegów jezior i terenów otwartych nad jeziorami
- intensywne wędkarstwo powodujące wzrost trofii jezior związane z zanęcaniem, nadmierne użytkowanie wędkarskie, rybackie i turystyczne jezior.

Rezerваты przyrody:

- antropopresja - zaśmiecanie, wydeptywanie itp.
- intensywne wędkarstwo,
- zanieczyszczenia wód,
- zmiany stosunków wodnych,
- ekspiacja gatunków obcych siedliskowo

Z uwagi na powyższe konieczne jest kontynuowania działań edukacyjnych w opisywanym obszarze interwencji.

2.2. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Program ochrony środowiska jest dokumentem mającym na celu określenie na poziomie powiatu zadań planowanych do realizacji w określonych obszarach interwencji, wynikające z dokumentów na szczeblu międzynarodowym, krajowym i lokalnym.

W związku z powyższym odstąpienie od wdrażania zapisów niniejszego dokumentu oznacza odstąpienie od obowiązku realizacji określonych celów strategicznych w kontekście dalszej perspektywy, jak i spełnienia ustawowego obowiązku sporządzenia Programu. Odstąpienie od realizacji Programu jest tzw. wariantem „O”.

Realizacja zaplanowanych w ramach Programu zadań będzie miała pozytywny wpływ na jakość środowiska m.in. poprzez:

- działania zabezpieczające środowisko glebowe oraz wody powierzchniowe i podziemne przed substancjami zanieczyszczającym m.in. poprzez rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym kanalizacji deszczowej,
- na obszarze gmin, wchodzących w skład powiatu, budowę płyt obornikowych przez duże gospodarstwa rolne,
- działania na rzecz poprawy jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji hałasu poprzez m.in. modernizację, przebudowy dróg, termomodernizację,
- działania, które będą miały bezpośredni lub pośredni wpływ na przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom środowiskowym oraz na różnorodność biologiczną. Do grupy tej można zaliczyć m.in.: poprawę stanu wód podziemnych, podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zachowanie walorów krajobrazowych powiatu, redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- termomodernizacji i wymiany źródeł energii i ciepła,
- działania związane z rozwojem OZE, a także obniżeniem emisji gazów cieplarnianych, skutkować będą negatywnym wpływem na jakość powietrza, a w szerszej perspektywie również na klimat,
- rozwój form małej retencji wodnej (przeciwdziałanie skutkom suszy, zmniejszenie poboru wód),
- zapobieganie powstawaniu odpadów, racjonalną gospodarkę odpadami i rozwój nowych technologii w tym zakresie,
- dalsze wykonanie prac związanych z zarządzaniem zasobami przyrody i krajobrazu pozwoli na wdrożenie rozwiązań zabezpieczających gatunki i siedliska,
  - realizacja działań zalesieniowych wpłynie pozytywnie na pogłębiające się niekorzystne zmiany w środowisku wodnym (poprzez zmniejszanie retencji) czy środowisku glebowym (np. erozja). Brak ich realizacji spowoduje zwiększenie ryzyka występowania niekorzystnych zjawisk pogodowych, które są łagodzone przez duże kompleksy leśne.

Realizacja wielu z zaplanowanych zadań wiąże się w dużej mierze z możliwością pozyskania środków zewnętrznych na ich realizację. Brak przyjęcia dokumentu mógłby skutkować zaniechaniem ich realizacji i brakiem oczekiwanych pozytywnych rezultatów oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska. Ponadto ujęcie zadań w omawianym programie ochrony środowiska jako dokumencie strategicznym ułatwi podmiotom ubiegającym się o środki

zewnątrznie wykazanie zgodności z lokalnymi dokumentami strategicznymi. Na uwagę zasługuje również fakt, iż opracowanie programu ochrony środowiska jest obowiązkiem ustawowym zarządu powiatu.

2.3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY.

Istniejące problemy ochrony środowiska naturalnego, które są istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu związane są z zasobami przyrodniczymi, zanieczyszczeniem powietrza czy energią odnawialną. Ponadto, z uwagi na bardzo widoczne zmiany klimatyczne, coraz częstsze i intensywniejsze zjawiska pogodowe, do których zaliczyć należy ulewne opady deszczu, susze, wymagane jest podejmowanie działań zmniejszających skutki tych zmian.

Poniżej wymieniono najważniejsze problemy środowiskowe zidentyfikowane w poszczególnych obszarach interwencji:

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

- przekroczenia stężeń średniorocznych benzo(a)piranu oraz poziomu celu długoterminowego dla ozonu;
- spalanie złego jakościowo węgla bądź odpadów mającego wpływ na jakość powietrza, szczególnie w okresie grzewczym (biedniejsze gospodarstwa domowe);
- niska efektywność energetyczna budynków mieszkaniowych i publicznych;
- emisja zanieczyszczeń ze środków transportu, z uwagi na wzrost ilości samochodów;
- mało rozwinięty sektor transportu zbiorowego (wybrane trasy);
- mało rozwinięty sektor ciepłownictwa miejskiego;
- nisko stopień gazyfikacji, brak dostępu do sieci gazowej;
- niska efektywność energetyczna budynków, w szczególności prywatnych;
- postępujące zmiany klimatyczne.

ZAGROŻENIE HAŁASEM

- wyznaczenie na terenie powiatu choszczeńskiego obszarów przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu ze strony transportu drogowego, którego źródło stanowią następujące drogi: DK10, DW150 i DW160;
- brak obwodnicy m. Recz;
- niedostatecznie dobry stan techniczny dróg (w tym lokalnych).

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

- wzrastająca ilość urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne.

GOSPODAROWANIE WODAMI

- jakość wód nie odpowiadająca celom środowiskowym;
- spływy z terenów rolniczych;
- nadmierny pobór wód;
- słabo rozwinięta kanalizacja deszczowa, brak retencjonowania wody.

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

- niedostateczny stopień skanalizowania gmin wiejskich;
- udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej na poziomie 77%;

ZASOBY GEOLOGICZNE

- nielegalne wydobywanie kopalin;
- występowanie na terenie powiatu złóż kopalin o zaniechanej eksploatacji (co oznacza, że nie zostały racjonalnie wykorzystywane);
- degradacja środowiska przy eksploatacji kopalin metodą odkrywkową, konieczność rekultywacji terenu po eksploatacji.

GLEBY

- brak rozpoznania terenów narażonych na osuwanie się mas ziemnych, brak monitoringu tych terenów;

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

- niska świadomość społeczeństwa w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi;
- nieosiągnięcie wymaganych poziomów odzysku odpadów komunalnych, biodegradowalnych oraz budowlanych;
- niewystarczająca liczba PSZOK;

ZASOBY PRZYRODNICZE

- intensyfikacja rolnictwa, zanikanie siedlisk przyrodniczych;
- zagrożenia pożarami w lasach;
- zagrożenia dla istniejących siedlisk, gatunków spowodowane zmianami klimatycznymi;
- presja urbanistyczna, turystyczna, rekreacyjna.

W projekcie Programu dla powiatu choszczeńskiego, w ramach kierunków interwencji i celów operacyjnych, zidentyfikowano zadania, których realizacja będzie miała pozytywny wpływ na stan środowiska i jednocześnie umożliwi rozwiązanie problemów m.in. poprzez:

- wspieranie budowy infrastruktury służącej do wykorzystania energii odnawialnej;
- redukcja emisji ścieków bytowych, przemysłowych do środowiska poprzez modernizację i rozbudowę sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków na obszarze gmin wchodzących w skład powiatu choszczeńskiego;
- racjonalne korzystanie z wód podziemnych dobrej jakości poprzez rozbudowę i modernizację sieci wodociągowej na obszarze gmin powiatu;
- redukcję emisji komunikacyjnej poprzez modernizację i przebudowy dróg, kolei;
- budowę PSZOK-ów, bezpieczne usuwanie azbestu oraz rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów;
- budowę form małej retencji wodnej, kanalizacji deszczowej.

Rozwojem społeczno-gospodarczym powiatu choszczeńskiego jest również rozwój turystyki, który prowadzi do promocji powiatu, z zachowaniem wartości przyrodniczych powiatu oraz zabudowy inwestycyjnej w celu podniesienia jego atrakcyjności inwestycyjnej.

Istotnym problemem na terenach obszarów chronionych jest lokalizacja nowej zabudowy, w tym zabudowy turystycznej i rekreacyjnej. Aktualne przepisy w znacznej mierze chronią najbardziej cenne przyrodniczo tereny przed taką zabudową poprzez zakazy, plany ochrony czy ocenę oddziaływania przedsięwzięć na środowisko. Respektowanie zapisów ww. przepisów umożliwi rozwój turystyki i rozwój gospodarczy Powiatu w zgodzie z przyrodą.

2.4. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Ochrona środowiska jest przedmiotem regulacji wspólnotowej głównie w postaci dyrektyw UE transponowanych następnie do przepisów krajów członkowskich. Dokumenty jak program ochrony środowiska oraz prognoza oddziaływania na środowisko bazują na założeniach i są zgodne z celami zawartymi w dokumentach wyższych szczebli, w tym międzynarodowych dotyczących ochrony środowiska.

Cele i zadania dotyczące ochrony środowiska, wskazujące z reguły na konieczność zmniejszenia presji na środowisko, zawarte są w szeregu krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych.

W poniższej tabeli nr 23 przedstawiono cele środowiskowe ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu projektowanego dokumentu, oraz sposoby w jakich te cele zostały uwzględnione w niniejszym Programie.

TABELA 23. Cele ochrony środowiska oraz sposoby ich uwzględnienia w projekcie Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030.

Cele ochrony środowiska zawarte w dokumentach wyższego szczebla.	Sposoby uwzględnienia celów środowiskowych projektowanego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego.
DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU. POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI	
Cele dotyczą m.in. zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.	Uwzględniono m.in., budowy, modernizacje instalacji na energooszczędne.
POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA 2030 - STRATEGIA ROZWOJU W OBSZARZE ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ	
Cele dotyczą poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, a więc: zrównoważone gospodarowanie wodami, likwidacja/zmniejszenie źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza, ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb, przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska.	Uwzględniono m.in. przebudowy, remonty dróg w celu ograniczenie emisji do hałasu, wspieranie budowy odnawialnych źródeł energii, termomodernizacje, budowa i modernizacja wodociągów, kanalizacji, oczyszczalni ścieków, zapewnienie dostępu do czystej wody, racjonalnego gospodarowania wodami.
STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030 R.	
Cele dotyczą poprawa jakości życia, ochronę zasobów środowiska oraz adaptację do zmian klimatu	Uwzględniono m.in. inwestycje w zakresie gospodarki wodno - ściekowej, związane z transportem zbiorowym, zarządzania wodami opadowymi, koniecznością stosowania form małej retencji, utrzymywaniem urządzeń wodnych.
POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040 ROKU	
Cele dotyczą poprawie efektywności energetycznej i zabezpieczenia bezpieczeństwa energetycznego.	Uwzględniono m.in. poprzez wspieranie rozwoju OZE.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

Cele ochrony środowiska zawarte w dokumentach wyższego szczebla.	Sposoby uwzględnienia celów środowiskowych projektowanego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego.
KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2022	
Cele dotyczą postępowanie z odpadami zgodnie z hierarchią: po pierwsze zapobieganie powstawaniu odpadów, a jeśli już powstają to przygotowanie ich do ponownego użycia, natomiast najmniej pożądanym sposobem ich zagospodarowania jest składowanie.	W projekcie dokumentu ujęto zadania związane z rozwojem gospodarki odpadami.
PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009-2032	
Priorytetowe cele programu to: usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest, minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju oraz likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.	Zadania związane z usuwaniem azbestu z terenów gmin powiatu choszczeńskiego wpisują się w cele zawarte w projekcie Programu.
NARODOWY PROGRAM ROZWOJU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ	
Cel główny to rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zachowaniu zrównoważonego rozwoju kraju.	W projekcie dokumentu ujęto zadania związane z rozwojem gospodarki niskoemisyjnej.
STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 20306 - SPA2020	
Cele dotyczą szeroko rozumianej adaptacja do zmian klimatu m.in. dostosowanie sektora gospodarki wodnej, energetycznego do zmian klimatu, ochrony różnorodności biologicznej i gospodarki leśna w kontekście zmian klimatu.	W projekcie dokumentu ujęto zadania zmierzające do ochrony przed zmianami klimatu ujęte w kilku obszarach interwencji.
MAPA DROGOWA TRANSFORMACJI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM (GOZ)	
Stanowi element nowej koncepcji rozwoju gospodarczego, w którym produkty, materiały oraz surowce mają pozostawać w gospodarce najdłużej jak to możliwe, przy jednoczesnym minimalizowaniu powstawania odpadów.	W projekcie dokumentu ujęto zadania związane z racjonalnym gospodarowaniem odpadami.
KRAJOWY PROGRAM OGRANICZANIA ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA (KPOZP)	
Obejmuje cele w zakresie redukcji emisji antropogenicznych zanieczyszczeń do atmosfery.	W projekcie dokumentu ujęto zadania mające wpływ na poprawę jakości powietrza atmosferycznego.
PLANY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM POWODZIOWYM (PZRP)	
Obejmuje działania służące zapobieganiu powodzi i ochronie przed powodzią .	W projekcie dokumentu ujęto zadania związane z gospodarowaniem wodami i wpływem zmian klimatycznych.
POLITYKA OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	
Celem jest osiągnięcie zrównoważonego wykorzystanie zasobów przyrodniczych w, ochrona dziedzictwa przyrodniczego, poprawa jakości powietrza, poprawa klimatu akustycznego, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, edukacja ekologiczna.	W projekcie dokumentu ujęto zadania w zakresie kilku obszarów interwencji, które ściśle wpisują się w politykę ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego.
POLITYKA ENERGETYCZNA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	
Dotyczy przeciwdziałania zmianom klimatycznym, redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii odnawialnej oraz poprawy	W projekcie dokumentu ujęto zadania w zakresie ochrony powietrza.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

Cele ochrony środowiska zawarte w dokumentach wyższego szczebla.	Sposoby uwzględnienia celów środowiskowych projektowanego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego.
efektywności energetycznej.	
PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DLA STREF AGLOMERACJI SZCZECIŃSKIEJ, MIASTA KOSZALIN ORAZ STREFY ZACHODNIOPOMORSKIEJ (STREFA ZACHODNIOPOMORSKA)	WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO TJ. ORAZ STREFY ZACHODNIOPOMORSKIEJ (STREFA ZACHODNIOPOMORSKA)
Głównym celem sporządzenia programu jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza w zakresie zanieczyszczenia ozonem i bezno(a)pirenem.	W projekcie dokumentu ujęto zadania w zakresie ochrony powietrza.
MAPA AKUSTYCZNA RECZA W OTOCZENIU DROGI KRAJOWEJ NR 10 ORAZ DROGI WOJEWÓDZKIEJ NR 151	
Wskazuje problemy akustyczne na terenach graniczących z drogą.	W projekcie dokumentu ujęto zadania w zakresie ochrony klimatu akustycznego m.in. konieczności wybudowania obwodnicy Recza.

Analiza przedstawiona w powyższej tabeli wykazuje, że cele określone w projektowanym „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2030” wpisują się w cele ochrony środowiska zawarte w innych dokumentach strategicznych.

Projekt Programu będzie miał wpływ na realizację działań zawartych w ww. dokumentach w części dotyczącej wpływu na stan środowiska.

2.5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA (W TYM NA OBSZARY NATURA 2000)

Celem projektowanego programu ochrony środowiska jest określenie celów, kierunków interwencji i zadań w zakresie ochrony środowiska, uwzględniających obowiązki wynikające z dokumentów strategicznych wyższego szczebla.

W projekcie opracowywanego Programu ujęto następujące cele:

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

I. Ochrona powietrza z uwzględnieniem zmian klimatu

ZAGROŻENIA HAŁASEM

I. Poprawa klimatu akustycznego w powiecie choszczeńskim

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

GOSPODAROWANIE WODAMI

I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych

II. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

I. Dalszy rozwój infrastruktury wodnościekowej i racjonalna gospodarka wodnościekowa.

ZASOBY GEOLOGICZNE

I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.

GLEBY

I. Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi.

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.

ZASOBY PRZYRODNICZE

I. Ochrona zasobów przyrodniczych.

II. Rozwój turystyki zrównoważonej korzystającej z zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych, edukacja przyrodnicza.

III. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii.

W ramach analizowanego Projektu na etapie opracowania prognozy oddziaływania na środowisko, nie zostały wskazane miejsca realizacji poszczególnych zadań wskazanych w dokumencie. Projekt Programu ma charakter strategiczny i wskazuje przyszłe kierunki i działania w zakresie ochrony środowiska w powiecie.

Głównym celem niniejszej prognozy jest określenie możliwych skutków i oddziaływań na środowisko jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji Programu. Prognoza oddziaływania na środowisko opracowywana dla dokumentów strategicznych z założenia nie jest dokumentacją szczegółową. Prognoza ta w sposób ogólny określa korzyści i możliwe zagrożenia wynikające z realizacji analizowanego dokumentu.

Działania nieinwestycyjnie (kontrolne, administracyjne, edukacyjne) zaplanowane do realizacji w ramach projektu Programu nie będą wywierały bezpośredniego oddziaływania. Ich realizacja wpłynie w sposób pośredni pozytywnie na wszystkie komponenty środowiska.

Bezpośrednie oddziaływania środowiskowe wystąpią dla działań inwestycyjnych zaplanowanych do realizacji w ramach POŚ. Wpływ zadań inwestycyjnych na poszczególne elementy środowiska przedstawiono w poniższej tabeli nr 24.

TABELA. 24. Wpływ zadań inwestycyjnych na poszczególne elementy

ZADANIA WYTYCZONE DO REALIZACJI W RAMACH POŚ	PRZEWDYKWANE ODDZIAŁYWANIE NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA											
	Powietrze	Klimat akustyczny	Powierzchnia ziemi i krajobraz	Zasoby naturalne	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Formy ochrony przyrody	Wody	Ludzie	Dobra materialne	Zabytki
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA												
CEL: OCHRONA POWIETRZA, Z UWZGLĘDNIENIEM ZMIAN KLIMATU												
Termomodernizacja budynków w powiecie choszczeńskim, poprawa efektywności energetycznej budynków.	+	+	●	+	-*	-*	●	●	●	+*	+	+
Likwidacja konwencjonalnych źródeł ciepła opalanych paliwami stałymi i wymiana na źródła nowszej generacji, w tym z wykorzystaniem OZE.	+	●	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	●	+	●	●
Realizacja zamierzeń określonych w Programie ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej	+	●	●	+	●	●	●	●	●	+	●	●
Monitoring i ocena jakości powietrza w strefie	+	●	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

ZADANIA WYTYCZONE DO REALIZACJI W RAMACH POŚ	PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA											
	Powietrze	Klimat akustyczny	Powierzchnia ziemi i krajobraz	Zasoby naturalne	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Formy ochrony przyrody	Wody	Ludzie	Dobra materialne	Zabytki
zachodniopomorskiej.												
Promowanie rozwiązań /realizacja zamierzeń przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń (np. ruchu rowerowego, zakup pojazdów elektrycznych)	+	+	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●
Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza oraz założeń tzw. uchwały antysmogowej.	+	●	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●
Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza.	+	●	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●
Modernizacja instalacji do spalania paliw do celów technologicznych/ grzewczych.	+	●	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●
Wprowadzenie terenów zieleni na terenach zabudowanych.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Budowa ścieżek rowerowych.	+*	+*	-	*	-	-	-	-	●	+*	●	●
Budowa, rozbudowa, modernizacja jednostek wytwarzających energię elektryczną i/lub ciepłą z OZE, w tym z niezbędną infrastrukturą przyłączeniową do sieci dystrybucyjnych, skablowanie linii.	+	●	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	●	+	●	●
Modernizacja i wymiana na energooszczędne (w tym wykorzystujące OZE) systemów oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej.	+	●	●	+	●	●	●	●	●	+	●	●
Przebudowa układów torowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą na linii kolejowej.	+*	+*	-	*	-	-	-	-	+*	+*	+	●
Budowa i modernizacja dróg w powiecie.	+*	+*	-	*	-	-	-	-	+*	+*	+	●
Utrzymanie działań ograniczających emisję wtórną pyłu przez regularne utrzymywanie czystości nawierzchni (czyszczenie metodą na mokro).	+	●	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

ZADANIA WYTYCZONE DO REALIZACJI W RAMACH POŚ	PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA											
	Powietrze	Klimat akustyczny	Powierzchnia ziemi i krajobraz	Zasoby naturalne	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Formy ochrony przyrody	Wody	Ludzie	Dobra materialne	Zabytki
Organizacja i rozwój publicznego transportu publicznego.	+	●	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIA HAŁASEM												
CEL: POPRAWA KLIMATU AKUSTYCZNEGO W POWIECIE CHOSZCZEŃSKIM												
Ocena klimatu akustycznego w powiecie choszczeńskim.	●	+	●	●	●	●	●	●	●	+	+	●
Sporządzanie map akustycznych dla dróg krajowych i wojewódzkich oraz linii kolejowych.	●	+	●	●	●	●	●	●	●	+	+	●
Przebudowa dróg – stosownie nowoczesnych nawierzchni.	+*	+*	-	*	-	-	-	-	+*	+*	+	●
Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji hałasu do środowiska.	●	+	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●
Edukacja ekologiczna społeczeństwa –promowanie ruchu pieszego, rowerowego, transportu publicznego.	+	+	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●
Budowa obwodnic	+*	+*	-	*	-	-	-	-	+*	+*	+	●
OBSZAR INTERWENCJI: POLA ELEKTROMAGNETYCZNE												
CEL: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi												
Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego (kontynuacja).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	+	+	●
Prowadzenie rejestru zgłoszeń źródeł wytwarzających PEM.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Kontrola zgłaszanych instalacji emitujących PEM.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI												
CEL: OSIĄGNIĘCIE DOBREGO STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH												
Realizacja „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych”	●	●	+	●	+	+	+	+	+	+	●	●
Realizacja założeń aktualizowanego Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry	●	●	+	●	+	+	+	+	+	+	●	●
Ocena stanu JCW	●	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●	●
Monitoring jezior	●	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●	●

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

ZADANIA WYTYCZONE DO REALIZACJI W RAMACH POŚ	PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA											
	Powietrze	Klimat akustyczny	Powierzchnia ziemi i krajobraz	Zasoby naturalne	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Formy ochrony przyrody	Wody	Ludzie	Dobra materialne	Zabytki
Monitoring rzek	●	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●	●
Monitorowanie stanu i chemizmu wód podziemnych.	●	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●	●
Ustanawianie stref ochronnych ujęć.	●	●	●	+	●	●	●	●	+	+	●	●
Budowa/modernizacja ujęć.	●	●	+	●	●*	●*	●*	●*	+/-	+	●	●
Ograniczenia zużycia wody.	●	●	●	+	+	+	+	+	+	+	●	●
Stosownie dobrych praktyk rolniczych, montaż płyt obornikowych, zbiorników na gnojowicę.	●	●	+	●	+	+	+	+	+	+	●	●
Edukacja w zakresie stosowania dobrych praktyk rolniczych.	●	●	●	●	●	●	●	●	+	+	●	●
Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (w zakresie pozwoleń wodnoprawnych).	●	●	●	●	●	●	●	●	+	+	●	●
CEL: OCHRONA PRZED ZJAWISKAMI EKSTREMALNYMI ZWIĄZANYMI Z WODĄ												
Realizacja założeń Planu przeciwdziałania skutkom suszy - w tym rozwój form małej retencji wodnej.	●	●	+	●	+	+	+	+	+	+	●	●
Realizacja założeń Planu zarządzania ryzykiem powodziowym.	●	●	+	●	+	+	+	+	+	+	●	+
Budowa/rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej	●	●	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+
Konserwacja, utrzymanie urządzeń wodnych.	●	●	+/-	●	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+	+	●
Promowanie form małej retencji, zwiększania terenów zielonych, wprowadzanie zadrzewień .	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożeń powodziowych	●	●	+	+	●	●	●	●	+	+	+	+
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA												
CEL: DALSZY ROZWÓJ INFRASTRUKTURY WODNOŚCIEKOWEJ I RACJONALNA GOSPODARKA WODNOŚCIEKOWA.												
Modernizacja, rozbudowa i wymiana infrastruktury wodociągowej.	●	●	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+
Przebudowa i rozbudowa stacji uzdatniania wody.	●	●	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+
Modernizacja, rozbudowa i wymiana infrastruktury kanalizacyjnej (kanalizacja sanitarna).	●	●	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+
Modernizacja, rozbudowa, budowa oczyszczalni ścieków,	●	●	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

ZADANIA WYTYCZONE DO REALIZACJI W RAMACH POŚ	PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA											
	Powietrze	Klimat akustyczny	Powierzchnia ziemi i krajobraz	Zasoby naturalne	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Formy ochrony przyrody	Wody	Ludzie	Dobra materialne	Zabytki
przepompowni ścieków.												
Kontrola jakości wody przeznaczonej do spożycia.	●	●	●	●	●	●	●	●	+	+	●	●
Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska.	●	●	●	●	●	●	●	●	+	+	●	●
Kontrola stanu technicznego zbiorników bezodpływowych, częstotliwości ich opróżniania.	●	●	●	●	●	●	●	●	+	+	●	●
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY GEOLOGICZNE												
CEL: RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI												
Rozpoznawanie, dokumentowanie i eksploatawanie nowych złóż kopalin przy wykorzystaniu nowoczesnych technik.	●	●	+/-	+/-	-	-	-	-	●	-	●	●
Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.	●	●	+	●	+	+	+	+	+	+*	●	●
Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie przestrzegania wydanych koncesji oraz eliminacja nielegalnego wydobycia kopalin.	●	●	+	+	●	●	●	●	●	+	●	●
OBSZAR INTERWENCJI: GLEBY												
CEL: RACJONALNA GOSPODARKA ZASOBAMI GLEBOWYMI												
Rekultywacja składowisk odpadów innych niż niebezpieczne.	●	●	+	●	+	+	+	+	+	+*	●	●
Inwentaryzacja terenów zagrożonych masowymi ruchami ziemi, monitoring terenów osuwiskowych	●	●	+	●	●	●	●	●	●	+	+	●
Inwentaryzacja terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.	●	●	+	●	●	●	●	●	●	+	+	●
Ochrona gruntów rolnych przed zmianą zagospodarowania poprzez uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych.	●	●	+	●	●	●	●	●	+	●	●	●
Monitoring gleb użytkowanych rolniczo.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz prowadzenie wykazu.	●	●	+	●	+	+	+	+	+	+	●	●
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW												
CEL: GOSPODAROWANIE ODPADAMI ZGODNIE Z HIERARCHIĄ SPOSOBÓW POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI												
Realizacja i wdrażanie założeń Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami	●	●	+	●	●	●	●	●	+	+	●	●

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

ZADANIA WYTYCZONE DO REALIZACJI W RAMACH POŚ	PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA											
	Powietrze	Klimat akustyczny	Powierzchnia ziemi i krajobraz	Zasoby naturalne	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Formy ochrony przyrody	Wody	Ludzie	Dobra materialne	Zabytki
(osiąganie wymaganych poziomów odzysku, zwiększanie ilości odpadów zbieranych selektywnie, edukacja ekologiczna).												
Budowa PSZOK (Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych)	●	●	+	●	-*	-*	-*	-*	-	+	●	●
Rozwój/modernizacja infrastruktury służącej do zagospodarowania odpadów.	-*	-*	-	-	-	-	-	-	+/-	+/-	●	●
Usuwanie dzikich wysypisk/porzuconych odpadów.	●	●	+	●	+	+	+	+	+	+	●	●
Realizacja programu usuwania azbestu z terenu gmin.	●	●	+	●	●	●	●	●	●	+	●	●
Wdrażanie założeń gospodarki o obiegu zamkniętym.	●	●	+	●	●	●	●	●	●	+	●	●
Kontrola przestrzegania przepisów ustawy o odpadach.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●
Kontrola właściwego postępowania z odpadami komunalnymi.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●
Prowadzenie akcji edukacyjnych w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE												
CEL: OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH												
Ustanawianie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 zlokalizowanych na terenie powiatu.	●	●	●	●	+	+	+	+	●	●	●	●
Opracowanie planu zadań ochronnych dla PK.	●	●	●	●	+	+	+	+	●	●	●	●
Aktualizacja waloryzacji Przyrodniczej.	●	●	●	●	+	+	+	+	●	●	●	●
Znakowanie form ochrony przyrody.	●	●	●	●	+	+	+	+	●	●	●	●
Tworzenie oraz bieżące utrzymywanie i rewitalizacja terenów zieleni urządzonej (np. parki, zieleńce).	+	●	●	●	+	+	+	+	●	+	●	●
Wprowadzanie do dokumentów planistycznych założeń wynikających z audytów krajobrazowych.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Realizacja zabiegów ochrony czynnej w rezerwachach.	●	●	●	●	+	+	+	+	●	●	●	●
Monitoring gatunków i siedlisk.	●	●	●	●	+	+	+	+	●	●	●	●
Identyfikacja występowania oraz	●	●	●	●	+	+	+	+	●	●	●	●

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

ZADANIA WYTYCZONE DO REALIZACJI W RAMACH POŚ	PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA											
	Powietrze	Klimat akustyczny	Powierzchnia ziemi i krajobraz	Zasoby naturalne	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Formy ochrony przyrody	Wody	Ludzie	Dobra materialne	Zabytki
eliminacja gatunków obcych												
Zachowanie alei przydrożnych, istniejącej zieleni.	+	+	●	●	+	+	+	+	●	+	●	●
Nowe nasadzenia drzew w miastach, przy drogach .	+	+	●	●	+	+	+	+	●	+	●	●
CEL: ROZWÓJ TURYSTYKI ZRÓWNOWAŻONEJ KORZYSTAJĄCEJ Z ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH, EDUKACJA PRZYRODNICZA												
Budowa nowej, modernizacja istniejącej infrastruktury turystycznej, uwzględniającej walory przyrodnicze, wspierającej działania edukacyjne.	*	*	-	●	-	-	-	-	+/-	+	●	●
Określenie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo	●	●	+	●	+	+	+	+	●	●	●	●
Edukacja przyrodnicza, promocja walorów przyrodniczych powiatu, wspieranie projektów proekologicznych, wspieranie projektów proekologicznych	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Rozwój turystyki ekologicznej i agroturystyki oraz jej promocja	*	*	-	●	-	-	-	-	+/-	+	●	●
CEL: PROWADZENIE TRWALE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ												
Opracowanie uproszczonych planów urzędzenia lasu lub inwentaryzacji stanu lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, prowadzenie nadzoru nad gospodarką leśną w ww. lasach	●	●	●	●	+	+	+	+	●	●	●	●
Inwestycje związane z ochroną p.poż. w lasach oraz zwiększających retencję na obszarach leśnych	●	●	+	●	+	+	+	+	●	+	+	●
Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	+	●	+	●	+	+	+	+	●	+	+	●
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI												
CEL: OGRANICZENIE RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII												
Kontrola w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom, prowadzenie rejestru poważanych awarii	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Sporządzanie/ aktualizacja Powiatowego Planu Zarządzania Kryzysowego	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Sporządzanie/aktualizacja Gminnych Planów Zarządzania Kryzysowego	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

ZADANIA WYTYCZONE DO REALIZACJI W RAMACH POŚ	PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA											
	Powietrze	Klimat akustyczny	Powierzchnia ziemi i krajobraz	Zasoby naturalne	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Formy ochrony przyrody	Wody	Ludzie	Dobra materialne	Zabytki
Formacje Obrony Cywilnej – w ramach SWA (system Wczesnego alarmowania) i SWO (system wczesnego ostrzegania)	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	●	●	●	●	●	●	●	●	●	+	●	●

Objaśnienia:

- - brak zauważalnego oddziaływania;
- +/- - realizacja może spowodować zarówno pozytywny jak i negatywny wpływ;
- - negatywny wpływ
- + - pozytywny wpływ
- * - okresowe oddziaływanie

Określenie zmian w środowisku na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do celów zaplanowanych w Programie jest trudne. Wśród opisanych w powyższej tabeli zadań znajdują się inwestycje, które mogą wywrzeć zarówno pozytywny jak i negatywny wpływ na środowisko.

Poniżej pokrótce opisano rodzaje oddziaływań, które mogą wystąpić w związku z realizacją celów określonych w przedmiotowym Programie w podziale na komponenty środowiska, które poddano ocenie w powyższej tabeli nr 24.

● POWIERZCHNIA ZIEMI, KRAJOBRAZ

Do pozytywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi i krajobraz zaliczyć należy zadania związane z ochroną przyrody i lasów. Na poprawę krajobrazu miejskiego wpłyną również działania dotyczące m.in. termomodernizacji budynków, wprowadzania zieleni, rozwiązań w zakresie adaptacji do zmian klimatu. Wśród zadań, które wywrą pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi i krajobraz można wyróżnić np. związane z realizacją założeń planu przeciwdziałania suszy czy powodzi. Pozytywne oddziaływanie w przypadku tych zadań będzie długoterminowe. Pozytywny wpływ będą również miały niektóre zadania z zakresu gospodarki odpadami chociażby rekultywacji zamkniętych składowisk odpadów.

Negatywne oddziaływania mogą mieć miejsce przy realizacji inwestycji związanych z budową obiektów na terenach pozamiejskich, w wyniku których na stałe zmieniony zostaje krajobraz. Etap realizacji (budowy) niektórych inwestycji określonych w Programie m.in. budowa ścieżek rowerowych, budowa sieci wodociągowej, budowa dróg (np. obwodnic) itp. będzie wiązała się z przygotowaniem terenu, wykonaniem niezbędnych prac np. zdjęcie wierzchniej warstwy gleby, wykonanie prac budowlanych związanych z budową obiektów budowlanych. Zadania te w głównej mierze wywrą zarówno pozytywny jak i negatywny wpływ na środowisko, gdyż w okresie realizacji będą źródłem emisji, zazwyczaj okresowej, krótkotrwałej, która ustanie wraz z zakończeniem robót

budowlanych, zaś docelowo wpłyną na prawidłowe zagospodarowanie terenów w zakresie mającym docelowo pozytywny wpływ na jakość środowiska.

Podczas tego typu prac wyznaczone zostaną zaplecza budowy, wyznaczone zostaną miejsca dla sanitariatów. Etap realizacji inwestycji wiąże się także z powstawaniem odpadów, głównie z grupy 17 (odpady budowlane). Zabezpieczenie środowiska gruntowo - wodnego na tym etapie poprzez m.in. prowadzenie prac w sposób przemyślany, wyznaczenie zaplecza budowy, zaopatrzenie w sorbenty w razie awarii, właściwą gospodarkę wytworzonymi odpadami czy ściekami socjalno - bytowymi uchroni przed ewentualnymi zanieczyszczeniami. Na etapie budowy może dojść do krótkotrwałego pogorszenia walorów krajobrazowych terenu objętego inwestycją. Będą to uciążliwości bezpośrednie, krótkoterminowe, które ustaną po zakończeniu etapu budowy.

Na etapie realizacji - po oddaniu do użytkowania zmodernizowanej, przebudowanej i wybudowanej inwestycji typu droga, infrastruktura wodociągowa, kanalizacyjna, obiekty budowlane, kubaturowe, infrastruktura techniczna terenów inwestycyjnych będą powstawały ścieki, będą wykorzystywane zasoby naturalne np. woda, powstawać będą odpady, emitowane mogą być zanieczyszczenia do powietrza powstające z różnego rodzaju procesów technologicznych. Prawidłowa eksploatacja nowo powstałej infrastruktury, z zachowaniem standardów jakości środowiska nie powinna stanowić zagrożenia dla środowiska gruntowo - wodnego. Realizacja ww. inwestycji może również powodować zajmowanie dużych powierzchni ziemi, powodujących wpływ na krajobraz z uwagi na to, że będą powstawały nowe obiekty budowlane w tym np. „farmy” paneli słonecznych, nowe drogi np. obwodnica. Część z nich nie będzie miała istotnego wpływu w przypadku np. infrastruktury podziemnej. Również przestrzeganie zasad określonych w przepisach prawa np. dominanty krajobrazowe nie powinny wywrzeć istotnego wpływu na ten komponent środowiska.

Jak wskazano powyżej negatywne oddziaływanie dla tego komponentu środowiska wiąże się głównie z zadaniami inwestycjami. W Programie ujęto również szereg zadań, których realizacja nie wywrze istotnego wpływu na powierzchnie ziemi i krajobraz. Brak zauważalnego wpływu dla tych zadań oznaczono w powyższej tabeli.

Z powyższej analizy wynika, że przewidywane oddziaływania będą zarówno pozytywne jak i negatywne, przy czym negatywne będą w większości okresowe i krótkotrwałe. Długotrwałe mogą być związane z eksploatacją nowo powstałej infrastruktury czy obiektów budowlanych.

• WODA

Celem ochrony wód jest osiągnięcie celów środowiskowych wyznaczonych dla jednolitych części wód powierzchniowych, podziemnych oraz obszarów chronionych, jak również poprawa jakości wód oraz biologicznych stosunków w środowisku wodnym. Wymienione w POŚ kierunki działań inwestycyjnych nie stanowią przedsięwzięć, które mogą stanowić zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCW.

Wpływ na środowisko wodne może być zarówno pozytywny jak i negatywny przy realizacji większości zadań ujętych w analizowanym Programie. Zadania związane z rozwojem infrastruktury wodno-ściekowej, czy przydomowych oczyszczalni ścieków mogą w sposób pośredni lub bezpośredni wywierać zarówno pozytywny jak i negatywny wpływ na środowisko. Na etapie realizacji inwestycji, może teoretycznie wystąpić negatywne oddziaływanie, przy niewłaściwie

prowadzonych pracach. W następstwie tych prac nastąpić może również ingerencja w stosunki wodne, oddziaływanie to jednak będzie lokalne i krótkotrwałe.

Wśród pozytywnych czynników (pośrednich, o charakterze długoterminowym) należy wymienić: zmniejszenie presji ludzi na środowisko spowodowane złą gospodarką ściekową, poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych wskutek realizacji zadań mających na celu uporządkowanie gospodarki ściekowej, czy wzrost bioróżnorodności na skutek zmniejszenia zanieczyszczenia wód.

Zadania związane z kontrolą w zakresie właściwego zagospodarowania ścieków, opracowywaniem dokumentów strategicznych dla prawidłowego działania regionów wodnych (w tym przeciwdziałania skutkom suszy czy powodziom), edukacją ekologiczną z założenia powinny w sposób pośredni wywrzeć pozytywny wpływ. Realizacja takich zadań ulepszy zarządzanie środowiskiem wodnym, spowoduje wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, zmniejszy ryzyko zanieczyszczenia związkami azotu jednakże ten wpływ może być mało zauważalny.

Realizacja działań inwestycyjnych może pociągać za sobą negatywne oddziaływania na etapie budowy, niemniej jednak będą to oddziaływania krótkotrwałe, o charakterze lokalnym. Również korzystanie z dróg jest źródłem zanieczyszczeń wód, w związku z dostawianiem się do wód zanieczyszczeń zawierających węglowodory ropopochodne, związki soli, pochodzące ze spływów powierzchniowych czy podczas infiltracji z wodami opadowymi i roztopowymi.

Na uwagę również zasługuje konieczność wykonywania inwestycji pozwalających na ochronę przed zmianami klimatycznymi, które nasilają się w ostatnich latach. Realizacji tych inwestycji np. zbiorników retencyjnych, kanalizacji deszczowej docelowo wywrą pozytywny wpływ na środowisko gruntowo - wodne. Ogromne ilości wody dostające się do kanalizacji, gruntu, cieków wodnych niosą jednorazowo duże dawki substancji pochodzących ze spływów powierzchniowych, podczas wezbrań powodować mogą podtopienia, zaś niesprawną kanalizacją deszczową (bądź jej brak) powoduje podtopienia infrastruktury w miastach. W okresach suszy obniżenia wody w naturalnych ciekach, bądź susze rolnicze wymagające korzystania z wód podziemnych dla potrzeb upraw są niekorzystnym zjawiskiem. Negatywny wpływ na zasoby wód może mieć budowa nowych ujęć (wzrost poboru wody). Zapobieganie tego typu zjawiskom poprzez realizację inwestycji, a także zwiększanie świadomości społeczeństwa w tym zakresie przyniesie pozytywne efekty dla opisanego komponentu środowiska.

Reasumując, wszystkie działania wywierające pozytywny wpływ na wody będą mieć charakter długoterminowy. Bezpośrednio największe korzyści dla wód, w tym JCW zarówno powierzchniowych i podziemnych przyniesie realizacja działań regulujących gospodarkę wodno-ściekową. Również dalszy rozwój sieci wodociągowej przyniesie wiele korzyści w zakresie korzystania z zasobów wodnych. Pozytywny wpływ na jakość wód będą mieć zadania zapewniające bezpieczeństwo powodziowe, zapobiegające skutkom suszy. Poprawa jakości wód będzie wspierać ograniczenie eutrofizacji cieków.

• POWIETRZE, KLIMAT

Bezpośredni pozytywny wpływ na jakość powietrza będzie mieć realizacja zadań z obszaru interwencji - OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA. Pośrednio realizacja zadań w zakresie ochrony innych komponentów również wywierać będzie pozytywny wpływ na ten komponent.

Na etapie realizacji różnego rodzaju inwestycji związanych z pracami budowlanymi tj. budowa obwodnicy, przebudowy dróg, prace modernizacyjne linii kolejowej, budowa sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, termomodernizacje budynków czy przebudowy oczyszczalni ścieków itp. należy spodziewać się niezorganizowanej emisji gazów i pyłów do powietrza, pochodzącej przede wszystkim z pracy maszyn/urządzeń, pojazdów na placu budowy, transportu czy magazynowania materiałów sypkich (m.in. SO₂, NO₂, NO_x, WWA, pyły). Emisja ta będzie jednak krótkotrwała, niezorganizowana, o niewielkim zasięgu i ustanie wraz z zakończeniem inwestycji. Działania zabezpieczające środowisko zminimalizują ewentualne uciążliwości.

Etap eksploatacji, będzie wiązał się emisją z pochodzącą z transportu drogowego czy procesów technologicznych. Uzależniony jest on od wielu czynników tj. rodzaju inwestycji planowanej do realizacji na danym terenie, wybranej technologii, rodzaju spalanego paliwa, stan techniczny dróg itp. Część celów określonych w Programie będzie miała pozytywne, długoterminowe skutki dla środowiska m.in. przebudowy, modernizacje dróg wpłyną na upłynnienie ruchu co wpłynie na zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do środowiska przez pojazdy. Tym samym przyniesie to pozytywny skutek w postaci zmniejszenia zużycia paliw płynnych. Ewentualna budowa ścieżek rowerowych wpłynie pozytywnie na wszystkie komponenty środowiska, z zastrzeżeniem, że wystąpią okresowe oddziaływania na jakość powietrza związane z budową tych ścieżek. Są one alternatywą dla samochodowego ruchu drogowego, a ich eksploatacja nie wiąże się z żadną emisją do powietrza.

Realizacja inwestycji polegających na modernizacji budynków czy też dbanie o bezpieczeństwo energetyczne poprzez m.in. alternatywne źródła energii w sposób pośredni wpłyną na jakość powietrza. Wśród zadań znajdują się również takie których wpływ będzie mało zauważalny ale docelowo pozytywny. Można tu wymienić np. prace związane z uchwaleniem programu ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej, czy monitoringiem środowiska, który wskazuje źródło problemów, a docelowo poprawi się zarządzanie środowiskiem w zakresie ochrony powietrza, co w konsekwencji będzie miało pozytywny długoterminowy wpływ na jakość powietrza. Zastosowanie podczas realizacji i eksploatacji inwestycji środków ograniczających negatywne oddziaływanie powinno być wystarczające dla zachowania odpowiedniego stanu tego komponentu środowiska. Część z zadań omawianych w niniejszym Programie pozostanie bez zauważalnego wpływu na jakość powietrza. Nie ma też zadań, któryby w sposób stały negatywnie oddziaływały na środowisko.

Reasumując, pozytywne oddziaływanie na jakość powietrza jaki i klimatu (poprzez realizację w skali regionalnej kierunków *Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych* ..) związane jest przede wszystkim ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń, do osiągnięcia której przyczynić się ma realizacja większości zadań zaplanowanych w Programie.

■ HAŁAS

Bezpośredni pozytywny wpływ na jakość klimatu akustycznego będzie mieć realizacja zadań z obszaru interwencji – ZAGROŻENIA HAŁASEM.

Wykonywanie prac związanych z ewentualnymi pracami budowlanymi dla większości zadań inwestycyjnych (związanych przede wszystkim z pracami budowlanymi) będzie wiązało się z koniecznością użycia sprzętu stanowiącego podwyższone źródło emisji hałasu do środowiska. Do głównych źródeł należy zaliczyć prace specjalistycznego sprzętu, czy niezbędnych środków

transportowych. Uciążliwości będą krótkotrwałe, o niewielkim zasięgu i znikną wraz z zakończeniem etapu budowlanego. Realizacja zadań przy zapewnieniu działań minimalizujących zabezpieczy klimat akustyczny przed uciążliwościami. Etap eksploatacji będzie wiązał się emisją hałasu pochodzącego z transportu drogowego czy działalności gospodarczej. Część z zadań np. przebudowa dróg, budowa ścieżek rowerowych, modernizacja istniejącej przestarzałej infrastruktury niezbędnej do funkcjonowania różnego typu przedsiębiorstw pomimo ww. okresowych oddziaływań docelowo wywrze długotrwały pozytywny skutek na opisywany komponent.

▪ GLEBY

Zadania dążące do ochrony gleb wywrą bezpośredni, pozytywny wpływ na ich jakość, zabezpieczą przed erozją czy niekorzystnymi zmianami klimatu. Ze względu na znaczący wpływ rolnictwa na gleby istotne jest stosowanie dobrych praktyk rolniczych. W analizowanym Programie zakłada się przestrzeganie tych zasad dla ochrony tego komponentu, w szczególności poprzez zachowanie minimalnych standardów dotyczących stosowania nawozów, środków ochrony roślin, ochrony gleb i wód, czy zachowania siedlisk i gatunków występujących na terenach rolnych.

Poprawa jakości powierzchni ziemi (a w następstwie jakości gleb) będzie widoczna również poprzez rekultywację gruntów zdegradowanych i zdewastowanych na zasadach określonych w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Pozytywny wpływ na gleby pośrednio wywrą również zadania z zakresu gospodarki odpadami, rozwojem kanalizacji (zastępującej zbiorniki bezodpływowe), czy też z racjonalnym użytkowaniem terenów eksploatacji kopalni.

Natomiast negatywne oddziaływania wiązać się mogą z realizacją przedsięwzięć powodujących zajmowanie terenów pod nowe inwestycje, zabudowywaniem terenów, usuwaniem wierzchnich warstw gleby, usuwaniem drzew czy krzewów (szczególnie dużych ilości). Negatywne oddziaływanie powoduje również infiltracja różnego rodzaju zanieczyszczeń do gleb podczas prac inwestycyjnych, w wyniku spływów powierzchniowych, związanych również z ekstremalnymi warunkami pogodowymi.

▪ ZASOBY NATURALNE, BIORÓŻNORODNOŚĆ, ZWIERZĘTA, FORMY OCHRONY PRZYRODY

Bezpośredni pozytywny wpływ na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta oraz obszary chronione, będą miały zadania wskazane przede wszystkim w obszarze interwencji - ZASOBY PRZYRODNICZE. Przewiduje się realizację zadań wspierających bezpośrednio lub pośrednio na ten komponent tj. zwiększanie różnorodności biologicznej, ochrony przyrody i krajobrazu oraz zasobów leśnych. Pozytywne, pośrednie lub bezpośrednie oddziaływanie na zasoby przyrodnicze będzie związane z opracowaniem dokumentów planistycznych, zalesieniami, utrzymaniem właściwych stosunków wodnych, związanych z rozwojem form małej retencji wodnej, jak również działania związane z poprawą jakości powietrza, wód, czy prawidłowym gospodarowaniem odpadami.

W ramach realizacji Programu mogą być podejmowane działania na terenach objętych formami ochrony przyrody, w tym obszarach Natura 2000. Analizowane inwestycje w dużej mierze będą przebiegać przez tereny objęte formami ochrony przyrody z uwagi na to, że teren powiatu choszczeńskiego w ponad 60% jest objęty różnymi formami ochrony przyrody. Na mapach zawartych w treści niniejszej prognozy wykazano jako potencjalne miejsca konfliktów

z istniejącymi oraz proponowanymi obszarami objętymi formami ochrony przyrody teren całego powiatu choszczeńskiego.

Ze względu na to, że w analizowanym Programie wszystkie zadania mają charakter planowanych, wszelkie oddziaływania wskazywane w niniejszej prognozie są hipotetyczne. Rozwiązania techniczne analizowane na etapie projektowania inwestycji umożliwią wybranie wariantu najmniej kolizyjnego. Ponadto w przypadku większości zadań (inwestycyjnych) ich realizacja będzie wiązała się z koniecznością uzyskania decyzji środowiskowych, bądź przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na obszary Natura 2000. Przeprowadzenie tej procedury przed rozpoczęciem ich realizacji umożliwi dokładną ocenę przewidywanych oddziaływań.

W niniejszej prognozie nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań na różnorodność biologiczną, jednak w przypadku konkretnych projektów, można spodziewać się wystąpienia potencjalnych negatywnych oddziaływań, które dotyczyły będą przede wszystkim fazy realizacji inwestycji, w mniejszym stopniu etapu eksploatacji.

Oddziaływania związane z etapem budowy dla różnego rodzaju inwestycji wiązać się mogą z potrzebą usunięcia drzew lub krzewów, fragmentacją siedlisk, płoszeniem zwierząt podczas prac, niszczeniem najczęściej mało wartościowej szaty roślinnej w strefach przeznaczonych do przekształceń związanych z przebudową dróg, czy termomodernizacją budynków. Stanowiąc to będzie oddziaływanie bezpośrednie, negatywne. Jednakże adekwatną rekompensatą za zlikwidowane zadrzewienie, zakrzewienie czy szatę roślinną będą nowe nasadzenia, zaś w przypadku prac termomodernizacyjnych stworzenie nowych miejsc lęgowych dla ptaków i nietoperzy.

Realizacja inwestycji związanych z modernizacją obiektów czy budową alternatywnych źródeł energii, w szczególności paneli słonecznych może stanowić bezpośrednie negatywne oddziaływania na zwierzęta, w szczególności ptaki i nietoperze.

Kluczowe oddziaływania przyszłych projektów dotyczyć może zajmowania powierzchni czynnych biologicznie, siedlisk gatunków chronionych i przyrodniczych, zmiany reżimu hydrologicznego, powstawania barier w postaci nowych obiektów o dużej powierzchni, infrastruktury energetycznej.

W przypadku działań związanych z ochroną przeciwpowodziową, a także zwiększania retencji możliwe jest wystąpienie negatywnych oddziaływań na siedliska, gatunki roślin i zwierząt rzecznych. Usuwanie roślinności czy też realizacja prac w korycie rzek mogą wpłynąć na stan siedlisk oraz gatunki zwierząt. Należy zatem uwzględniać potrzeby ochrony oraz wymagania środowiskowe organizmów związanych z rzekami.

Szczególne znaczenie dla ochrony form ochrony przyrody mają:

- dla parku narodowego (DPN) - działania w zakresie ochrony czynnej gatunków i siedlisk, monitoring tych gatunków, a także ograniczenia presji turystycznej na terenie parku, przede wszystkim poprzez realizację wyznaczonych zadań ochronnych;
- dla parku krajobrazowego (BPK) - działania w zakresie ochrony czynnej gatunków i siedlisk, monitoring tych gatunków. Ważne jest również opracowanie planu zadań ochronnych dla tego obszaru;
- dla rezerwatów przyrody - działania w zakresie zachowania naturalności ekosystemów i różnorodności biologicznej. Pozytywne oddziaływania będą miały zadania sprzyjające

ochronie zasobów, jak i poprawie stanu środowiska poprzez realizację zadań ochrony czynnej.

- dla obszarów chronionego krajobrazu - działania wpływające na elementy składające się na krajobraz danego obszaru chronionego, zapisy audytów krajobrazowych oraz właściwa realizacja tych zapisów;
- dla obszarów Natura 2000 - pozytywny wpływ na zarządzanie zasobami obszarów N2000 będą miały działania związane z kontynuacją prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych, monitoring tych obszarów.

Należy zaznaczyć, iż wskazane powyżej negatywne oddziaływania można minimalizować poprzez właściwe przeanalizowanie wariantu lokalizacyjnego inwestycji, występowania stanowisk gatunków roślin i zwierząt prawnie chronionych. W szczególności odbywać się to powinno w ramach ww. ocen środowiskowych.

▪ ZABYTKI

Realizacja założeń omawianego Programu nie spowoduje większej ingerencji w ważne obiekty objęte ochroną konserwatorską typu zabytki ruchome i nieruchome, cenne układy urbanistyczne.

Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na ten komponent większości z celów określonych w niniejszym dokumencie. Realizacja inwestycji w sposób pośredni przyniesie pozytywne długotrwałe skutki dla tych obiektów, bądź nie wywrze istotnego wpływu.

▪ LUDZIE

Na etapie realizacji wszelkiego rodzaju inwestycji wystąpią krótkotrwałe, okresowe uciążliwości związane zarówno z emisją hałasu, jak i zanieczyszczeń do powietrza. Jednakże opisane powyżej oddziaływania ustąpią wraz z zakończeniem robót budowlanych. W wyniku eksploatacji inwestycji czy to drogowych czy związanych z działalnością gospodarczą będą występować oddziaływania zarówno na jakość powietrza jak i klimat akustyczny. Przewiduje się, że realizacja ustaleń Programu wpłynie pozytywnie na zdrowie ludzi (w sposób pośredni), gdyż w większości będzie obejmowała tereny przeznaczone na cele gospodarcze, umożliwi też rozwój infrastruktury technicznej (wodociągowej, kanalizacyjnej itp.), czy drogowej. Program obejmuje też zadania minimalizujące postępujące oddziaływania związane ze zmianami klimatycznymi, które pośrednio wpłyną pozytywnie na ludzi. Będą to zarówno aspekty wnikające ze zmniejszenia emisji, jak korzystania z zasobów środowiska np. dobrej jakości wód. Zastosowanie środków ograniczających negatywne oddziaływanie, opisanych w rozdziale 3 niniejszej prognozy, powinno być wystarczające dla zachowania odpowiedniego bezpieczeństwa dla ludzi, jak i stanu środowiska. Większość opisanych w niniejszym Programie zadań będzie bez zauważalnego wpływu na ten komponent środowiska.

Ponadto ważnym aspektem (jak już wspomniano wyżej) jest to, że dla wielu przedsięwzięć zgodnie z zapisami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, wymagane jest uzyskanie decyzji środowiskowych. W takich sytuacjach zostanie przeprowadzona szczegółowa analiza wpływu konkretnego przedsięwzięcia na etapie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W karcie informacyjnej przedsięwzięcia czy raporcie oddziaływania (dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko) zostaną przedstawione przewidywane oddziaływania na poszczególnych etapach jego realizacji wynikające

z zaplanowanego charakteru prac związanych z inwestycją, oraz sposób zastosowania konkretnych rozwiązań minimalizujących wpływ na środowisko.

OCENA ODDZIAŁYWAŃ SKUMULOWANYCH

Przez oddziaływania skumulowane analizowanego Programu należy rozumieć oddziaływanie na środowisko i spowodowane tym oddziaływaniem zmiany w środowisku, wywołane wpływem planowanych do realizacji działań, w połączeniu z innymi oddziaływaniami przewidziane do realizacji w tym samym czasie bądź w przyszłości.

Zmiany w środowisku powodowane są przez: przekształcenia terenu, postępującą urbanizację terenów i związane z tym oddziaływania, rozwiązania komunikacyjne, zmiany warunków klimatycznych, katastrofy sytuacje awaryjne. Jak wskazano w niniejszej Prognozie, analizowany Program jest dokumentem strategicznym, który nie wskazuje na konkretne zadania czy miejsca realizacji inwestycji, wyznacza natomiast kierunki działań mające w perspektywie długoterminowej mają przynieść korzyści dla środowiska. Wobec czego szczegółowa analiza rodzaju oddziaływań skumulowanych nie jest możliwa. Niemniej jednak na bazie przedstawionego zakresu możliwa jest ocena przewidywanych oddziaływań oraz sposobu ich minimalizacji poprzez m.in.:

- ocenę lokalizacji inwestycji pod kątem wystąpienia oddziaływań skumulowanych, w szczególności na etapie jej eksploatacji;
- zmiany technologiczne w instalacji, stosowanie nowych technologii;
- rozwiązania techniczne, stosownie środków zaradczych;
- stosownie substancji bezpiecznych dla środowiska,
- prowadzenie prac w porze dziennej, praca na biegu jałowym,
- prowadzenie prac w terminach uwzględniających okresy rozrodcze zwierząt, wegetacyjne roślin,
- prowadzenie prac według przyjętych harmonogramów;

Z charakteru Programu wynika, że niektóre przedsięwzięcia mogłyby się w jakimś stopniu kumulować. Ocena tych oddziaływań powinna zostać w sposób wnikliwy dokonana na etapie oceny oddziaływań na środowisko, w przypadku realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, bądź na obszary Natura 2000.

2.6. OCENA PROJEKTU PROGRAMU W KONTEKŚCIE ZAPISÓW ART. 33 USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody stanowi, że zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

1. pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, lub
2. wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
3. pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Przepis ten stosuje się również do proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty. Z uwagi na to, że analizowany Program w większości nie konkretyzuje zadań do realizacji lecz

naświetla ich charakter oraz często nie określa szczegółowej ich lokalizacji, ocenie wpływu na tereny objęte obszarami Natura 2000 podlega cały teren powiatu choszczeńskiego. Na terenie powiatu choszczeńskiego występują obszary Natura 2000 opisane szczegółowo w rozdziale 2.1.8. niniejszej prognozy.

Program ma na celu wyznaczenie celów umożliwiających rozwój powiatu z jednoczesnym zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, wobec czego może wiązać się z ingerencją w środowisko naturalne. Jednym z głównych celów Programu jest ochrona zasobów przyrodniczych.

Realizacja celów wyznaczanych w ramach Programu nie spowoduje naruszenie przepisu art. 33 ustawy o ochronie przyrody w kontekście pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, nie wpłynie negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 oraz nie pogorszy integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązań z innymi obszarami. W przypadku realizacji inwestycji nie wymagających „stricte” decyzji środowiskowej zgodnie z art. 96 *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, przed wydaniem jakiegokolwiek decyzji wymagającej realizacji przedsięwzięcia należy rozważyć, czy nie spowoduje potencjalnego znaczącego oddziaływania na obszar Natura 2000. Zapis ten umożliwia rozpatrzenie takiego oddziaływania nawet przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięcia innego niż przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko, gdy inwestycja nie jest bezpośrednio związana z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z jego ochrony.

Ponadto stosowanie zabezpieczeń chroniących środowisko ogranicza zagrożenia wynikające z realizacji inwestycji na terenach objętych formami ochrony przyrody. W powiecie choszczeńskim jest dużo terenów objętych formami ochrony przyrody, przez co realizacja inwestycji przebiegających poza takimi terenami jest trudna. Wśród pozytywnych korzyści można wyróżnić realizację zadań związanych z: zalesieniami, zwiększaniem powierzchni biologicznie czynnych, oraz zadania wyznaczone dla celu związanego z ochroną różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej. Wśród zadań ujęto kontynuację opracowania planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 oraz innych form ochrony przyrody. Uchwalenie tych dokumentów jest istotne z punktu widzenia tych form ochrony z uwagi na to, że wskaże realizacja jakich zadań może mieć znaczący wpływ na ich stan.

Należy również wskazać, że większa część zadań inwestycyjnych realizowana będzie głównie na obszarach już zurbanizowanych. Jednakże z uwagi na ogólny charakter formułowanych w projekcie Programu planowanych zadań (bez wskazania zakresu i szczegółowej lokalizacji) należy stwierdzić, iż w analizowanym dokumencie brak jest danych, które jasno wskazywałyby, że realizacja jego ustaleń spowoduje znaczące oddziaływanie na te tereny i przedmiot ich ochrony. Na względzie należy również mieć fakt, że jest to dokument o charakterze strategicznym, który nie wskazuje stosowanej technologii na etapie realizacji i eksploatacji inwestycji. Dodatkowo wyznaczone zadania nie są sprzeczne z aktami prawnymi dotyczącymi form ochrony przyrody.

2.7. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Konieczność uwzględniania łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do jego zmian w ocenie oddziaływania na środowisko spowodowana jest obserwowanymi w ostatnich dziesięcioleciach, jak

i nasilonymi w ostatnich latach skutkami zmian klimatu, polegającymi m. in. na wzroście temperatury oraz zwiększeniu częstotliwości i skali ekstremalnych zjawisk pogodowych.

W perspektywie widoczne będą niekorzystne zmiany środowiskowe. Zmiany klimatyczne powodują zmiany warunków hydrologicznych, pomimo tego iż, roczne sumy opadów nie uległy dużym zmianom to jednak ich charakter się zmienił - jest bardziej losowy, nierównomierny, co powoduje dłuższe okresy bezopadowe, gwałtowne i nawalne deszcze. Będzie również spadał poziom wód gruntowych, co negatywnie wpłynie na różnorodność biologiczną i formy ochrony przyrody. Zmiany widoczne będą również w porze zimowej, gdzie skróci się okres zalegania pokrywy śnieżnej, co również wpłynie na spadek zasobów wodnych. Jednocześnie efektem zmian klimatu będzie częstsze występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych - przede wszystkim ulewne deszcze niosące ryzyko powodzi i podtopień lub osuwisk, silne wiatry i wyładowania atmosferyczne, które mogą znacząco wpłynąć m.in. na budownictwo, infrastrukturę energetyczną czy transportową. Bezpośrednie negatywne skutki zmian klimatu spowodują nasilenie się zjawiska eutrofizacji wód śródlądowych, a co za tym idzie będzie to miało bezpośredni wpływ na stan jezior, cieków wodnych.

Obowiązek dotyczy zarówno projektów dokumentów (planów, programów, strategii wymienionych w ustawie ooś) - w trakcie przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jak i planowanych przedsięwzięć wymienionych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Zagadnienia łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do jego zmian są szczególnie istotne w aspekcie dofinansowania przedsięwzięć ze środków unijnych i stanowić mogą jeden z elementów oceny wniosków, wobec czego każde przedsięwzięcie wymaga w tym zakresie indywidualnej oceny. W analizowanym Programie wskazano cele strategiczne i operacyjne, w ramach których mogą być realizowane różnego rodzaju inwestycje mogące mieć wpływ na klimat. Badając czy zadanie planowane do realizacji nie będzie przyczyniać się do pogłębiania zmian klimatu, należy uwzględnić m. in. następujące elementy:

- bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych powodowane przez przedsięwzięcie (np. dwutlenek węgla);
- tlenek diazotu, metan lub inne gazy cieplarniane objęte Ramową Konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, w tym np. technologie, sposób ogrzewania, sposób nawożenia - ograniczenie wykorzystania azotu w nawozach, zarządzanie metanem;
- bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych powodowane przez działania towarzyszące przedsięwzięciu (wytwarzanie odpadów, gospodarka odpadami - energia ze spalania odpadów lub wytwarzanie biogazu ze ścieków i osadów, wylesianie - utrata siedlisk powodujących sekwestrację węgla);
- bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych powodowane przez transport towarzyszący przedsięwzięciu (lokalizacja, transport materiałów na etapie budowy, transport na etapie eksploatacji np. transport towarów, odpadów, podróże osób - ich liczba i długość, dostęp do transportu publicznego, transport rowerowy, wspólna jazda samochodami, pojazdy elektryczne);

- działania skutkujące pochłanianiem gazów cieplarnianych (np. zalesianie, zmiana sposobu użytkowania terenu, ochrona terenów zielonych, podmokłych - pozyskiwanie metanu do produkcji biogazu);
- działania skutkujące zmniejszaniem emisji gazów cieplarnianych (np. nowe technologie, korzystanie z OZE, wykorzystanie materiałów budowlanych pochodzących z recyklingu/odzysku);
- pośrednie emisje gazów cieplarnianych związane z zapotrzebowaniem na energię towarzyszącym przedsięwzięciu (np. związane ze stosowaną technologią, na potrzeby ogrzewania czy chłodzenia budynków, oświetlenie);
- zastosowanie naturalnej izolacji, okien skierowanych na południe, pasywnej wentylacji, czy żarówek energooszczędnych, innych elementów energochłonnych.

Badając czy przedsięwzięcie jest przystosowane do postępujących zmian klimatu należy uwzględnić m. in. elementy związane z klęskami żywiołowymi, takimi jak:

- powodzie - poprzez np. dobranie odpowiedniej lokalizacji, konstrukcję, awaryjne zasilanie w energię, wodę, sieć teleinformatyczną, a także organizację służb kryzysowych, zapewnienie dróg ewakuacyjnych;
- pożary - poprzez np. konstrukcję, zagospodarowanie terenu, systemy awaryjne, ognioodporne materiały budowlane, służby kryzysowe, drogi ewakuacyjne, dostęp do hydrantów, środków ochrony przeciwpożarowej;
- fale upałów - poprzez np. konstrukcję, zagospodarowanie terenu - zacienienie, dachy pokryte roślinnością, klimatyzację (co wiąże się ze zwiększeniem zapotrzebowania na energię i wodę), ochronę zbiorów, ochronę przeciwpożarową, zapewnienie wody dla zwierząt, ingerencję w obieg powietrza, pochłanianie lub generowanie wysokich temperatur - wyspy ciepła, emisje lotnych związków organicznych i tlenków azotu, materiały budowlane odporne na wysokie temperatury, materiały pochłaniające lub odbijające światło słoneczne, ich rodzaj, kolor, budowę zbiorników retencyjnych, form małej retencji wodnej;
- susze - poprzez np. systemy oszczędzania wody - technologiczne i bytowe, gromadzenie wód deszczowych i roztopowych, przygotowanie na mniejszą dostępność i gorszą jakość wody oraz zwiększone zapotrzebowanie na wodę, ochronę zbiorników, ochronę przeciwpożarową, lokalizację na obszarze o dużym zagrożeniu pożarowym, zapewnienie wody dla zwierząt, ochronę krajobrazu (ochrona zieleni), zachowanie ciągłości siedlisk, retencję wodną, zapotrzebowanie przedsięwzięcia na wodę, wpływ na warstwy wodonośne, instalacje oczyszczania ścieków umożliwiające odzysk wody, obieg zamknięty wód technologicznych;
- nawalne deszcze i burze - poprzez np. konstrukcję, odprowadzanie wody, wpływ na retencję powierzchniową, stopień izolacji terenu, zagospodarowanie terenu - zalesianie, tereny zielone, awaryjne zasilanie - energia, woda, sieć teleinformatyczna, ochronę przed podtopieniami - lokalizację, piorunochrony, minimalizatory, ryzyka wycieku zanieczyszczeń wbudowanie zasuw burzowych do systemów odwadniających w celu ochrony wnętrza przed zalaniem na skutek cofnięcia się ścieków, właściwe odwodnienie terenu przedsięwzięcia, kanalizacja deszczowa, służby kryzysowe, drogi ewakuacyjne.

Przy analizowaniu wpływu przedmiotowego Programu posiłkowano się zapisami „Poradnika przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe” opracowanego przez Ministerstwo Środowiska w październiku 2015 r., oraz poradnika „Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do zmian klimatu w ocenie oddziaływania na środowisko” opracowanego przez GDOŚ. Analizując, czy omawiane w niniejszym Programie obszary interwencji, cele i zadania będą przyczyniały się do pogłębienia zmian klimatu trzeba uwzględnić w ocenie kilka elementów tj. bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych powodowanych przez inwestycje (technologia, sposób ogrzewania itp.), działalność towarzyszącą inwestycjom (wytwarzanie odpadów, energia ze spalania, wylesienia itd.) oraz transport towarzyszący (na etapie zarówno budowy jak i eksploatacji inwestycji). Należało rozważyć również, jakie są prognozowane zmiany klimatu i w jaki sposób wpłyną one na środowisko oraz na jakie ekosystemy wpłynie realizacja zapisów Programu. W związku z tym, że działalność człowieka jest jednym z czynników mających wpływ na warunki klimatyczne oraz mając na uwadze postępujące ocieplenie klimatu (skutkiem czego jest występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych) należy dążyć do tego, aby łagodzić skutki zmian klimatu.

Analizując wpływ ww. elementów na klimat ustalono, że realizacja obszarów interwencji, celów i zadań określonych w Programie, w warunkach nie odbiegających od normy, nie będzie źródłem ponadnormatywnej emisji do atmosfery gazów cieplarnianych, czy też związków sprzyjających powstawaniu kwaśnych deszczy. Realizacja zadań zawartych w Programie może wiązać się z koniecznością wykonania wielkopowierzchniowej wycinki terenów leśnych, jednak wynikać to będzie ze stosownych dokumentów, bądź decyzji określających zadania z zakresu gospodarki leśnej. Rekompensatą za ich usunięcie będą odnowienia lasów, tam gdzie zostanie to zaplanowane. Należy prognozować, że w wyniku realizacji zadań będą powstawały związki (gazy cieplarniane) mające wpływ na klimat. Nie powinno to jednak mieć wpływu ponadnormatywnego i wielkoskalowego. Nie przewiduje się, aby realizacja celów zawartych w Programie w znaczący sposób wpłynęła na jakość powietrza, a tym samym klimat, oraz utratę siedlisk. W związku z tym, że w niniejszym Programie nie określono szczegółowych parametrów planowanych do realizacji zadań, które mogą być realizowane w ramach określonych celów i zadań, przed realizacją każdej inwestycji należy rozważyć wpływ na klimat oraz odporność na mogące wystąpić w przyrodzie niekorzystne zjawiska pogodowe tj. silne wiatry, obfite opady śniegu, nawalne deszcze, powódź, upały i susza czy fale mrozu. Zabezpieczenia chroniące środowisko opisane w pkt. 3 niniejszej prognozy powinny być wystarczające, by cele zawarte w Programie pomimo wpływu na klimat mogły zostać zrealizowane. Należy również zaznaczyć, że większość z celów zawartych w opracowywanym dokumencie, w konsekwencji prowadzić ma do poprawy stanu środowiska naturalnego.

3. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ KORZYSTNYCH DLA ŚRODOWISKA

3.1. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Kompensacja przyrodnicza zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska to zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi

przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych.

Wśród rozwiązań zapobiegających i ograniczających potencjalne negatywne oddziaływania na środowiska można wyróżnić:

POWIERZCHNIA ZIEMI, KRAJOBRAZ

- uwzględnienie ochrony krajobrazu i wartości przyrodniczych podczas realizacji inwestycji;
- przeznaczenie powierzchni nie objętych utwardzenie w granicach terenu objętego pracami budowlanymi na tereny zielone poprzez ich humusowanie i obsianie trawą lub darniowanie;
- racjonalne gospodarowanie materiałami (minimalizacja powstawania odpadów);
- przywracanie gruntom wartości przyrodniczych poprzez rekultywację zamkniętych składowisk odpadów oraz terenów zdegradowanych czy zdewastowanych przeznaczonych na cele rolne i leśne;
- likwidacja „dzikich wysypisk” odpadów co poprawi walory estetyczne i krajobrazowe terenów, na których one występują.

WODA

- stosowanie sprzętu i materiałów podczas prac budowlanych, które powodują jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska;
- zabezpieczenie środowiska gruntowo - wodnego podczas prac budowlanych;
- prace ziemne przy budowie linii kablowych prowadzone będą w sposób zabezpieczający ewentualne wykopy przed napływem wód opadowych;
- likwidacja „dzikich wysypisk” odpadów;
- budowa zbiorników retencyjnych.

HAŁAS

- prace budowlane będą prowadzone wyłącznie w porze dziennej, ograniczając ich wykonywanie w godzinach wieczornych (między 18:00 a 22:00);
- projektowanie zabezpieczeń chroniących przed hałasem, zadrzewień.

POWIETRZE

- sprawne prowadzenie prac budowlanych;
- stosowanie sprzętu i materiałów podczas prac budowlanych, które powodują jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska;
- prowadzenie prac związanych z wymianą pokryć dachowych zawierających azbest zgodnie z obowiązującymi przepisami.

ZASOBY NATURALNE, BIORÓŻNORODNOŚĆ, ZWIERZĘTA, FORMY OCHRONY PRZYRODY

- wprowadzanie zieleni przydrożnej;
- uwzględnianie zakazów obowiązujących na terenach objętych formami ochrony przyrody;
- prace związane z ewentualną wycinką drzew i krzewów będą przeprowadzone poza okresem lęgowym ptaków, co zapobiegnie ewentualnym stratom w lęgach ornitofauny;

- przed modernizacją budynków należy wykonywać inwentaryzacje pod kątem występowania gatunków chronionych;
- tworzenie siedlisk zastępczych (np. budki, skrzynki lęgowe), w przypadku konieczności ich likwidacji;
- udostępnianie turystom informacji o walorach przyrodniczych powiatu, obszarach cennych przyrodniczo oraz właściwych zachowaniach na tych obszarach;
- edukacja społeczeństwa;
- pozostawienie w korycie cieku tzw. elementów siedliskowych (głazów, kamieni, pni drzew), niezbędnych do życia gatunków zależnych od środowiska wodnego;
- stosownie zabezpieczeń drzew (pni, korzeni), wykopów i rowów.

LUDZIE

- lokalizowanie inwestycji uciążliwych dla środowiska poza terenami istniejącej zabudowy;
- sprawne prowadzenie prac budowlanych;
- stosowanie sprzętu i materiałów podczas prac budowlanych, które powodują jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska;
- edukacja społeczeństwa.

W przypadku realizacji inwestycji rozwiązania zapobiegawcze podejmowane na tym etapie są podobne dla większości analizowanych komponentów środowiska, wobec czego poniżej wskazano rozwiązania mające zapobiegać negatywnym oddziaływaniom na etapie inwestycyjnym (realizacji inwestycji):

- lokalizowanie dróg technologicznych, zaplecza budowy na terenie już przekształconym, w przypadku braku takiej możliwości w sposób zapewniający minimalne przekształcenie powierzchni;
- ograniczenie do minimum wycinki drzew, zabezpieczanie przed uszkodzeniem drzew nieprzeznaczonych do usunięcia;
- wyznaczenie miejsc do czasowego gromadzenia wytworzonych odpadów;
- gromadzone w sposób selektywny wytworzonych odpadów, prawidłowe postępowanie z wytworzonymi odpadami;
- zabezpieczenie wykopów przed dostawianiem się zwierząt;
- przywiązywanie szczególnej uwagi do zabezpieczania środowiska przed skażeniem produktami ropopochodnymi z pojazdów, maszyn i urządzeń budowlanych, zaopatrzenie terenu budowy w środki ochrony środowiska gruntowo wodnego (sorbenty, maty);
- monitorowanie terenu inwestycji przez przyrodników, skorelowanie harmonogramu prac z „cyklem” przyrodniczym;
- prowadzenie robót budowlanych (uciążliwych hałasowo) w ciągu dnia;
- dążenie do tego, by zdjęta wierzchnia warstwa ziemi (humus) wykorzystywana była w miejscu budowy;
- redukcja do minimum czasu pracy silników spalinowych urządzeń, maszyn i samochodów - praca na biegu jałowym, ograniczenie prędkości jazdy w obrębie placu budowy i w okolicy.

Ponadto cele wyznaczone do realizacji w ramach Programu wpisują się w cele strategiczne zarówno krajowe, jak i regionalne.

3.2. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Projekt Programu wskazuje cele i kierunki interwencji, cele i zadania mające się przyczynić do rozwoju powiatu choszczeńskiego z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju. W niniejszym Programie rozpatrywano jedynie wariant „1” czyli realizacja zapisów Programu, oraz wariant „0” - braku realizacji Programu.

Cele strategiczne i operacyjne założone w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.” są właściwe, zgodne z celami strategicznymi zawartymi w dokumentach wyższego szczebla i brak jest innej alternatywy. Jeżeli założone cele będą zrealizowane, to gwarantują osiągnięcie zrównoważonego rozwoju powiatu, poprawy poziomu życia mieszkańców, oraz stanu komponentów środowiska.

4. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIETECHNICZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.” została sporządzona w oparciu o zapisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zgodnie z art. 51 ww. ustawy prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

1. zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2,

2. określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
  - ludzi,
  - zwierzęta,
  - rośliny,
  - wodę,
  - powietrze,
  - powierzchnię ziemi,
  - krajobraz,
  - klimat,
  - zasoby naturalne,
  - zabytki,
  - dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3. przedstawiać:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru, oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zgodnie z art. 52 ww. ustawy informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa wyżej, powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Starosta Choszczeński przed przystąpieniem do opracowywania projektu Programu zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Zachodniopomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla ww. dokumentu.

Odpowiadając na ww. wystąpienie Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie pismem oznaczonym sygnaturą: WOPN-OS.411.52.2021.KM z dnia 15.06.2021 r., wniósł o sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko ze szczególnym uwzględnieniem poniższych zagadnień:

- prognoza powinna w pełnym zakresie odpowiadać wymaganiom wynikającym z art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko przy zachowaniu warunków, o których mowa w art. 52 ust. 1 i 2 ww. ustawy; zalecane jest przy tym, o ile to możliwe, zachowanie układu zagadnień przedstawionego w art. 51 ust. 2 tej ustawy;
- należy zwrócić szczególną uwagę na diagnozę stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem (art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. b ustawy OOS), określenie przewidywanych, znaczących oddziaływań, spowodowanych realizacją ustaleń projektu programu (art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy OOS) oraz przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub ewentualną kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań, a także rozwiązań alternatywnych (art. 51 ust. 2 pkt 3 lit. a i b ustawy OOS);
  - należy przedstawić opis środowiska przyrodniczego terenu objętego projektem programu ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków objętych ochroną na podstawie:
    - a) Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz.U. z 2014 poz.1713),
    - b) Rozporządzenia Ministra Środowiska z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016 r. poz. 2183);
    - c) Rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2014 r. poz. 1409);
    - d) Rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z 2014 r. poz. 1408);
    - e) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;
    - f) Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. Nr 25 poz. 133 ze zm.)
- powyższe zagadnienia należy przedstawić na załączniku graficznym (Załącznik nr 1) do prognozy oddziaływania na środowisko.
  - w prognozie należy przeprowadzić ocenę projektu Programu w kontekście zapisów art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia o ochronie przyrody;
  - należy przedstawić na załączniku graficznym do prognozy lokalizację terenu objętego projektem programu w odniesieniu do istniejących form ochrony przyrody;
  - wynik powyższej analizy należy wykorzystać do wyznaczenia i opisu obszarów problemowych, analizy oddziaływań skumulowanych, zaplanowania środków minimalizujących oraz ograniczających negatywne oddziaływanie, a w przypadku, gdy nie będą one wystarczające działań kompensujących;
  - przedmiotem przeprowadzonej analizy i oceny oddziaływań na środowisko powinny być zarówno zadania inwestycyjne, jak też zamierzenia, które będą bezpośrednio sprzyjać poprawie, bądź zabezpieczeniu stanu środowiska;
  - należy wykazać także spójność ustaleń Programu z rozwiązaniami przyjętymi w innych opracowaniach strategicznych.

Zachodniopomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem znak: NZNS.7040.2.13.2021 z dnia 24.05.2021 r. wniósł, iż prognoza powinna przede wszystkim odpowiadać wymaganiom art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Wskazano, że prognoza powinna przede wszystkim określić, zanalizować i ocenić przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko, a w szczególności na ludzi, wodę i powietrze, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy. Ponadto powinna dać rzetelną ocenę oddziaływania na stan zdrowia ludzi, w szczególności w aspekcie: narażania na hałas, wibracje i zanieczyszczenia powietrza, promieniowane elektromagnetyczne, zagrożeń dla ujęć i źródeł wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z uwzględnieniem obszarów stref ochronnych tych ujęć, zagrożeń dla wód podziemnych, w szczególności GZWP, oddziaływania na gleby, zwłaszcza użytkowane rolnicze, zachowania dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie, zwłaszcza na terenach zabudowy mieszkaniowej /siedlisk ludzkich, zabudowy związanej ze stałym i czasowym pobytem dzieci i młodzieży (jednostki oświatowe) oraz na terenach rekreacyjno - wypoczynkowych, zapewnienie odpowiednich standardów jakości powietrza atmosferycznego. Prognoza powinna odnosić się do pełnej wersji projektowanego dokumentu i obejmować wszystkie planowane działania. Ponadto, w przypadku zidentyfikowania ryzyka wystąpienia negatywnych oddziaływań na zdrowie i życie ludzi, związanych z realizacją działań przewidzianych w projekcie, należy w prognozie w sposób szczególny odnieść się do możliwych metod ich skutecznej eliminacji bądź maksymalnego ograniczenia.

Zapisy zawarte w ww. uzgodnieniach uwzględniono w niniejszym opracowaniu. „Program Ochrony Środowiska na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.” sporządzony został na nowych zasadach, bazując na „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” opracowanych przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 r. W związku z ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1101) zmieniła się zasada sporządzania programów ochrony środowiska. Przestała obowiązywać polityka ekologiczna państwa, na której opierały się wcześniejsze programy. Nowe programy ochrony środowiska mają realizować cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057).

Na podstawie ww. wytycznych dokonano oceny stanu środowiska na terenie powiatu oraz wyznaczono cele, kierunki interwencji i zadania, z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.
2. Zagrożenia hałasem.
3. Pola elektromagnetyczne.
4. Gospodarowanie wodami.
5. Gospodarka wodno-ściekowa.
6. Zasoby geologiczne.
7. Gleby.
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.
9. Zasoby przyrodnicze.

10. Zagrożenia poważnymi awariami.

W Prognozie dokonano oceny skutków realizacji Programu na poszczególne ww. komponenty środowiska, przedstawiono potencjalne zagrożenia dla środowiska wynikające z realizacji działań zaplanowanych w Programie.

Zadania oraz ocenę ich wpływu na poszczególne komponenty środowiska określone do realizacji w ramach ww. celów szczegółowo przedstawiono w niniejszym opracowaniu (tabela 24). Zapisy Programu są spójne z wieloma programami i planami o znaczeniu międzynarodowym, krajowym, wojewódzkim, regionalnym oraz lokalnym. Z punktu widzenia ochrony środowiska zapisy w tych dokumentach dotyczą przede wszystkim:

- poprawy jakości powietrza;
- rozwoju sieci wodociągowych i kanalizacyjnej;
- redukcja emisji komunikacyjnej poprzez tworzenie warunków dla rozwoju ruchu rowerowego, w wyniku przebudowy dróg;
- wspieranie budowy infrastruktury służącej do wykorzystania energii odnawialnej,
- edukacji ekologicznej;
- ochrony bioróżnorodności oraz krajobrazowej;
- racjonalnego gospodarowania zasobami geologicznymi;
- prawidłowego postępowania z odpadami;
- przeciwdziałania skutkom suszy, powodzi, poważnym awariom.

Założone cele gwarantują osiągnięcie zrównoważonego rozwoju powiatu, poprawy poziomu życia mieszkańców oraz stanu komponentów środowiska. Analizowany Program obejmuje swoim zasięgiem teren całego powiatu choszczeńskiego. Realizacja inwestycji związanych z pracami budowlanymi spowoduje oddziaływanie na etapie budowy, jak i na etapie eksploatacji. Na etapie budowy wystąpią oddziaływania krótkotrwale o znaczeniu lokalnym, spowodowane głównie działaniami ciężkiego sprzętu budowlanego oraz wykonywanymi pracami budowlanymi. Natomiast na etapie eksploatacji oddziaływania będą długotrwale i docelowo w większości inwestycji spowodują poprawę stanu środowiska naturalnego na terenach objętych realizacją.

Realizacja zapisów Programu umożliwi poprawę stanu środowiska na terenie powiatu. Zmiany te będą zauważalne głównie w poprawie jakości takich elementów jak:

- powietrze atmosferyczne - poprawie ulec powinien stan powietrza atmosferycznego;
- krajobraz - podniesienie atrakcyjności wizualnej powiatu poprzez prace remontowe np. obiektów użyteczności publicznej;
- podniesienie poziomu życia mieszkańców - poprzez rozwój infrastruktury zaopatrzenia w wodę, prąd, gaz i odprowadzania ścieków;
- stan środowiska przyrodniczego - poprzez wyznaczenie celów ważnych dla ich ochrony;
- gospodarki wodościekowej - poprzez dalsze prace związane z siecią wodociągową, kanalizacyjną, przebudowy istniejących oczyszczalni ścieków.

Realizacja celów wyznaczanych w ramach Programu nie spowoduje naruszenie przepisu art. 33 ustawy o ochronie przyrody w kontekście pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk

gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, nie wpłynie negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, oraz nie pogorszy integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązań z innymi obszarami.

Nie przewiduje się również wystąpienia znaczącego oddziaływania na środowisko, zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi.

5. OŚWIADCZENIE AUTORA, A W PRZYPADKU GDY WYKONAWCĄ PROGNOZY JEST ZESPÓŁ AUTORÓW - KIERUJĄCEGO TYM ZESPOŁEM, O SPEŁNIENIU WYMAGAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 74A UST. 2, STANOWIĄCE ZAŁĄCZNIK DO PROGNOZ

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 247 ze zm.), w związku z art. 74a ust. 2 ww. ustawy oświadczam, że ukończyłam, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, co najmniej studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie na kierunkach związanych z kształceniem w obszarze:

- a) nauk ścisłych z dziedzin nauk chemicznych,
- b) nauk przyrodniczych z dziedzin nauk biologicznych oraz nauk o Ziemi,
- c) nauk technicznych z dziedzin nauk technicznych z dyscyplin: biotechnologia, górnictwo i geologia inżynierska, inżynieria środowiska,
- d) nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych z dziedzin nauk rolniczych, nauk leśnych;

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
(podpis autora prognozy oddziaływania na środowisko,
a w przypadku zespołu autorów - kierującego tym zespołem)

SPIS TABEL:

TABELA 1. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2019 r.

TABELA 2. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2020 r.

TABELA 3. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2019 r.

TABELA 4. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2020 r.

TABELA 5. Wyniki równoważnych poziomów dźwięku dla pory dnia L_{AeqD} i nocy L_{AeqN} w 2019 r.

TABELA 6. Zestawienie wyników pomiarów długookresowych monitoringu hałasu drogowego w 2019 r. na terenie powiatu choszczeńskiego

TABELA 7. Wyniki pomiarów monitoringu PEM na terenie powiatu choszczeńskiego w latach 2018-2019.

TABELA 8. JCW jeziornych zlokalizowanych w powiecie choszczeńskim

TABELA 9. Wyniki klasyfikacji i oceny JCWP jeziornych powiatu choszczeńskiego na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w latach 2018 -2020

TABELA 10. JCW rzecznych przepływających przez powiat choszczeński

TABELA 11. Wyniki klasyfikacji i oceny JCWP rzecznych powiatu choszczeńskiego na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w 2020 r.

TABELA 12. Charakterystyka GZWP występujących w powiecie choszczeńskim

TABELA 13. JCW podziemnych zlokalizowanych w powiecie choszczeńskim

TABELA 14. Wyniki klasyfikacji i oceny JCW podziemnych powiatu choszczeńskiego na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w 2019 r.

TABELA 15. Bilans zasobów kopalin występujących na terenie powiatu choszczeńskiego (2020 r.).

TABELA 16. Ilość ścieków komunalnych oczyszczonych - ogółem na terenie powiatu choszczeńskiego na przełomie lat 2015 – 2020

TABELA 17. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w Powiecie Choszczeńskim w podziale na gminy w latach 2019 i 2020 r.

TABELA 18. Ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku w powiecie w latach 2015 – 2020.

TABELA 19. Ilość odpadów zbieranych selektywnie w powiecie choszczeńskim w latach 2018 – 2020

TABELA 20. Ilość odpadów wytworzonych i dotychczas składowanych z wyłączeniem odpadów komunalnych na terenie powiatu choszczeńskiego w 2017 r.

TABELA 21. Ilość zmieszanych unieszkodliwionych oraz pozostałych do unieszkodliwiania na terenie powiatu choszczeńskiego wyrobów azbestowych według stanu na 2021 r.

TABELA 22. Formy ochrony przyrody w powiecie choszczeńskim w liczbach (stan na dzień 31.12.2020 r.).

TABELA 23. Cele ochrony środowiska oraz sposoby ich uwzględnienia w projekcie Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030.

TABELA 24. Wpływ zadań inwestycyjnych na poszczególne elementy.

SPIS RYCIN:

RYC.1. Lokalizacja Drawieńskiego Parku Narodowego na tle powiatu choszczeńskiego

RYC.2. Lokalizacja Barlineckiego Parku Krajobrazowego na tle powiatu choszczeńskiego

RYC.3.Lokalizacja specjalnych obszarów ochrony (PLH) na tle powiatu choszczeńskiego

RYC.4. Lokalizacja obszarów specjalnej ochrony (PLB) na tle powiatu choszczeńskiego

RYC.5.Lokalizacja obszarów chronionego krajobrazu na tle powiatu choszczeńskiego

RYC.6.Lokalizacja rezerwatów na tle powiatu choszczeńskiego

RYC.7.Lokalizacja użytków ekologicznych na tle powiatu choszczeńskiego

RYC.8.Lokalizacja pomników przyrody na tle powiatu choszczeńskiego

RYC.9. Lokalizacja lasów na tle powiatu choszczeńskiego

SPIS WYKRESÓW:

Wykres 1. Pomniki przyrody w powiecie choszczeńskim

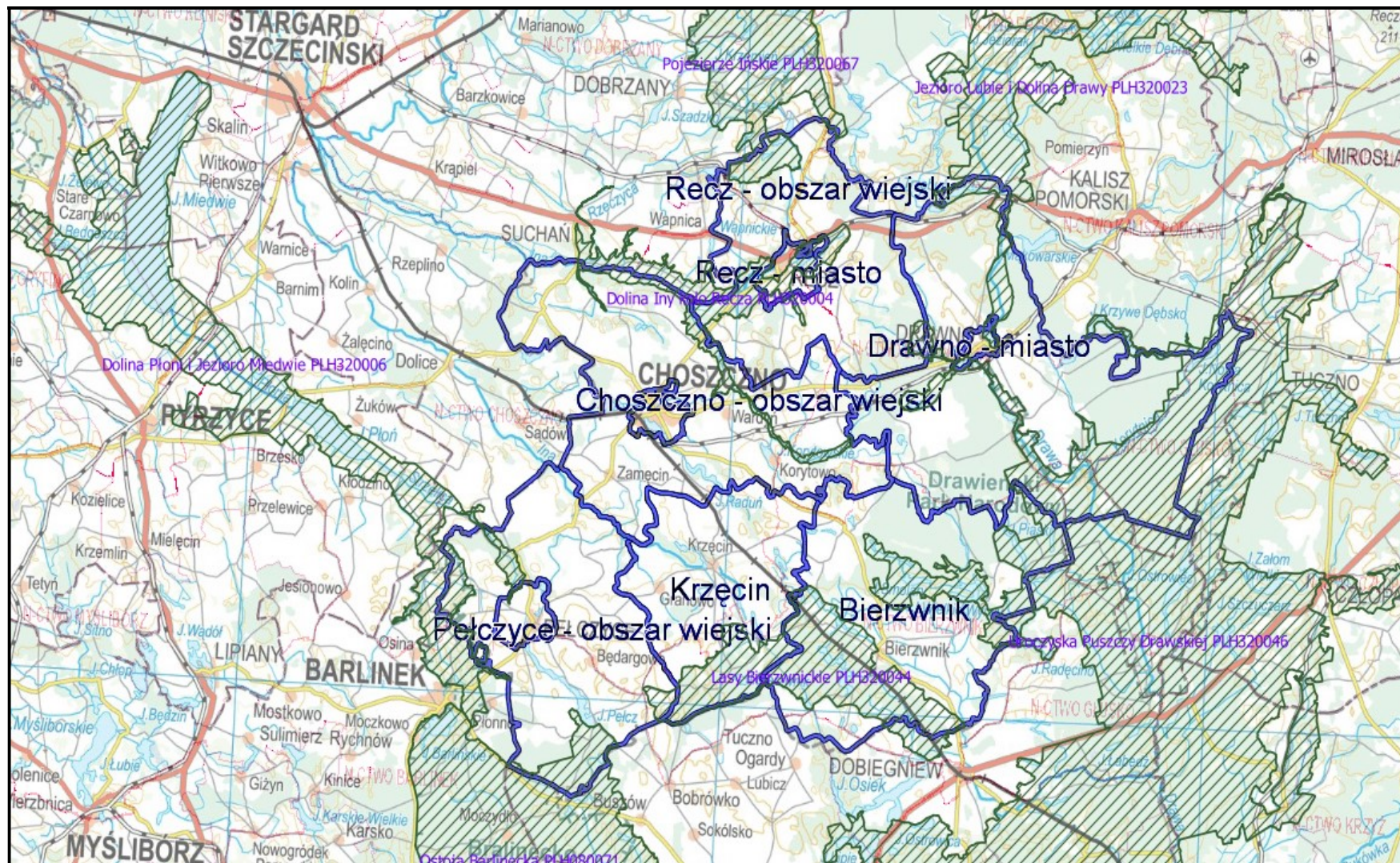
ZĄŁACZNIK NR 1

FORMY OCHRONY PRZYRODY

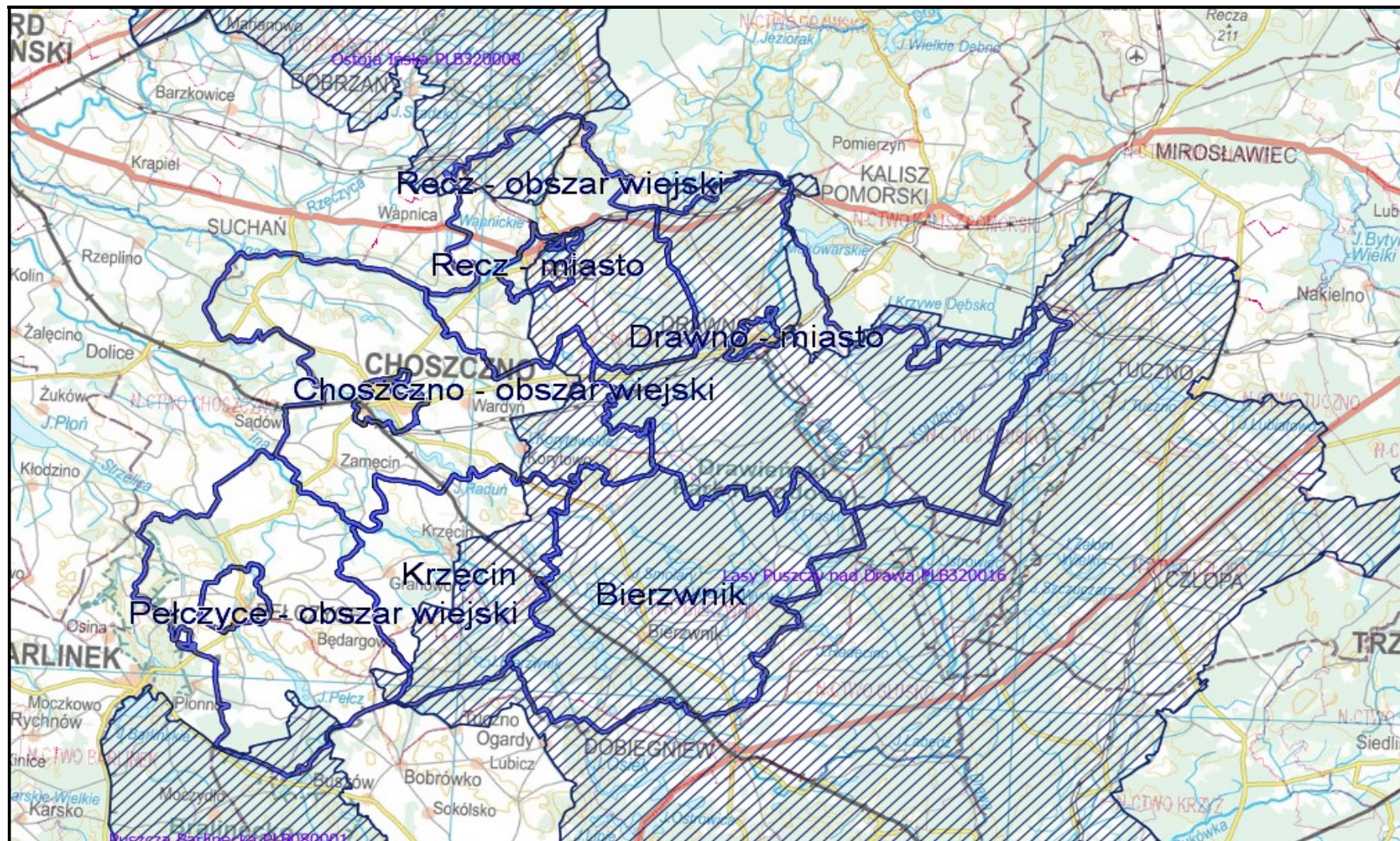
Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

SOO Natura 2000 na tle powiatu choszczeńskiego

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

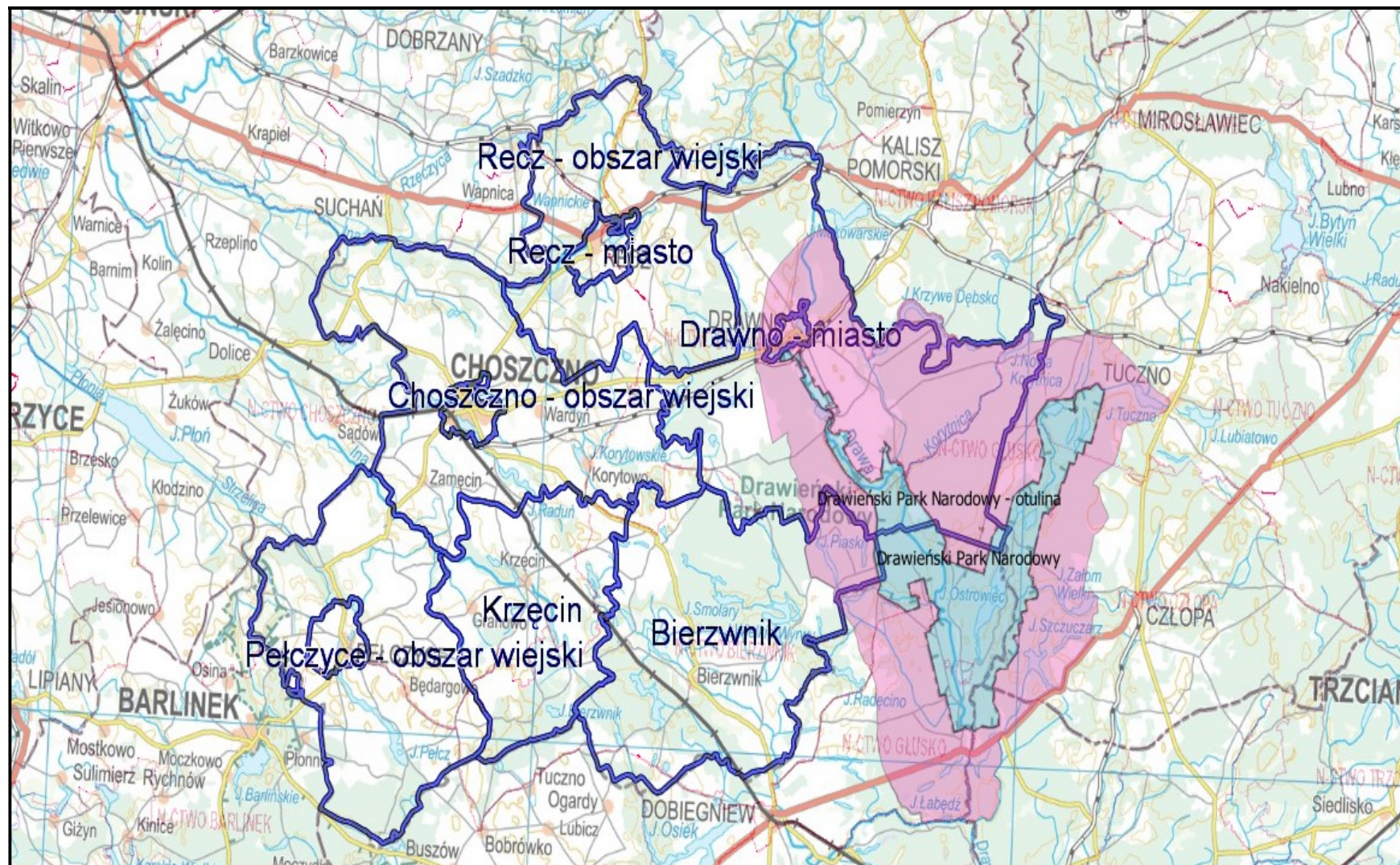
OSO Natura 2000 na tle powiatu choszczeńskiego

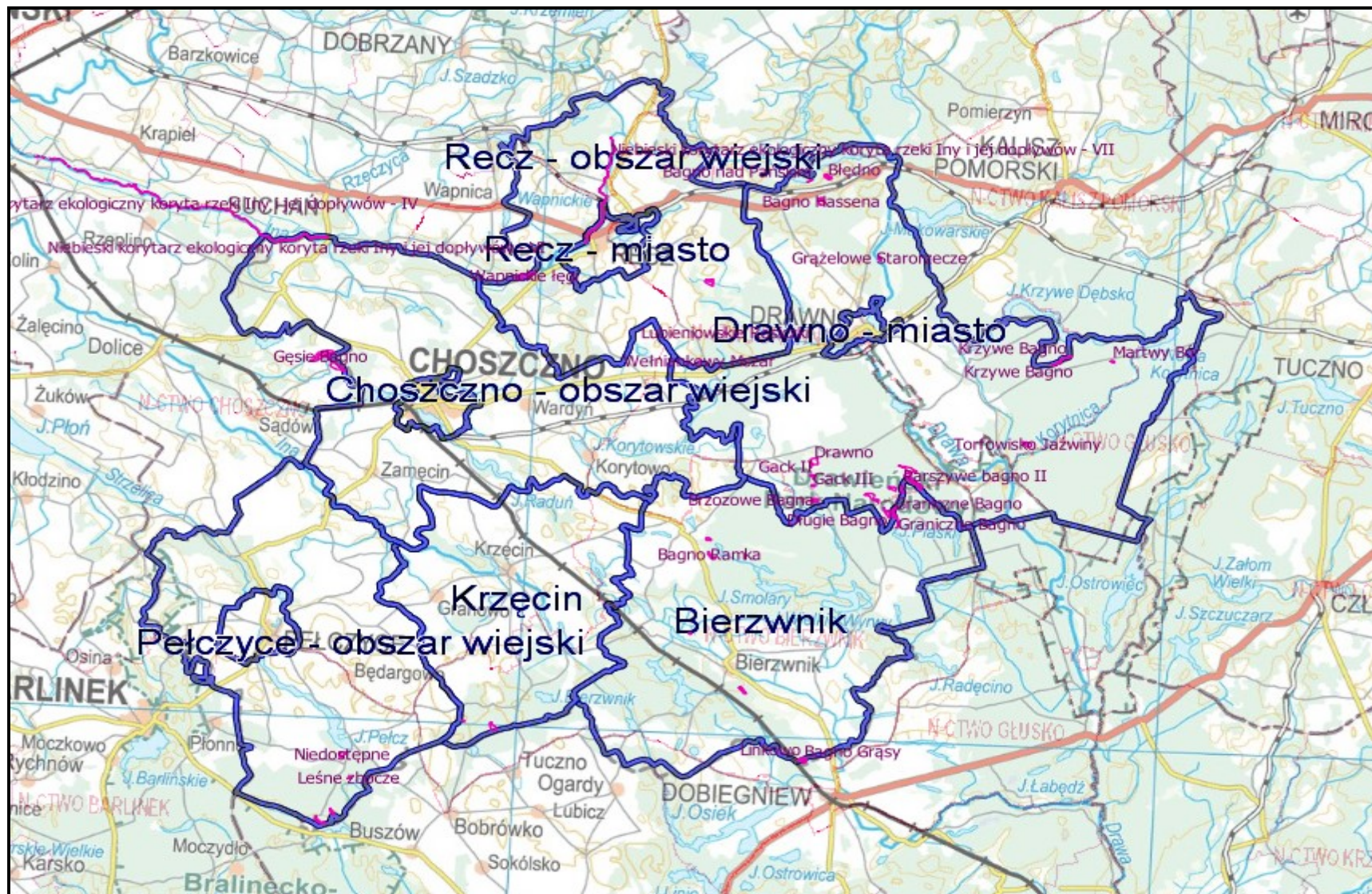

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

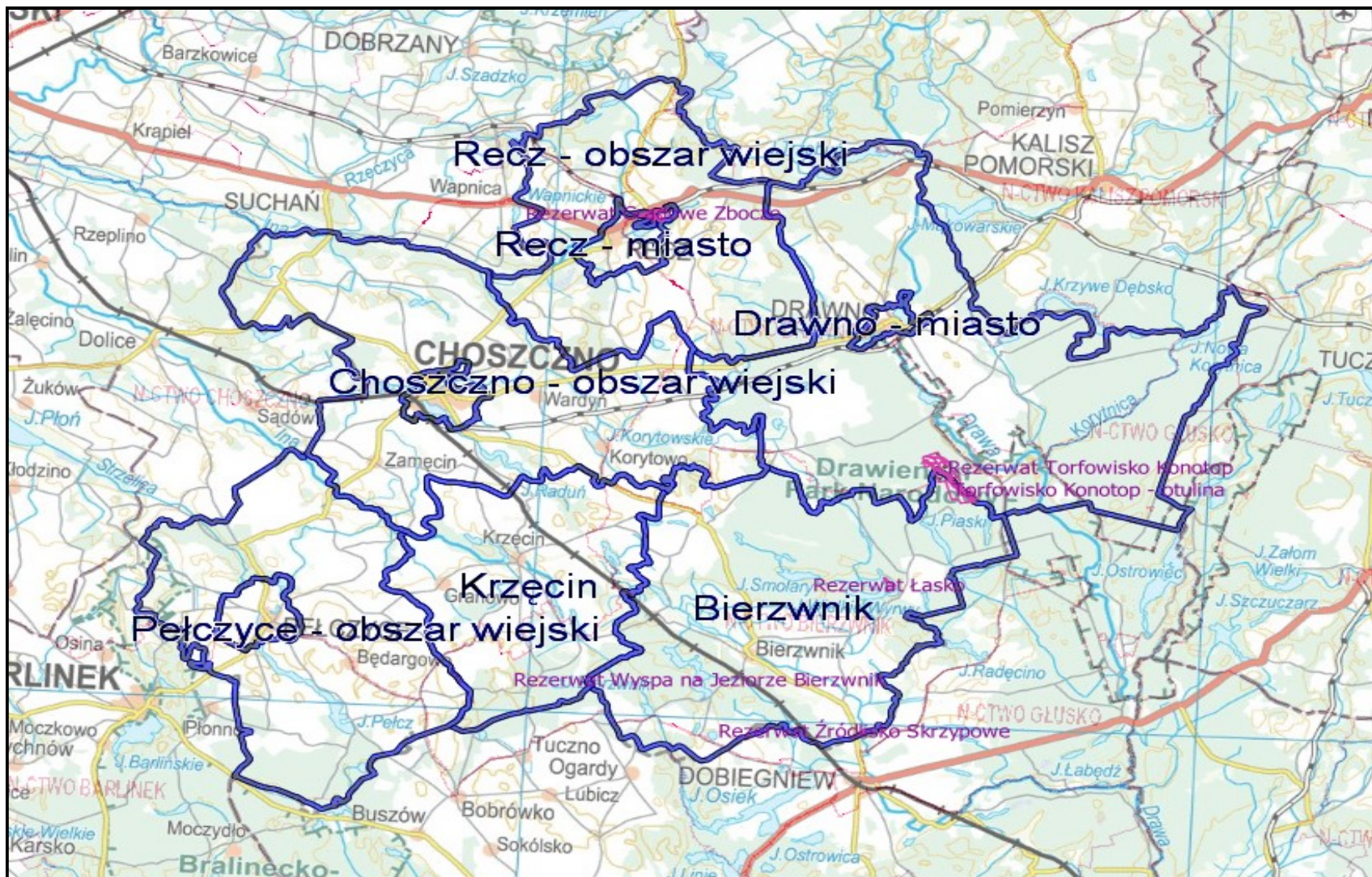
Park Narodowy wraz z otuliną na tle powiatu choszczeńskiego

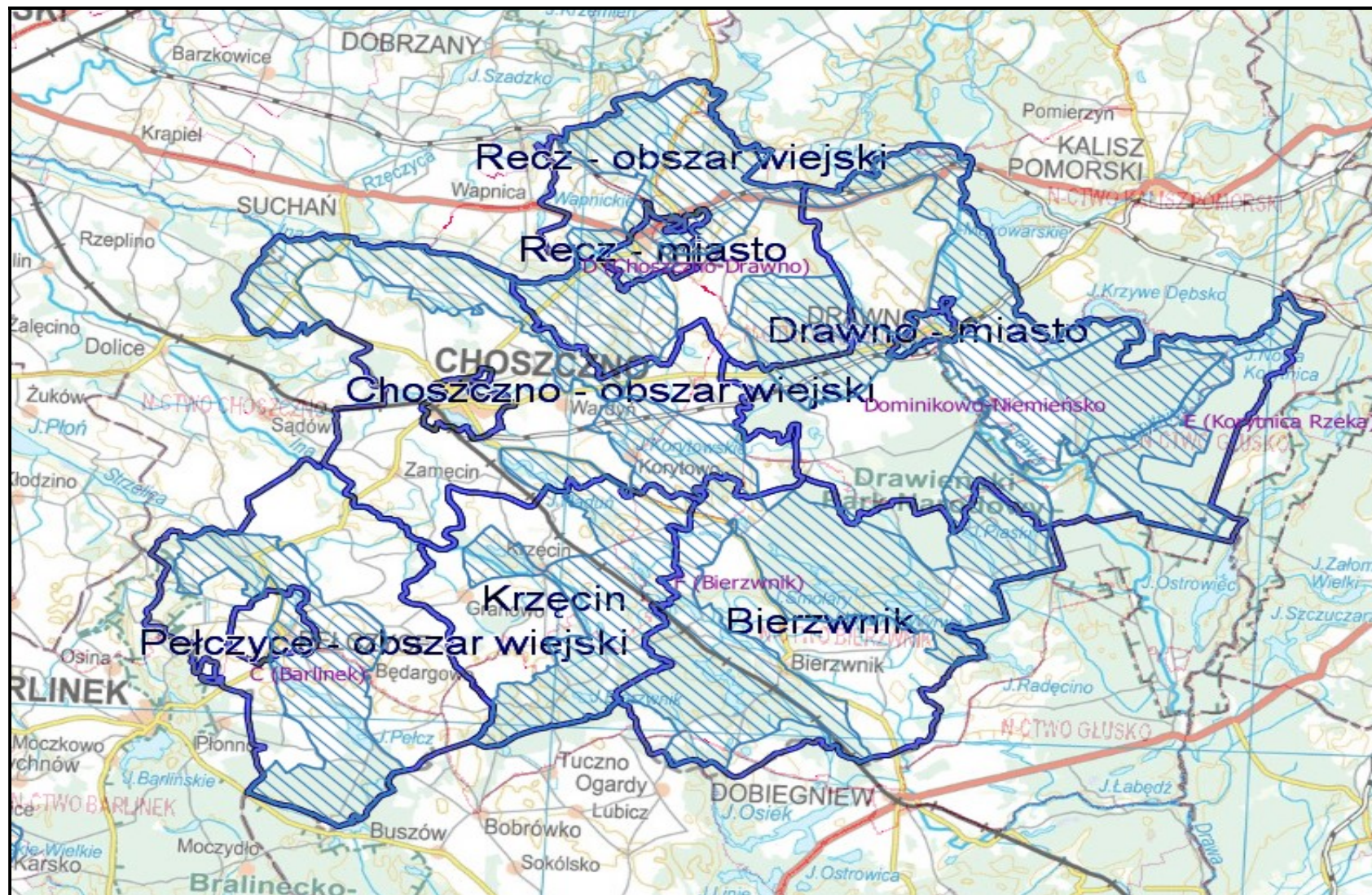
Użytki ekologiczne na tle powiatu choszczeńskiego

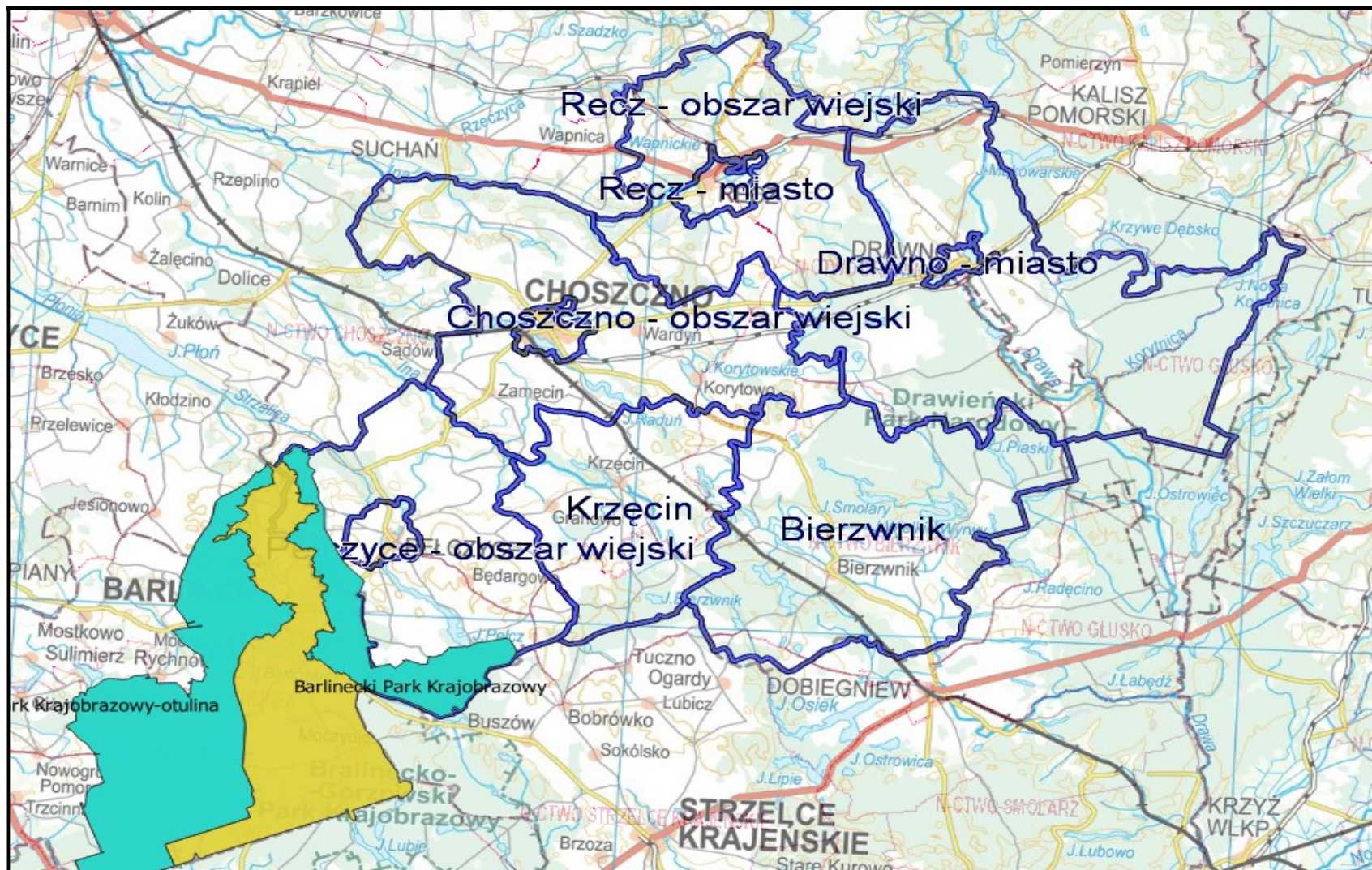
Rezerwy na tle powiatu choszczeńskiego

Obszary Chronionego Krajobrazu na tle powiatu choszczeńskiego

Park krajobrazowy na tle powiatu choszczeńskiego

GATUNKI WG. BDZP

(Bank Danych o Zasobach Przyrodniczych)

Gatunki wg BDZP

BDZP (Bank Danych o Zasobach Przyrodniczych)

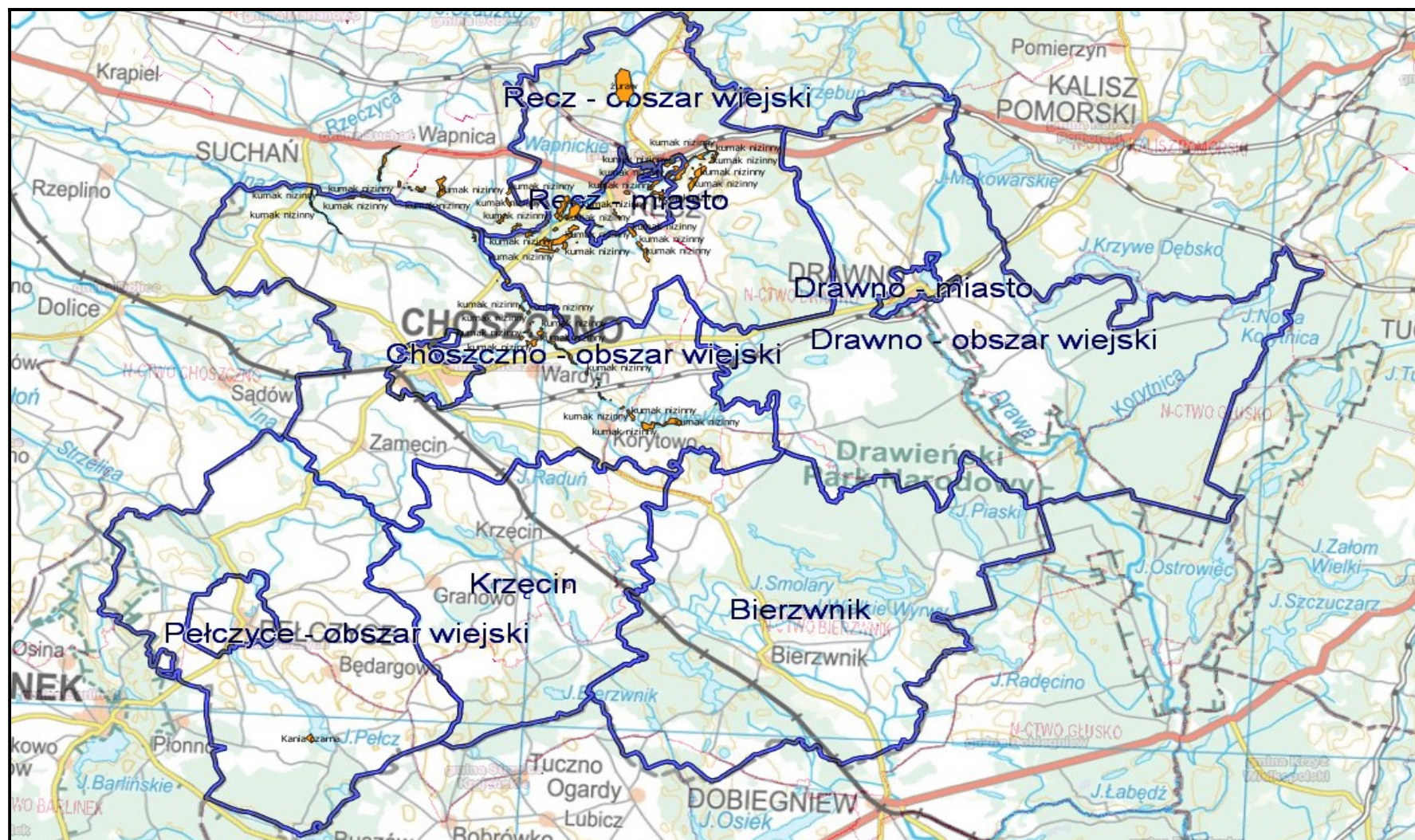
SIEDLISKA

WG. BDZP

(Bank Danych o Zasobach Przyrodniczych)

Siedliska wg BDZP

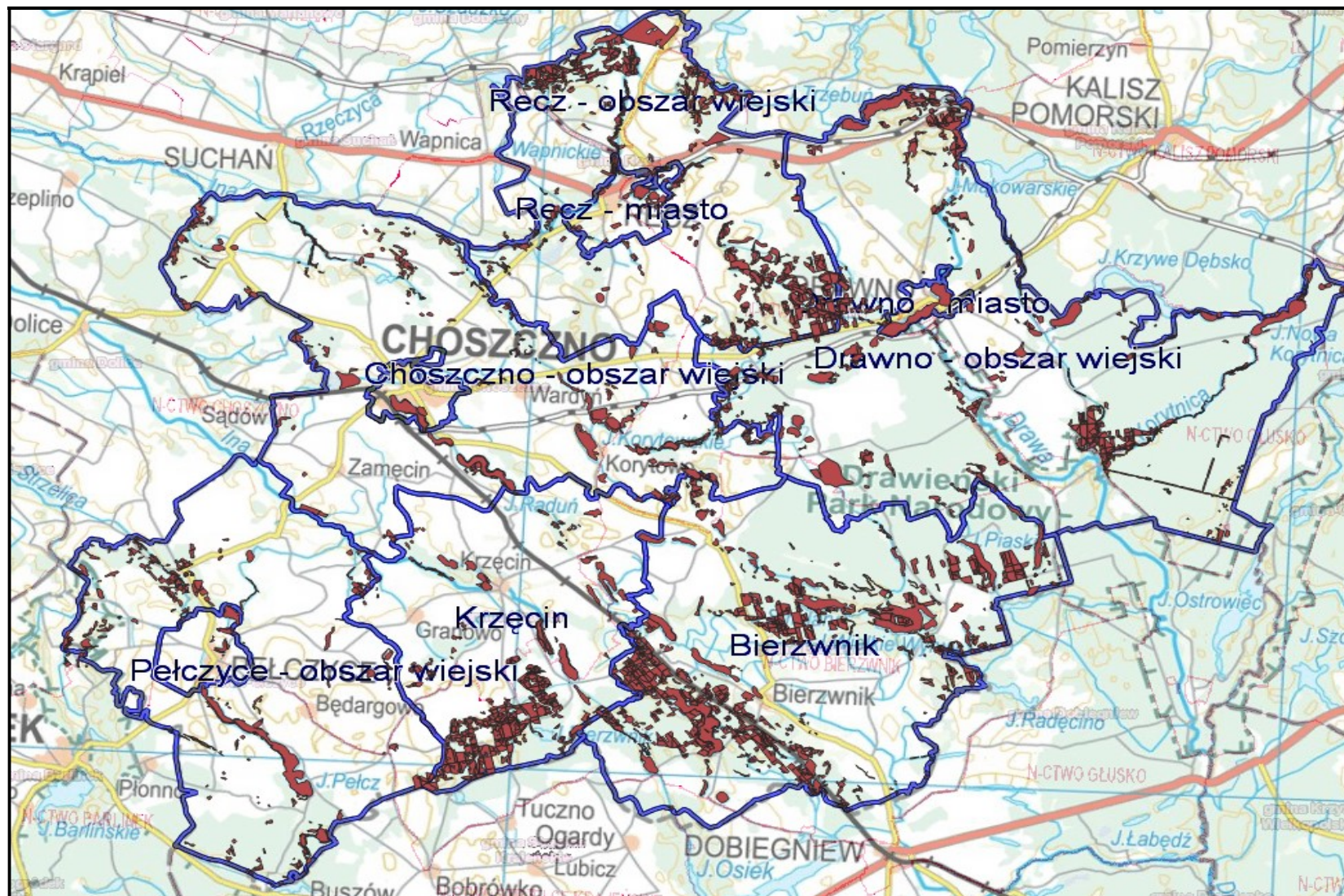
BDZP (Bank Danych o Zasobach Przyrodniczych)

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

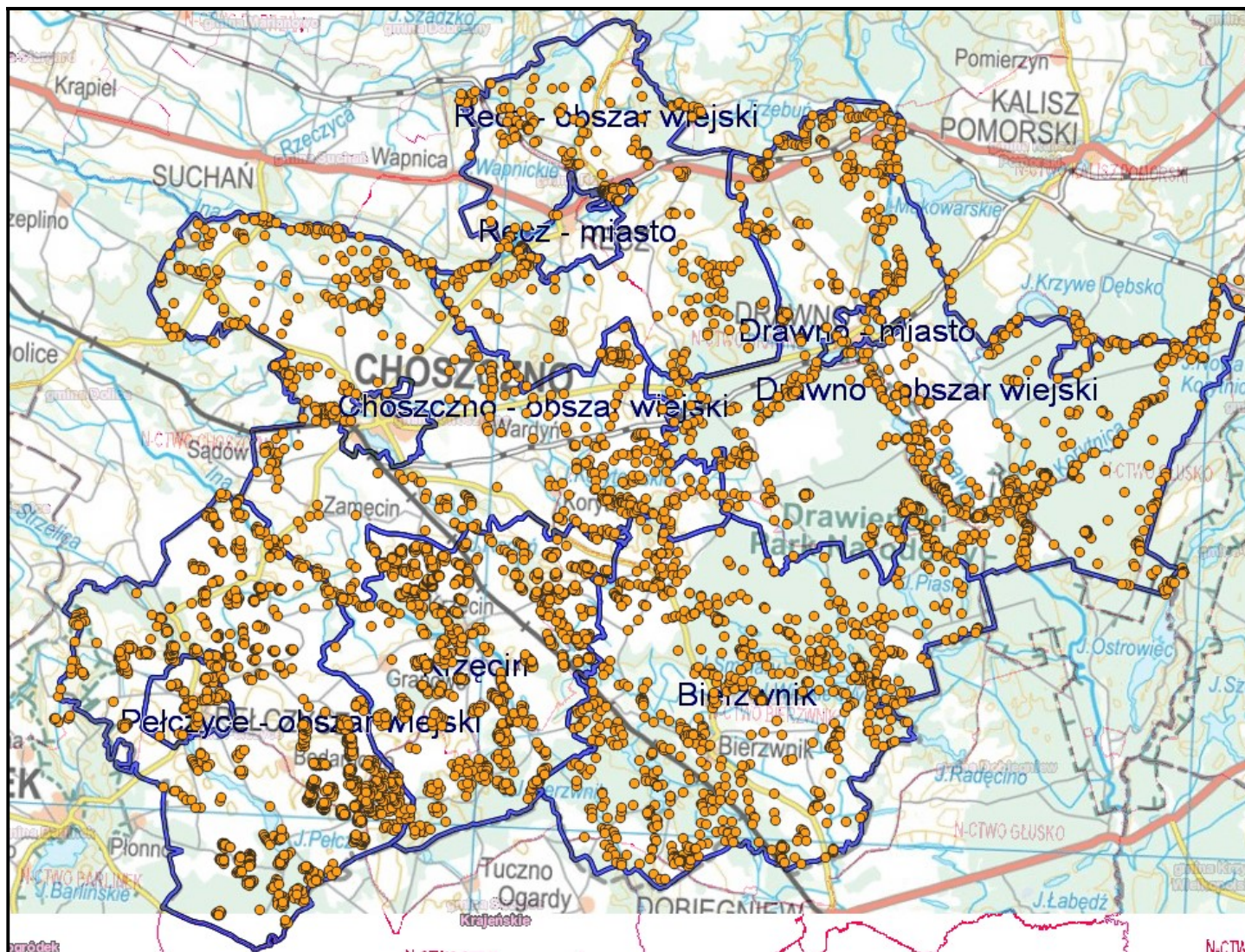
**SIEDLISKA PRZYRODNICZE
WG. WALORYZACJI
PRZYRODNICZEJ**

Siedliska przyrodnicze wg. wojewódzkiej waloryzacji przyrodniczej z 2010 r.

**STANOWISKA
WG. WALORYZACJI
PRZYRODNICZEJ**

Stanowiska wg. wojewódzkiej waloryzacji przyrodniczej z 2010 r.

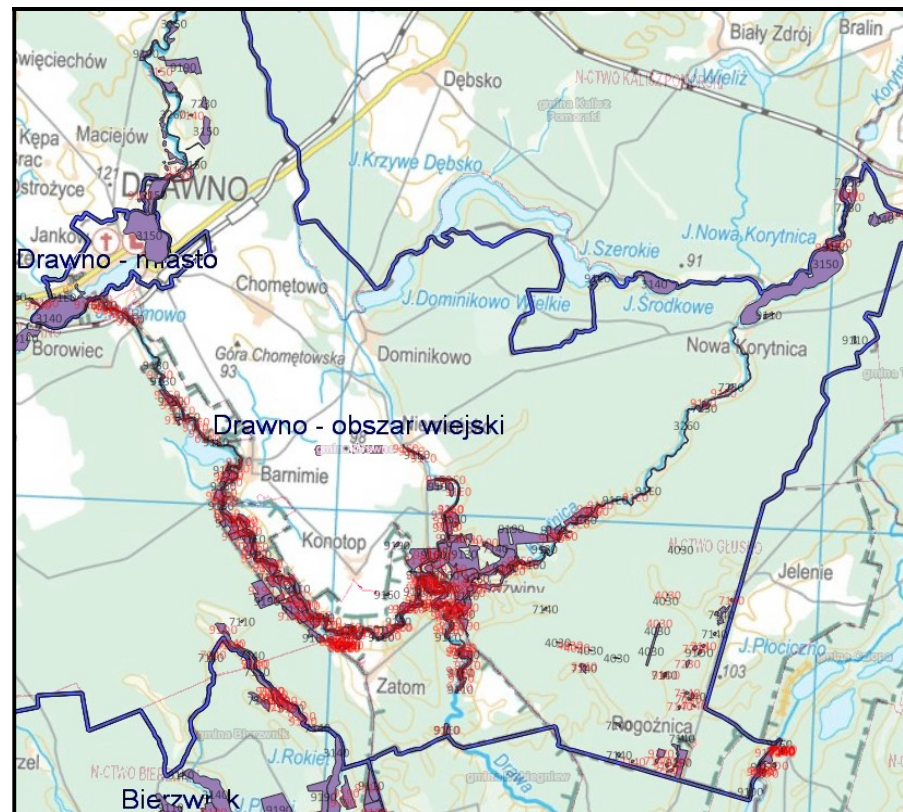
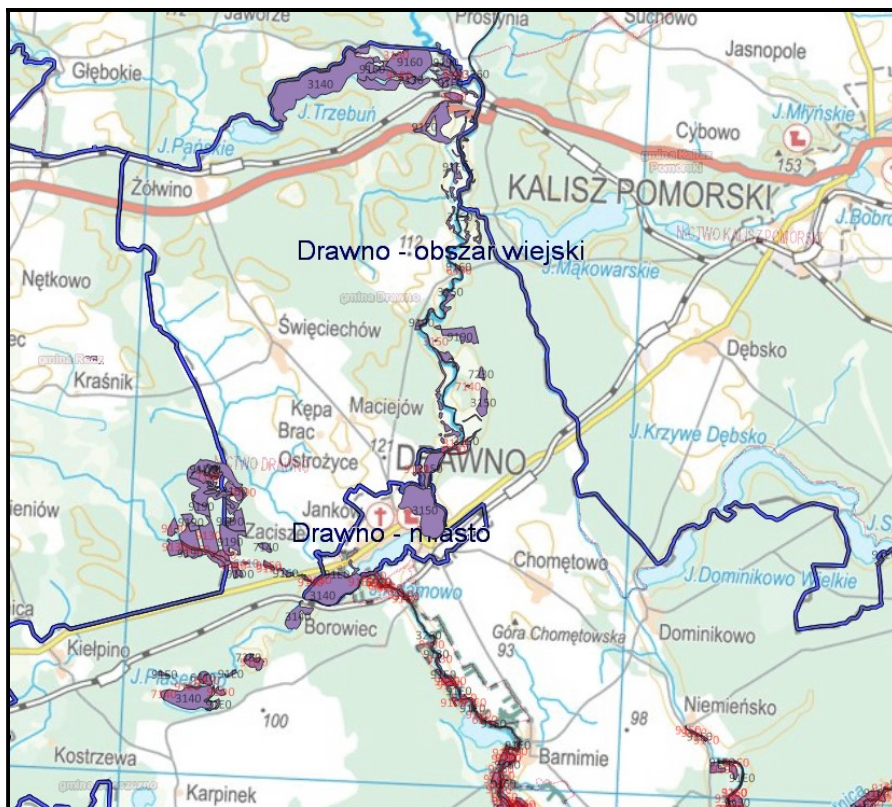
**SIEDLISKA PRZYRODNICZE
WG. PZO**

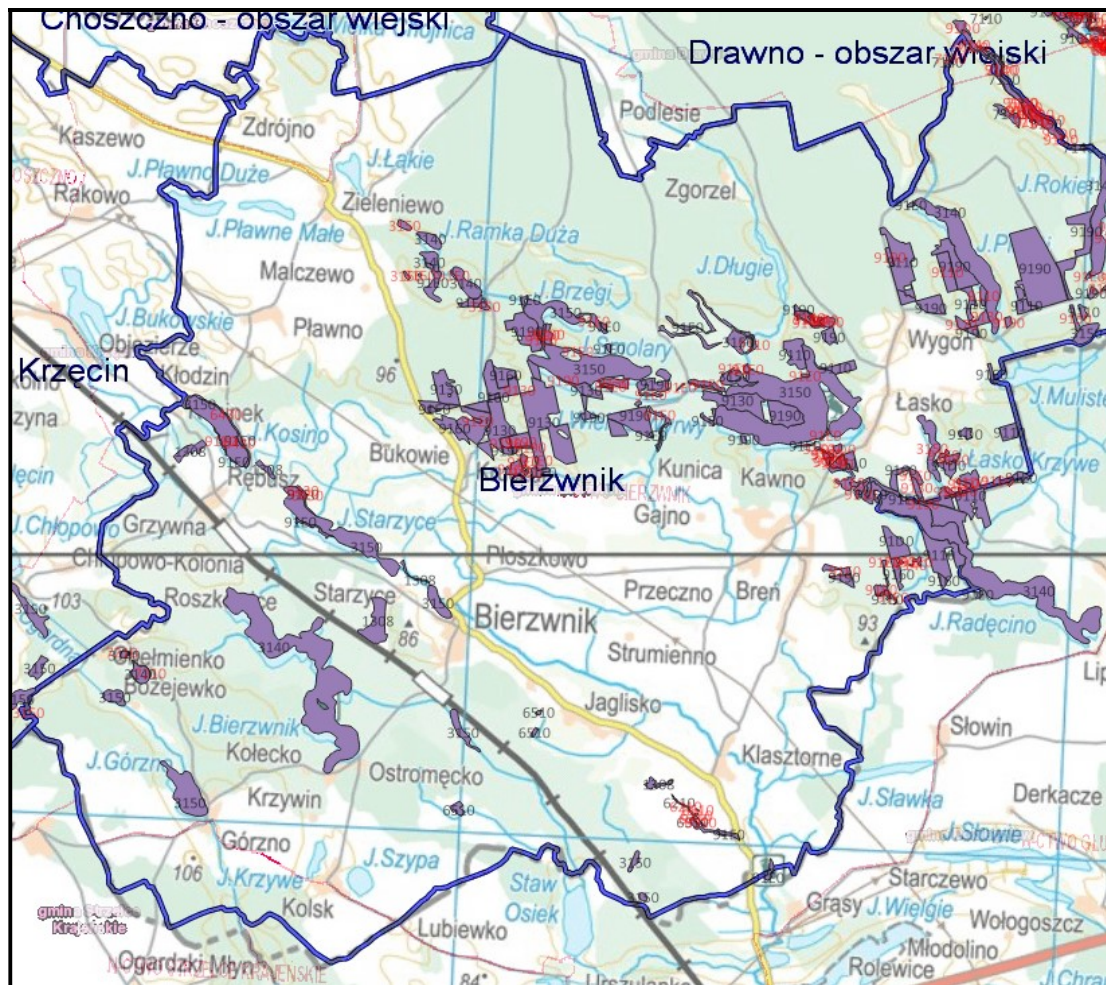

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

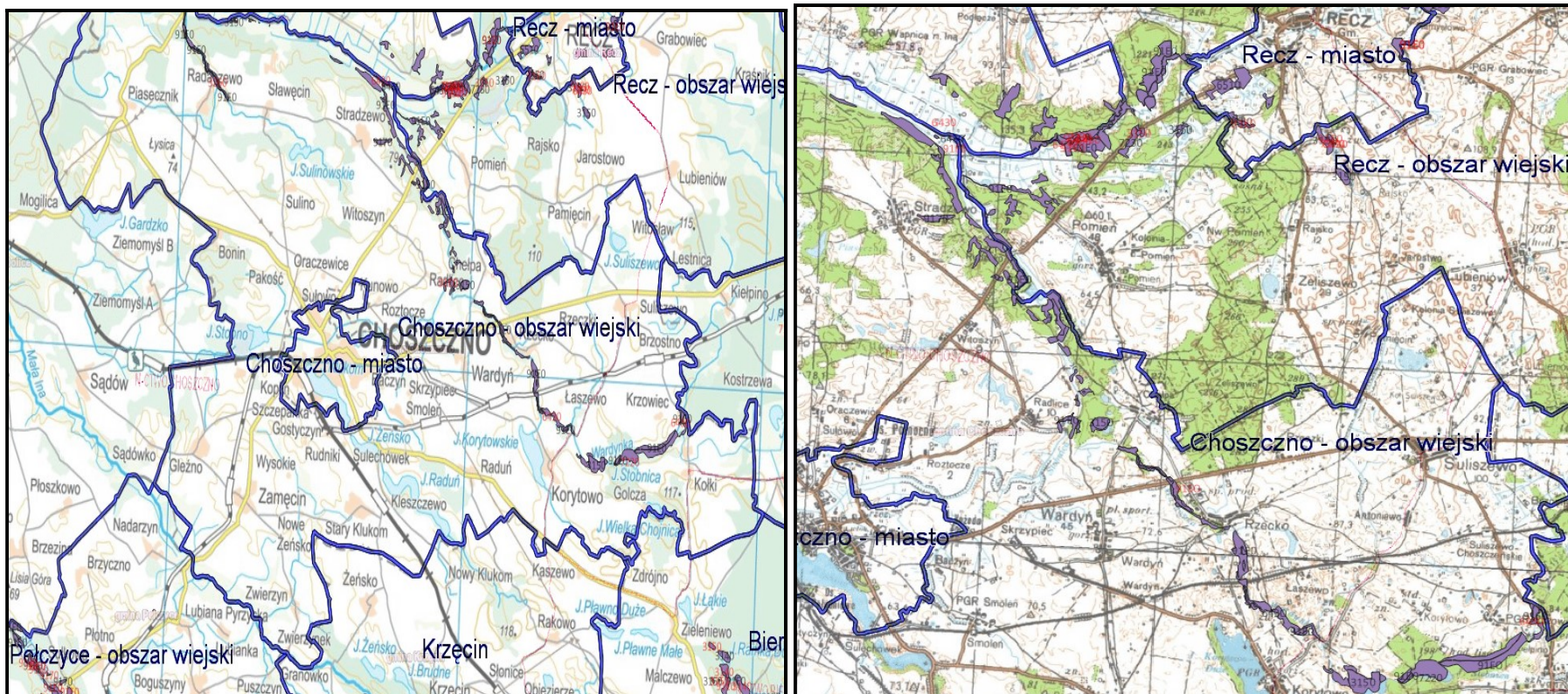

3. Siedliska przyrodnicze PZO – gmina Bierznik

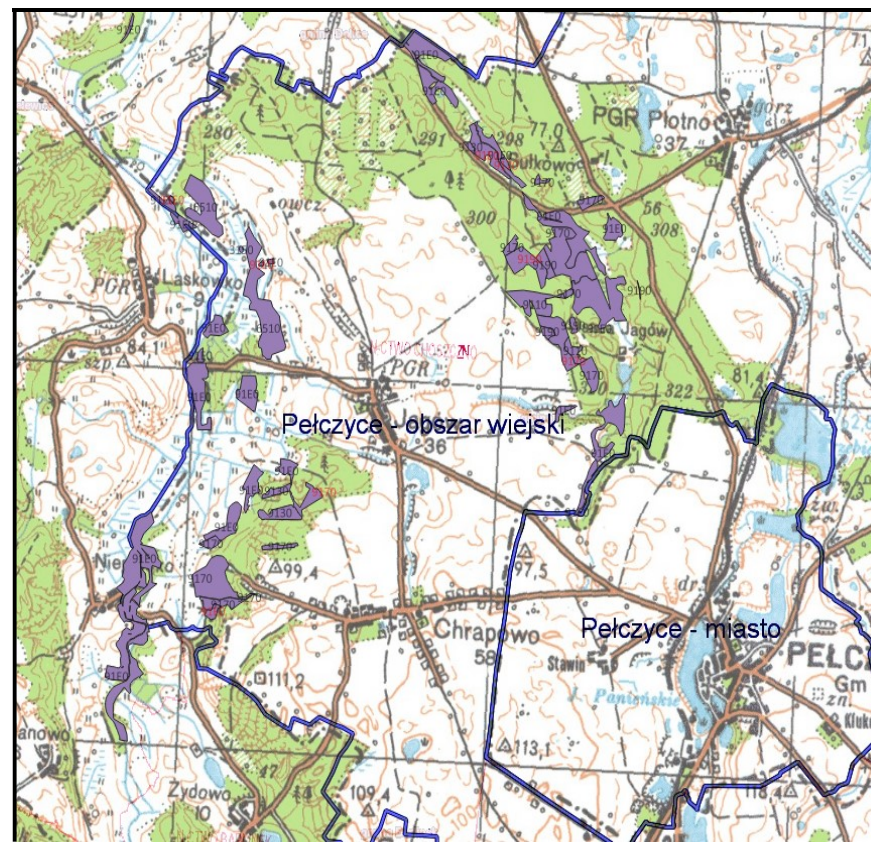
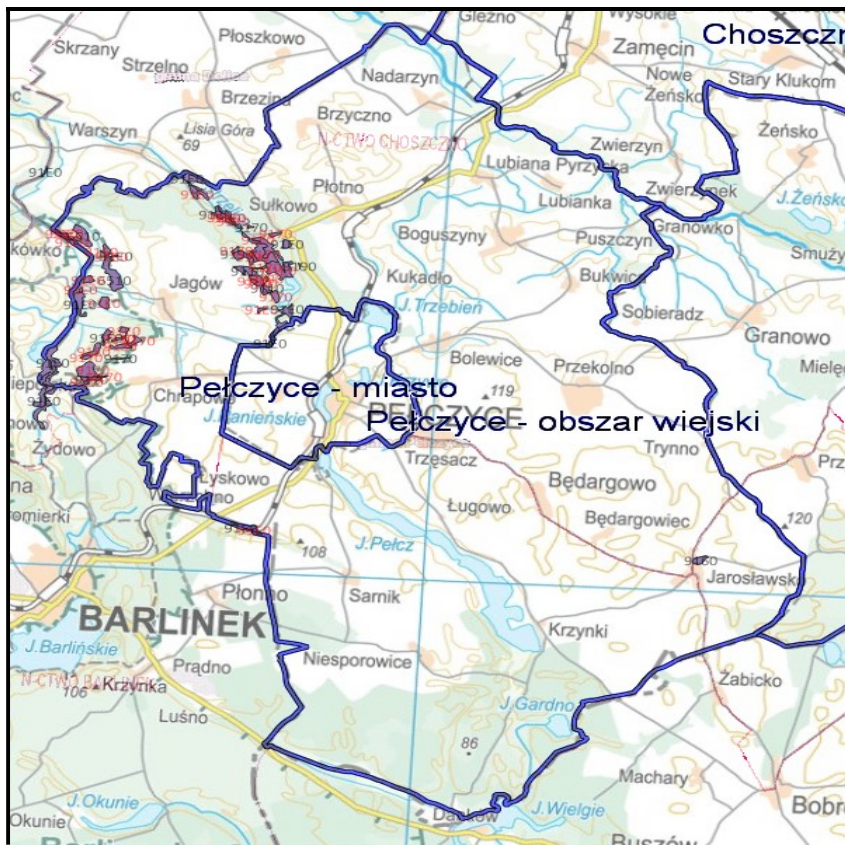
Wg. PZO „Lasy Bierzwickie”, „Uroczyska Puszczy Drawskiej”

4. Siedliska przyrodnicze PZO – gmina Choszczno

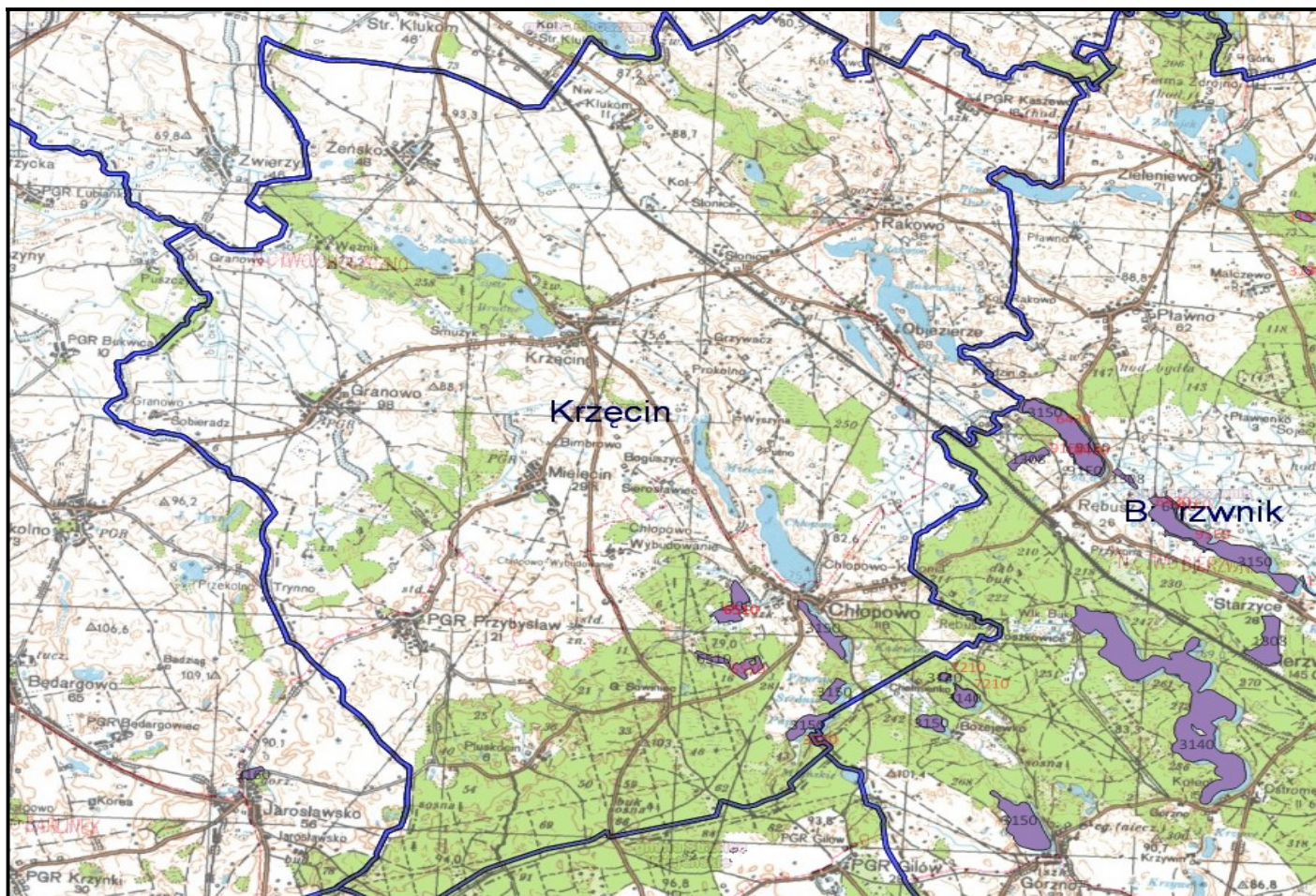
Wg. PZO „Dolina Iny koło Recza”

5. Siedliska przyrodnicze PZO – gmina Pelczyce

Wg. PZO „Dolina Płoni i Jezioro Miedwie”

6. Siedliska przyrodnicze PZO – gmina Krzęcin

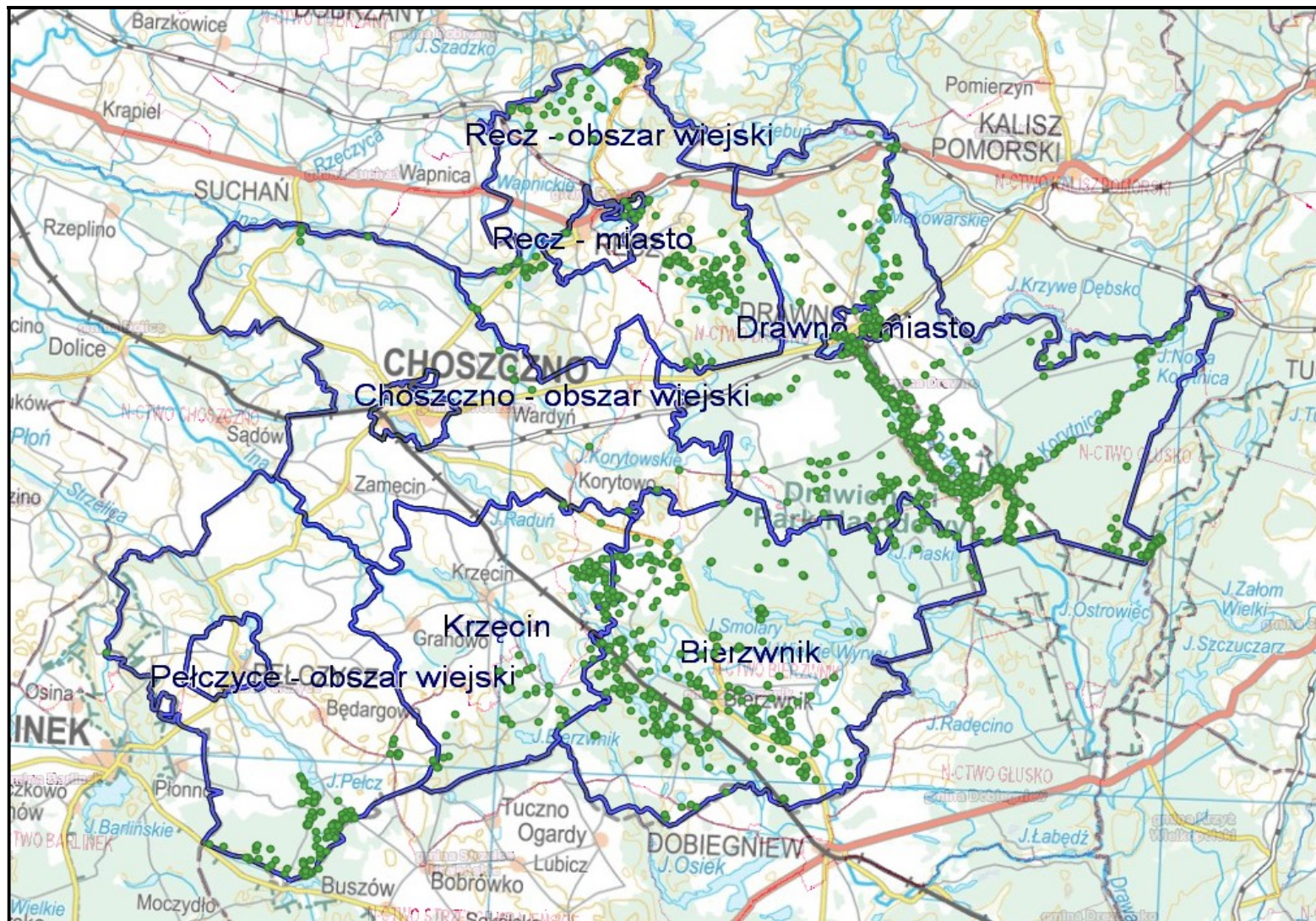

Wg. PZO „Lasy Bierzwnickie”

GATUNKI

WG. PZO

1. Gatunki wg. PZO Natura 2000 - POWIAT CHOSZCZEŃSKI

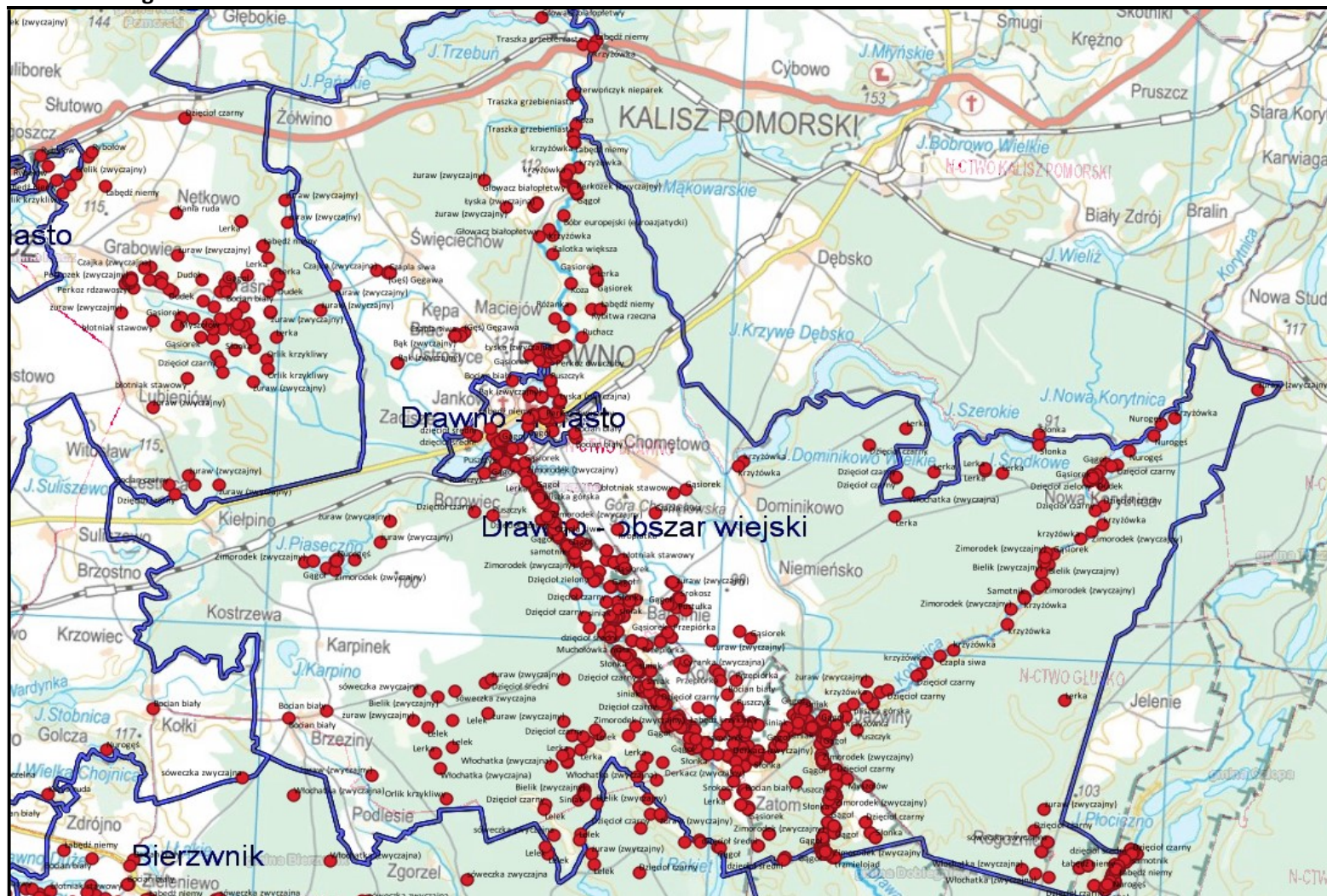

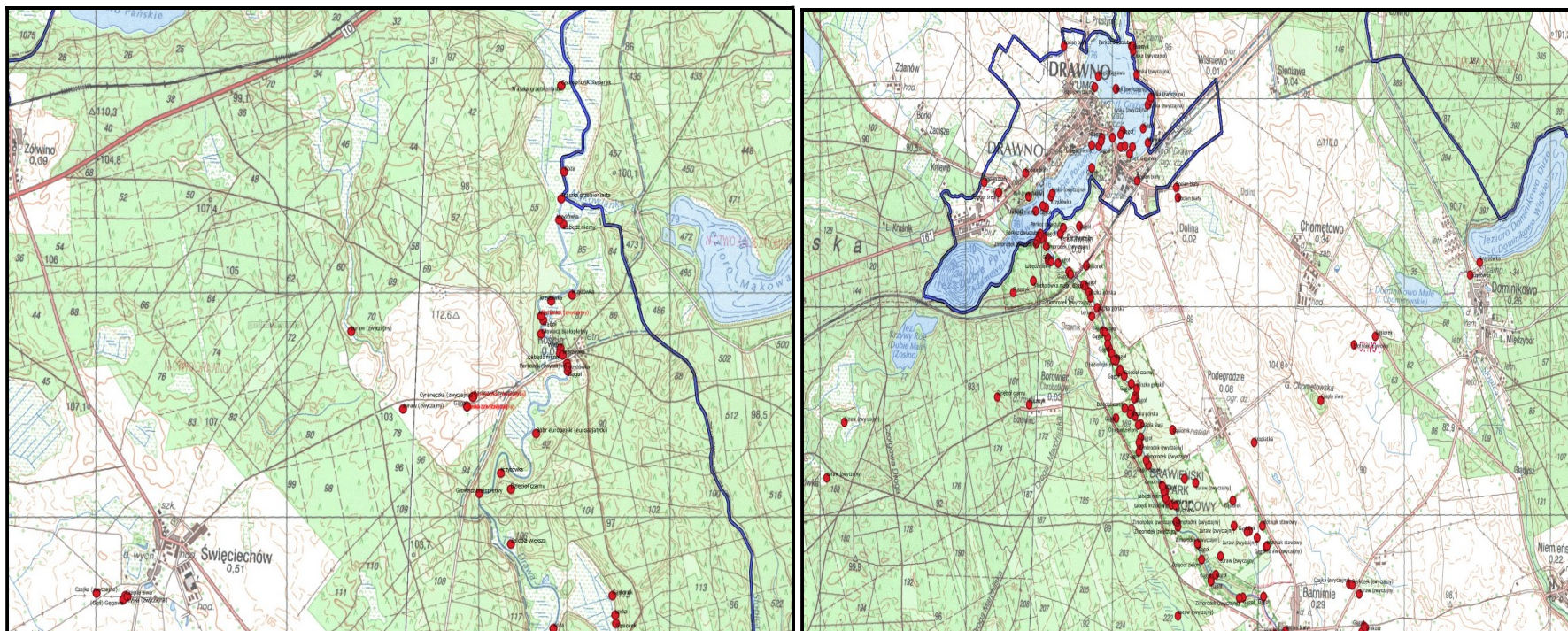
3. Gatunki wg. PZO Natura 2000 - GMINA DRAWNO

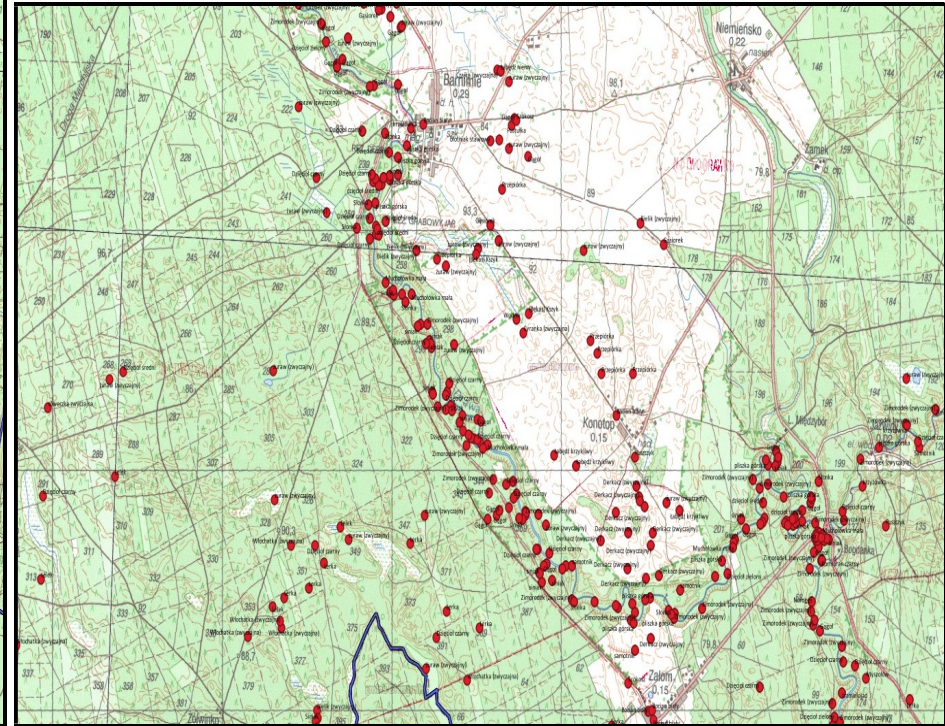
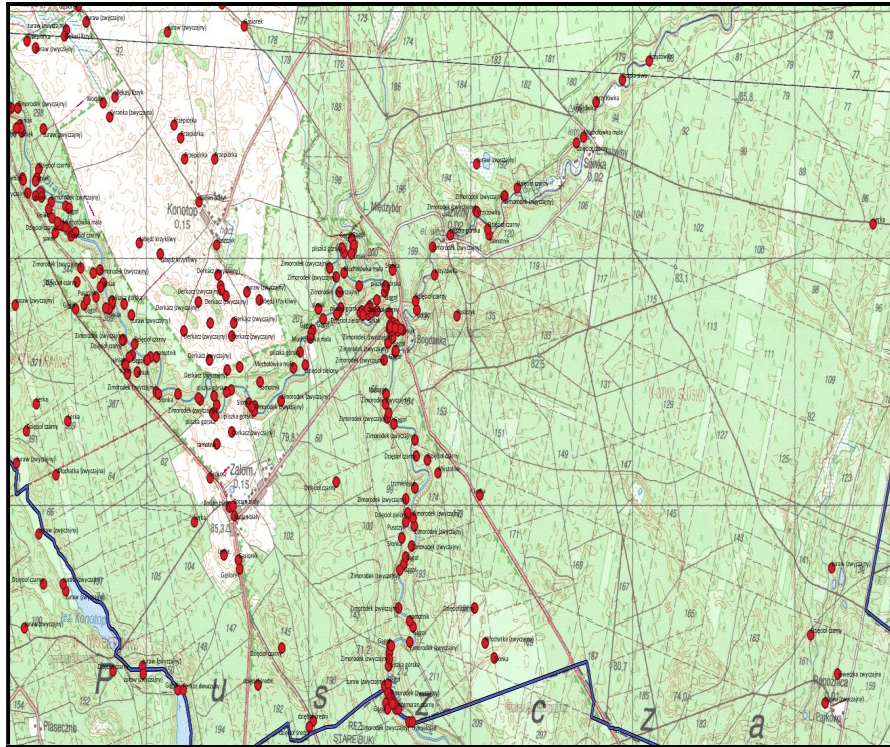
Wg. PZO „Jezioro Lubie i Dolina Drawy”, „Uroczyska Puszczy Drawskiej”, „Lasy Puszczy nad Drawą”.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

3. Gatunki wg. PZO Natura 2000 - GMINA DRAWNO

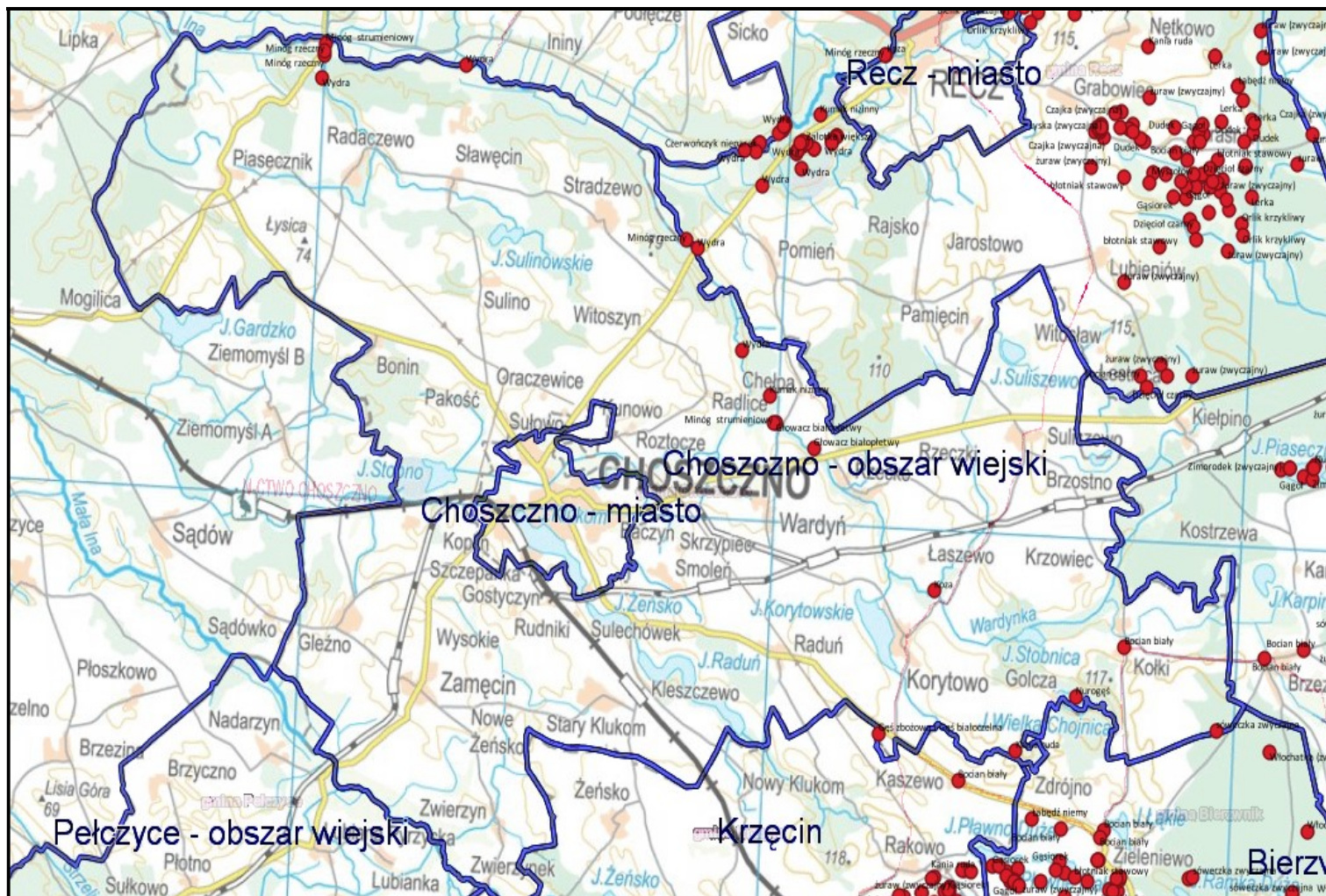

3. Gatunki wg. PZO Natura 2000 - GMINA DRAWNO

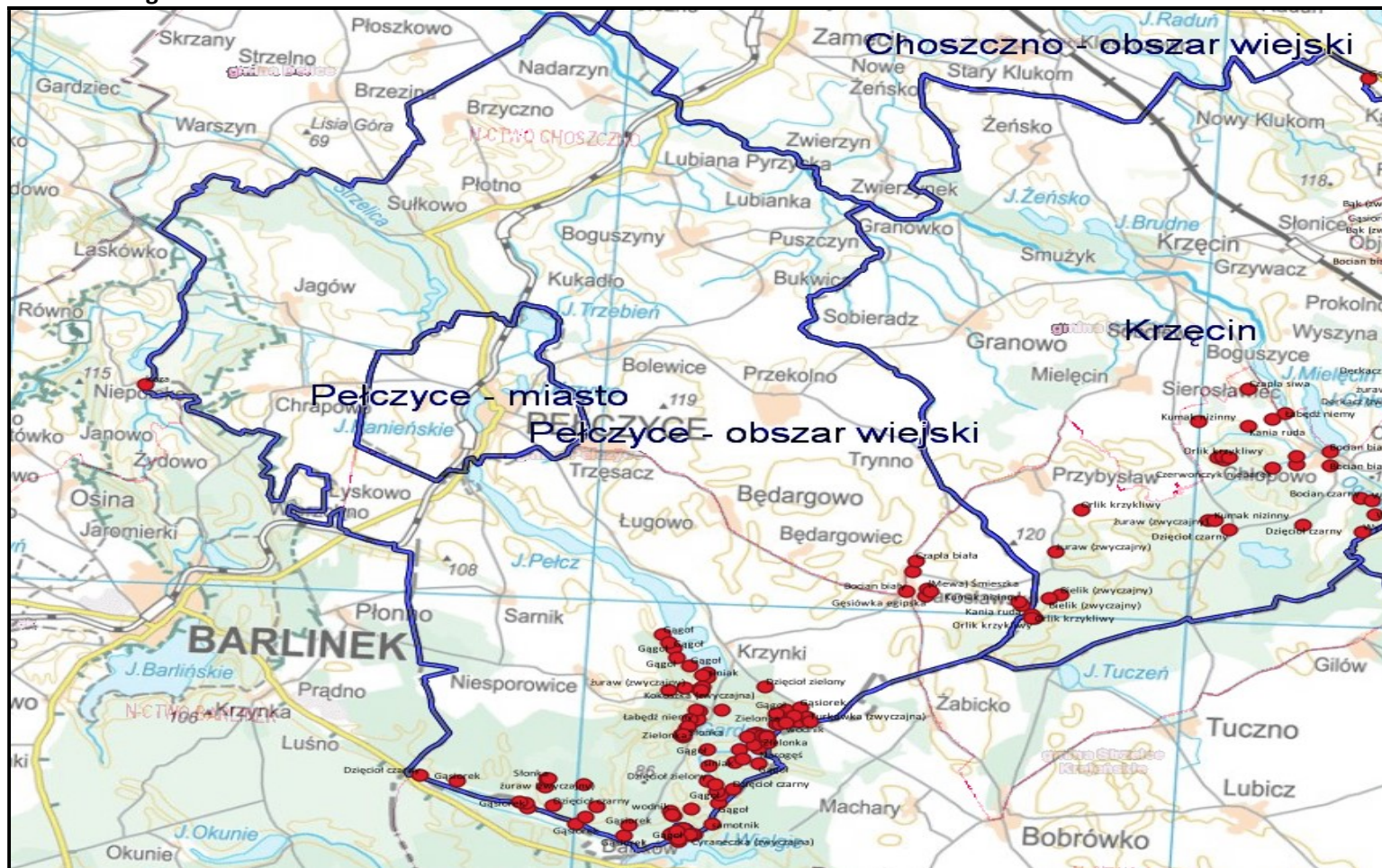

5. Gatunki wg. PZO Natura 2000 – GMINA CHOSZCZNO

Wg. PZO „Dolina Iny koło Recza”

6. Gatunki wg. PZO Natura 2000 – GMINA PEŁCZYCE

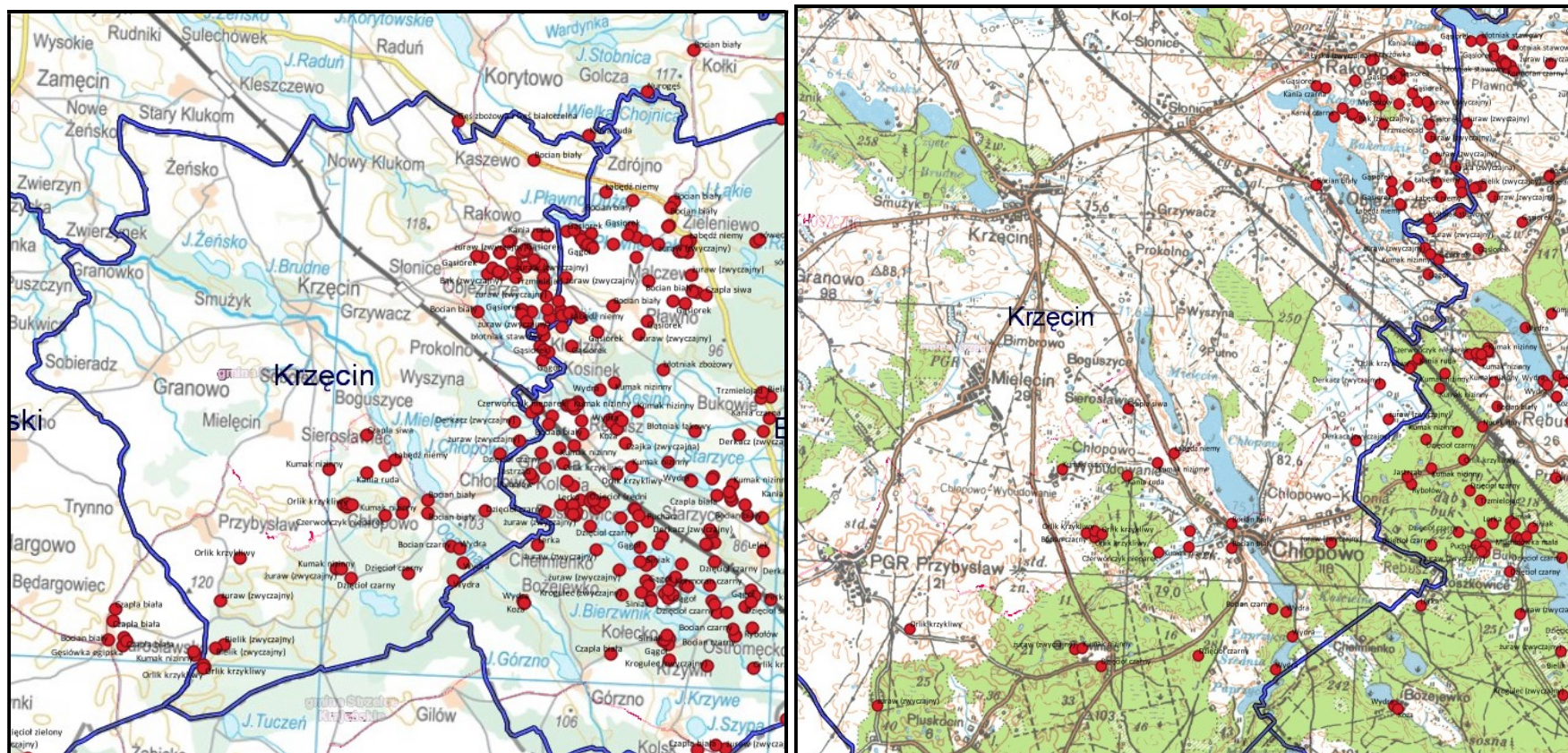

Wg. PZO „Dolina Płoni i Jezioro Miedwie”, „Lasy Puszczy nad Drawą”, „Puszcza Barlinecka”

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

6. Gatunki wg. PZO Natura 2000 – GMINA KRZĘCIN

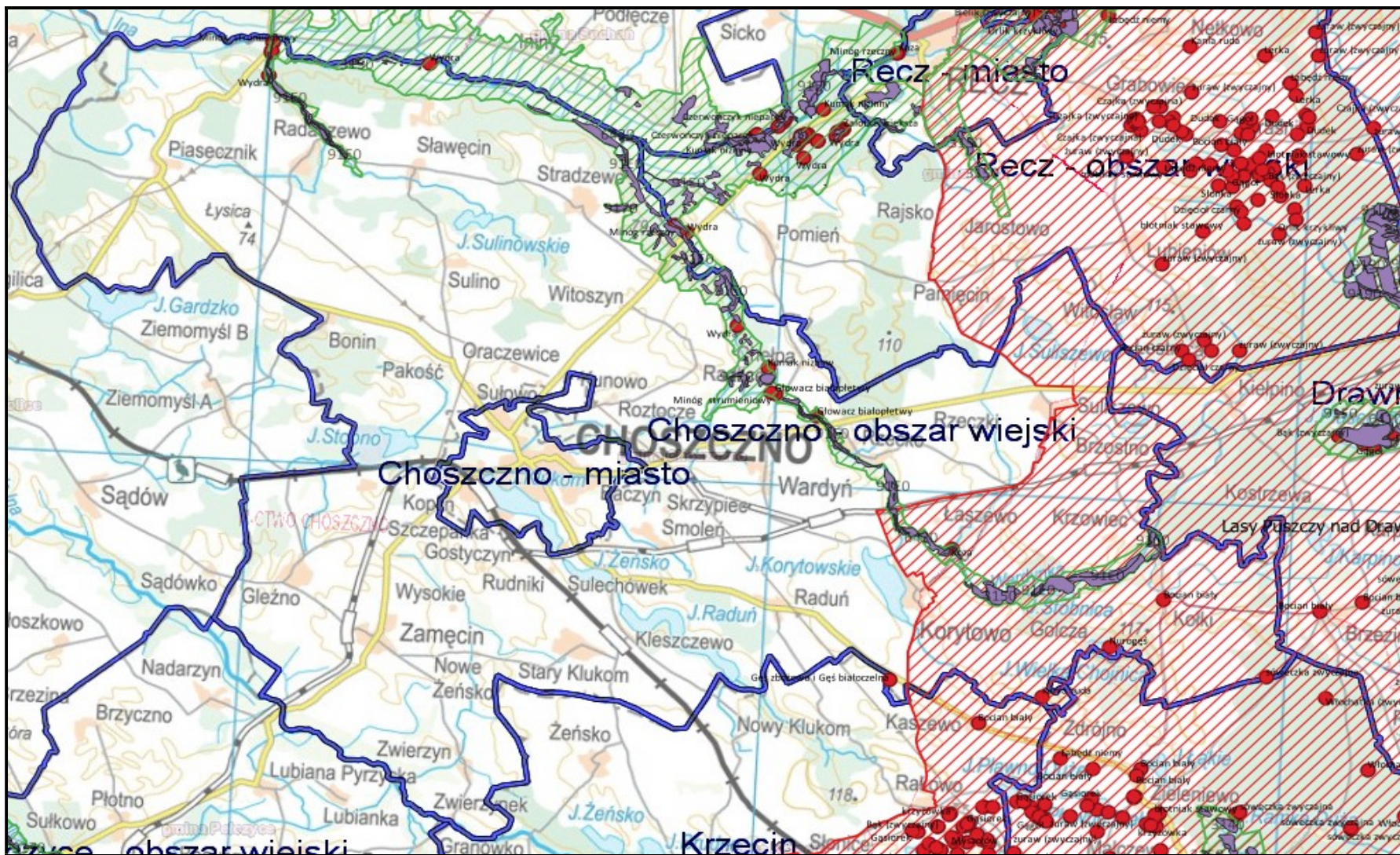

Wg. PZO „Lasy Bierzwnickie”, „Lasy Puszczy nad Drawą”

PZO+siedliska+gatunki

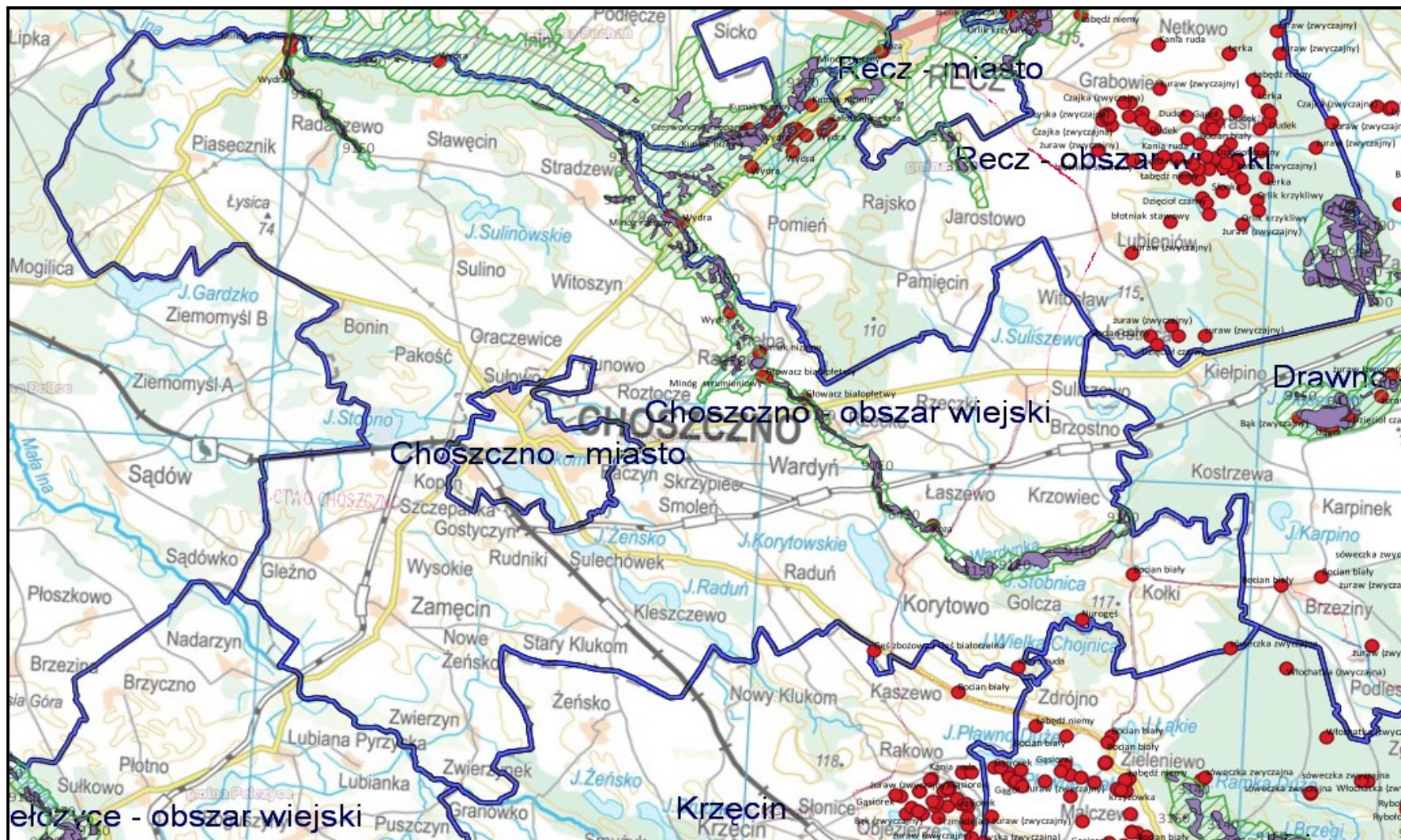
wg. PZO

GMINA CHOSZCZNO – (PZO Natura 2000 + siedliska z PZO+ gatunki z PZO)

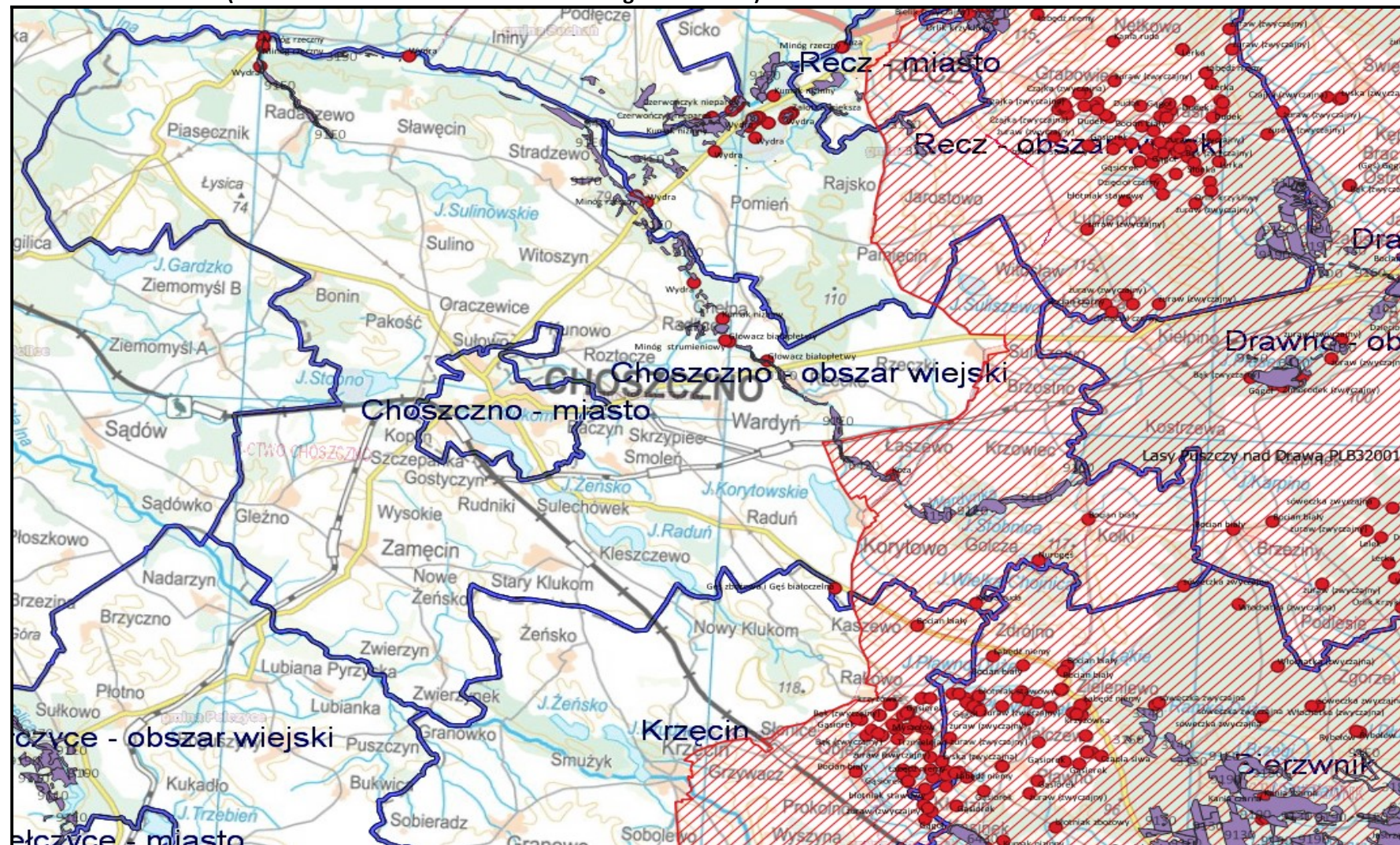
Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

GMINA CHOSZCZNO – (PZO OSO Natura 2000 + siedliska z PZO+ gatunki z PZO)

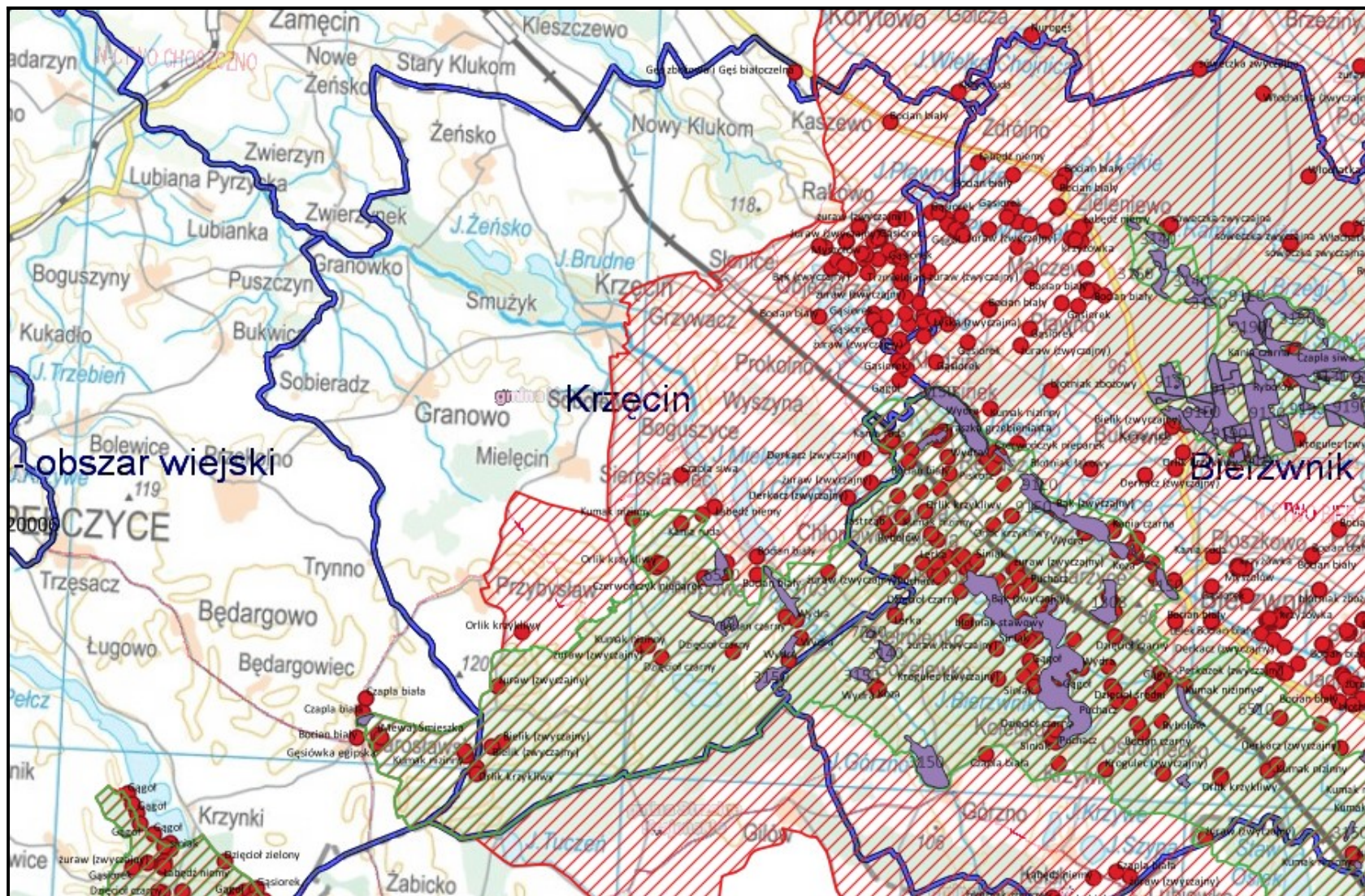
Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

GMINA CHOSZCZNO – (PZO SOO Natura 2000 + siedliska z PZO+ gatunki z PZO)

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

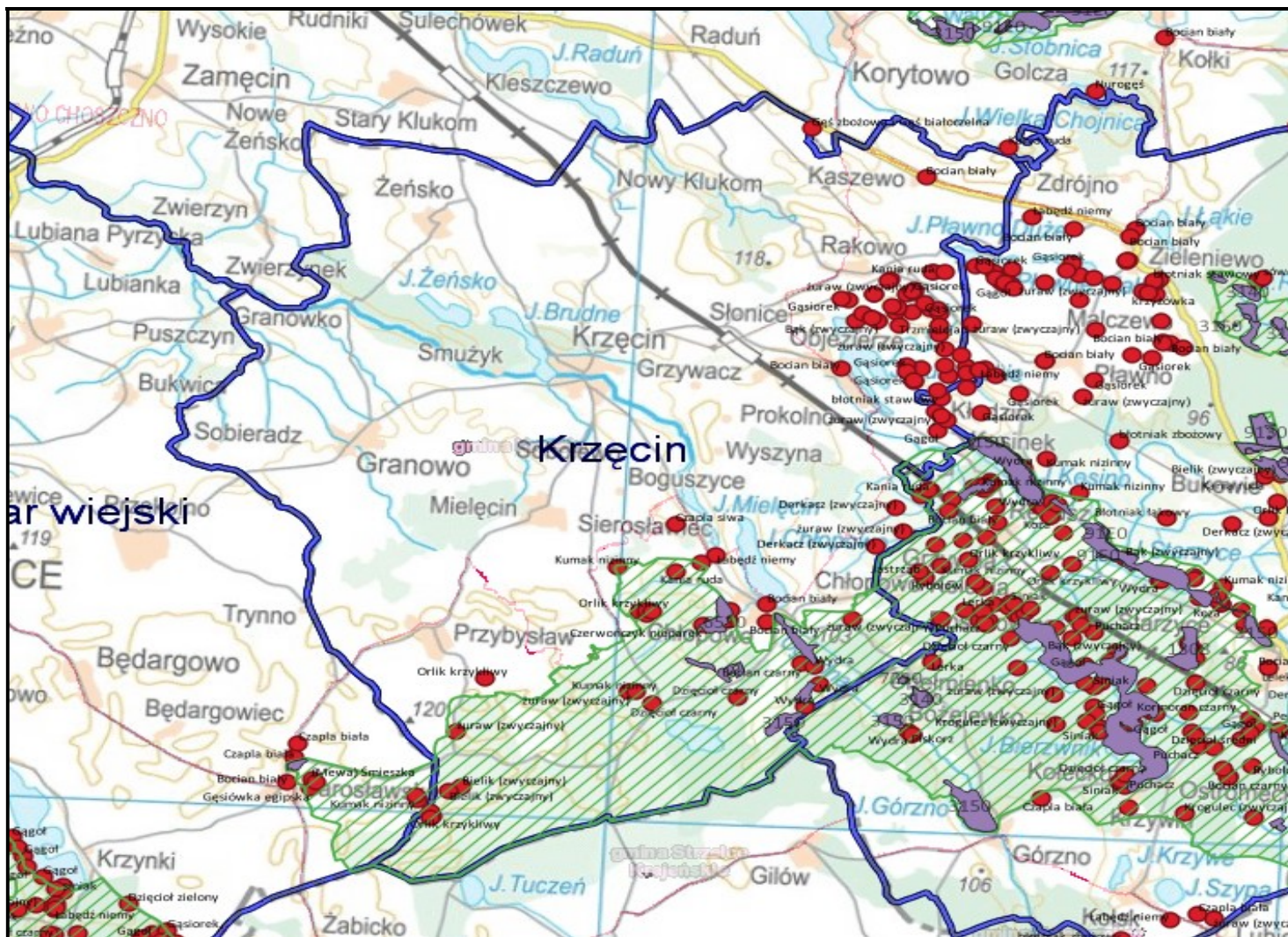
GMINA KRZĘCIN – (PZO Natura 2000 + siedliska z PZO+ gatunki z PZO)

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

GMINA KRZĘCIN – (PZO SOO Natura 2000 + siedliska z PZO+ gatunki z PZO)

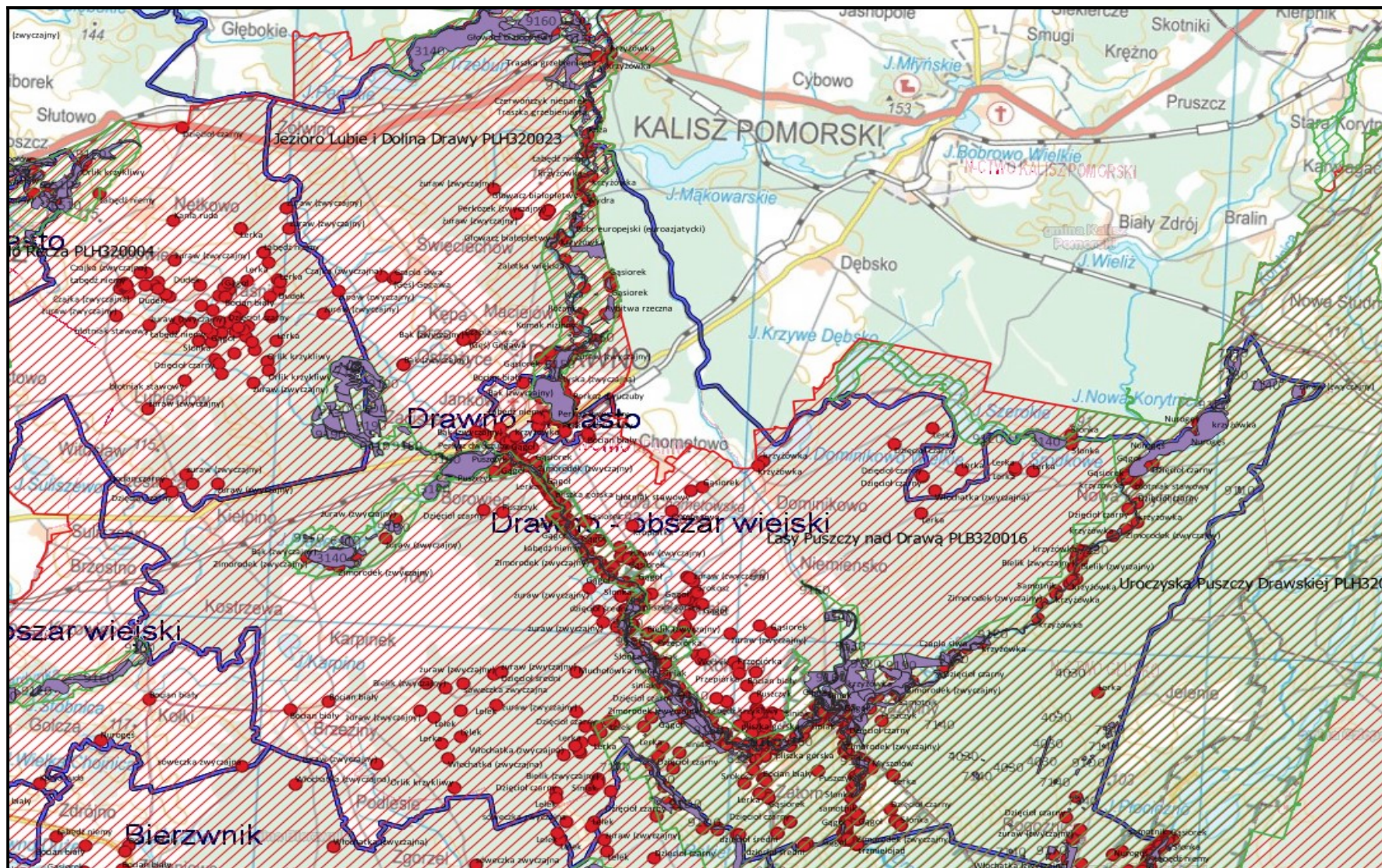

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

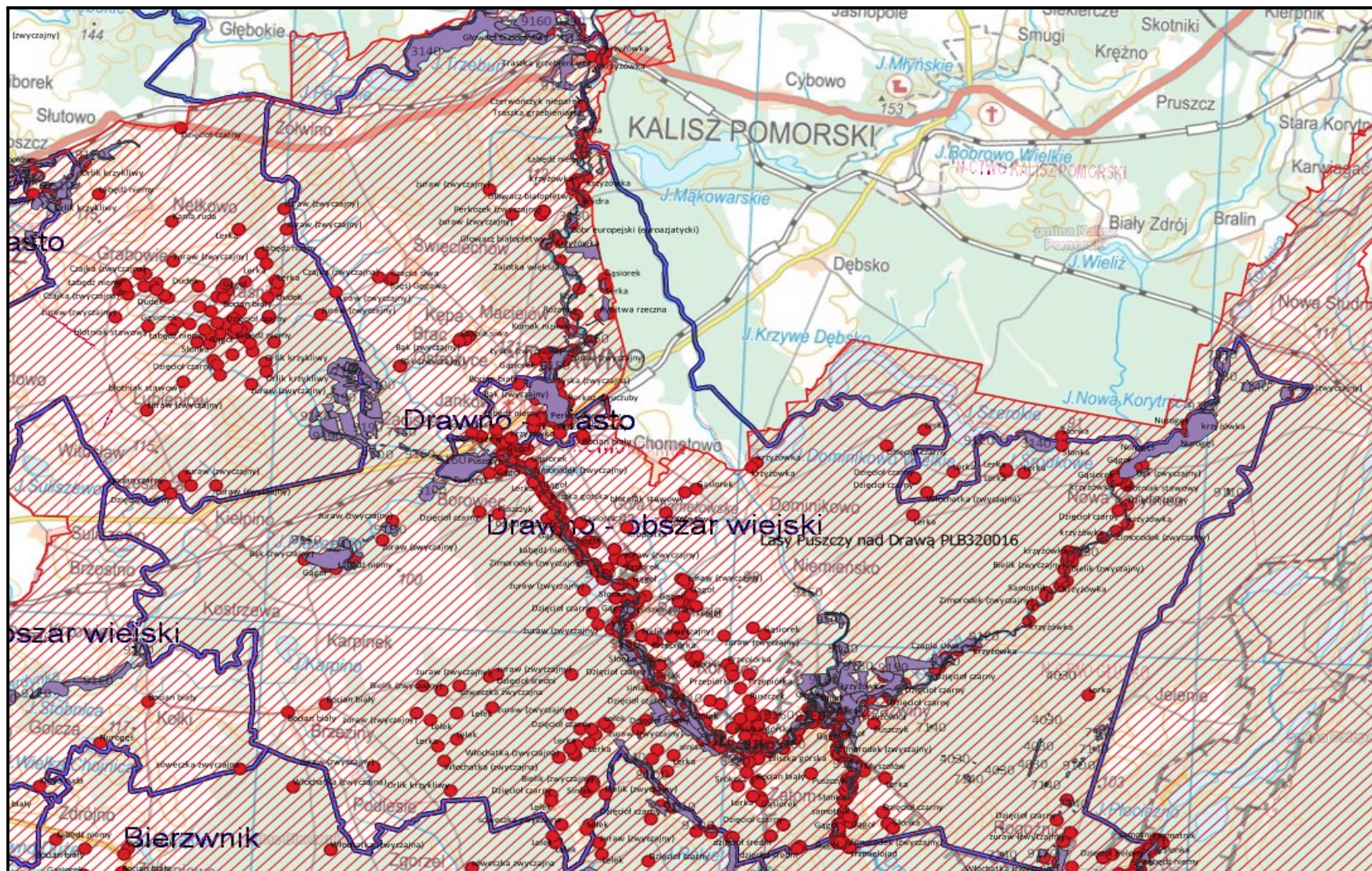
GMINA DRAWNO - (PZO Natura 2000 + siedliska z PZO+ gatunki z PZO)

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

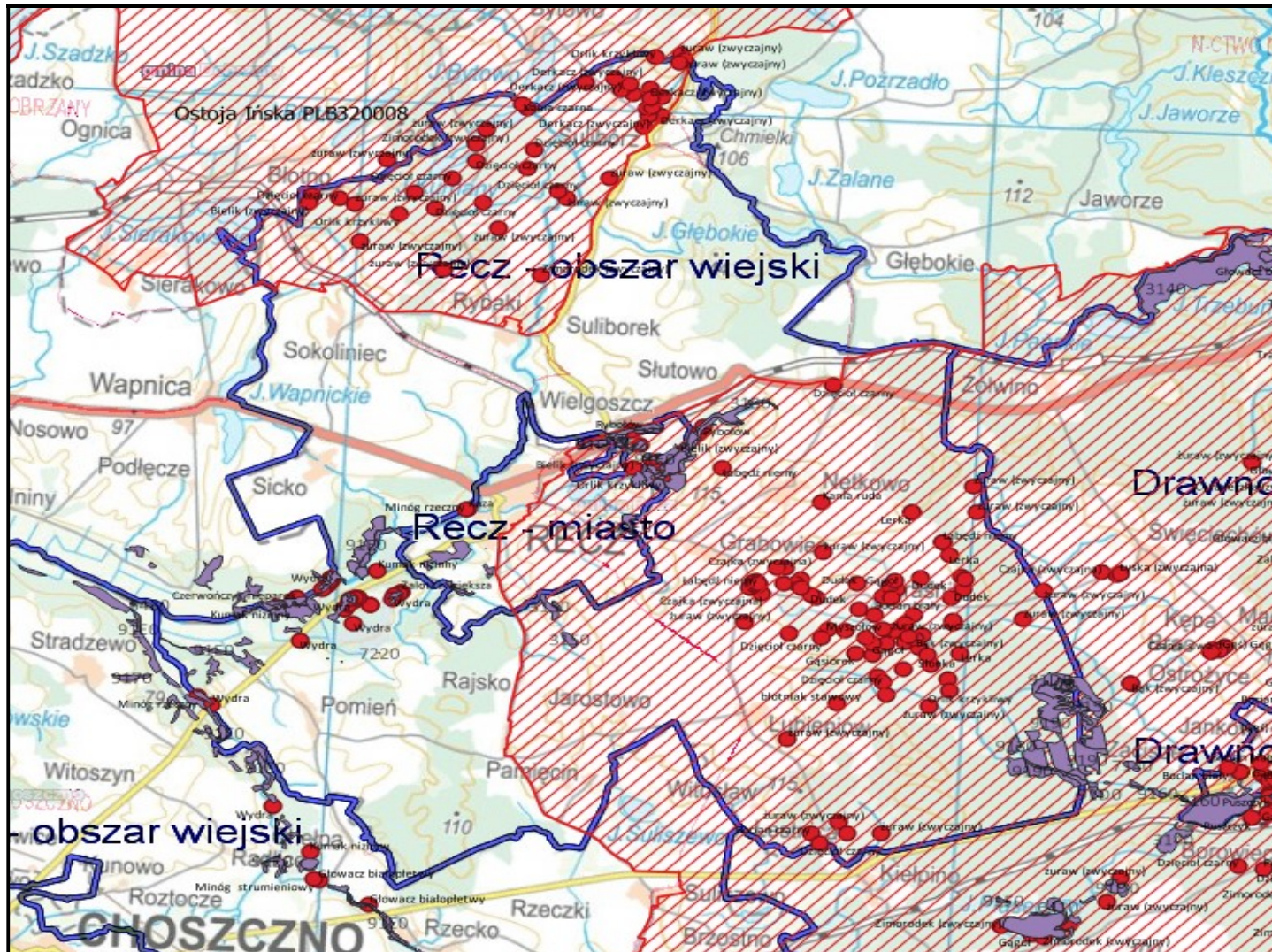
GMINA DRAWNO – (PZO OSO Natura 2000 + siedliska z PZO+ gatunki z PZO)

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

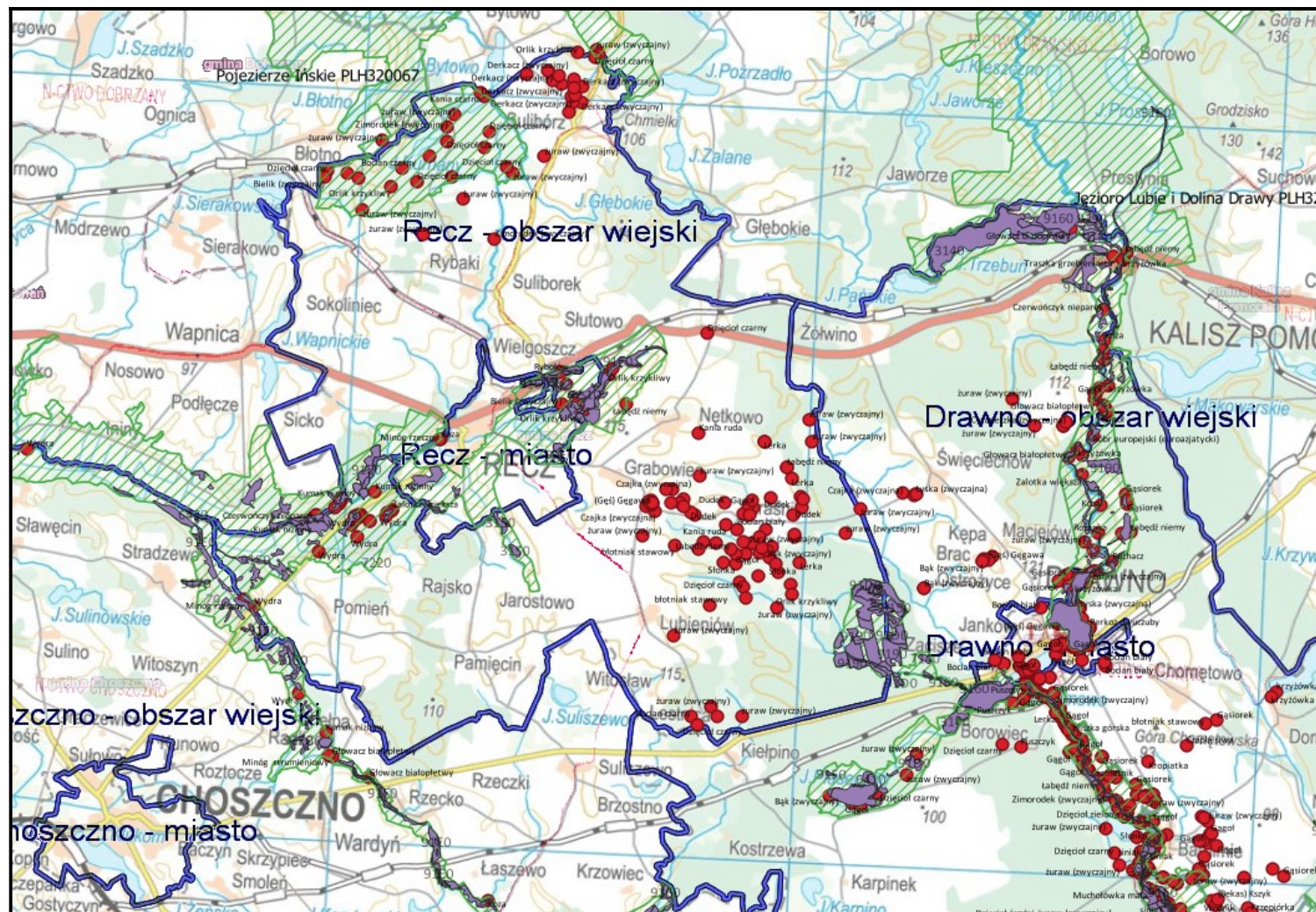
GMINA RECZ - (PZO OSO Natura 2000 + siedliska z PZO+ gatunki z PZO)

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

GMINA RECZ - (PZO SOO Natura 2000 + siedliska z PZO+ gatunki z PZO)

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021 -2024 z perspektywą do 2030 r.”

GMINA PEŁCZYCE - (PZO SOO Natura 2000 + siedliska z PZO+ gatunki z PZO)

